

הישיבה המאתיים-וארבעים-ושבע של הכנסת התשיעית

יום שני, כ"א תמוז תשל"ט (16 יולי 1979)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

לקריאה ראשונה מטעם הממשלה: 1. חוק לתיקון פקודת ההסגר, תשל"ט—1979; 2. חוק דיני עבודה (הסכם להקמת שדות תעופה בנגב), תשל"ט—1979. לקריאה שנייה וקריאה שלישית: חוק מילווה מלחמה ומימון רכש (תיקון מס' 5), תשל"ט—1979, שהוחזר מ"וועדת הכספים.

כמו כן הונחה ביקורת לפי חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (הוראות שעה), תשל"ח—1978, מטעם משרד מבקר המדינה.

היו"ר י. שמיר:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. תחילה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מזכיר הכנסת נ. לור:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת לדיון מוקדם: חוק התקציב לשנת הכספים 1979 (תיקון), תשל"ט—1979, שבה חברת-הכנסת שולמית אלון.

ב. הודעה על החלטת ועדת המירושים בעניין נוהל קריאת תשובות לשאלות

לשאלתה לבקשת חבר כנסת אחד בשעה שהשואל נעדר מהאולם? ועדת המירושים החליטה: א. יש להמשיך ולקיים את הנוהל שאין על שר חובה לקרוא תשובה לשאלת תה בשעה שנעדר השואל מהאולם; אולם יקרא השר תשובה לשאלתה לבקשתו של חבר כנסת אחר; ב. ועדת הכנסת מתבקשת לדון ולהחליט בנושא העקרוני של קריאת תשובה לשאלתה בהעדר חבר הכנסת השואל מהאולם.

היו"ר י. שמיר:

הסעיף הבא בסדר-היום: הודעת ועדת המירושים בעניין נוהל קריאת תשובות לשאלות. ועדת המירושים דנה בישיבתה ביום ג', ט"ו בתמוז תשל"ט, 10 ביולי 1979, בנושא: תשובה לשאלתה ב"העדרו של השואל מהאולם. הנושא התעורר בישיבת הכנסת ביום כ"ט בחשוון תשל"ט, 29 בנובמבר 1978, שבה ביקש שר הפנים הכרעה בשאלה: האם על השר להשיב

ג. הצעה לסדר-היום

הבנייה ברמת הגולן והקמת ישובים נוספים בה

בות האסטרטגית של רמת הגולן להגנת הגליל ועמק הירדן, דבר המחייב להרבות את האוכלוסיה באזור זה ולהקים ישובים נוספים כדי לסתום את הפרצות הקיימות עדיין בגבול עם סוריה.

נוכח מציאות זו בלתי מובנת, ועל אחת כמה וכמה בלתי מוצדקת, מדיניות הממשלה לגבי רמת הגולן, ש"ביטויה הוא הפסקת הקמתם של ישובים נוספים ובלימת התפתחותם של הישובים הקיימים. מאות המועמדים הרוצים להתיישב בישובים הקיימים ובעיקר בעיר קצרין אינם נענים בגלל מחסור בדירות. קצב ההתפתחות ש"איפיון אזור זה עד לפני שנתיים הואט בכל התחומים ותושבי האזור מודאגים וחרדים לגורלם. נאזמו האומלל של שר החוץ שבו הוא אמר, כדי להרגיע את מתיישיבי בקעת הירדן, שמעמד הריבונות בגולן שמור לסוריה על-פי המשטר הבינלאומי — טענה שאיננה תואמת את האמת המשפטית והיא חרת אסון מבחינה מדינית — עורר חרדה בלבבותיהם של מתיישיבי רמת הגולן. אמונה זו של שר החוץ וההאטה המובלטת של המפעל ההתיישבותי ברמת הגולן עורר, ובצדק, דאגה לא רק בקרב מתיישיבי

היו"ר י. שמיר:

הסעיף הבא, הצעה לסדר-היום בנושא: הבנייה ברמת הגולן והקמת ישובים נוספים בה. ההצעה היא של חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו. רשות הדיבור לחברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חזית המזרח ק"ר רמת עור וגידים והופכת מדי יום ביומו ממשאלה מדינית למציאות פוליטית. הביטויים לתהליך זה, שחייב להדליק נורות אדומות במטה הכללי של צה"ל ולהגביר את ערנות ישראל לסכנות העוללות לצמוח בגבול הצפוני ובגבול המזרחי, מובלטים על-ידי מעורבות סוריה בלבנון והקרב האווירי שהתחולל לפני ימים מספר, בעת ביקורו של סגן ראש ממשלת עיראק בירדן שבה לאחר ביקורו של שליט לוב מועמר קדאפי באותה מדינה. הפעלת החזית המזרחית נותנת את אותותיה גם בקרב אירגוני המחבלים, מתוך לגבולות ישראל וביהודה ושומרון. התפתחות זו מבליטה פעם נוספת בצורה ברורה ומוחשית את החשי-

חוברת ל"ו, ישיבה רמ"ז
— הצעה לסדר-היום —

בודדות ביישוב שעל, ישוב שמצבו קשה זה זמן רב. הביצוע לגבי יתר הדירות עדיין לא החל ולא ידוע מה היא התכנית לגביהן. בקצרין, אדוני היושב-ראש, המצב הוא הרבה יותר חמור. כיום ישנן בקצרין כ-300 משפחות, ובתהליכי בנייה נמצאות 264 דירות, מהן 131 דירות שבנייתן תסתיים תוך שלושה חודשים ו-95 דירות שבנייתן תסתיים תוך שמונה חודשים. הדירות הללו כבר נמסרו כולן ואין אפילו דירה אחת פנויה. נמסר לי שבתכנית 1979/80 הוקצו 100—150 דירות. בכל חודש ישנן 40—50 פניות של משפחות הרוצות להתיישב בקצרין, ודירות אין היום ולא תהיינה גם בעוד שנתיים.

ישנו מצב קשה לגבי מבני ציבור, ובראש וראשונה בניית בתי-ספר. נמסר לי שקיימת אפשרות סבירה כי תהיה משמרת שנייה ברמת הגולן. בבנייה-חדה לא נעשה דבר, לא אושרה בנייה חדשה לבית-ספר. המועצה האזורית גולן שהוקמה לא מזמן החליטה לבנות על חשבונה כמה יחידות זמניות, שאקוביות, כדי להוסיף ארבע כיתות חדשות וכן לפסץ יחידות דיוור כדי להעביר כי-חות מספר מבתי-הספר הקיים שאינו מספק את הצרכים. אין תקציבים למבני ציבור נוספים. בכל הישובים חסרים חדרי אוכל, מועדונים, פעוטונים ומעונות שיאפשרו לי-אמהות להתחזק את ילדיהן במקום נאות בעת היותן בעבודה. חסרות גם מרפאות. לצורך זה השיגו הלוואה ממפעל הפיס, אך אין אישור של תקציב נוסף ממשרד הבינוי והשיכון כדי להקימן. נמסר לי עליידי מתיישבים שזה שנתיים וחצי לא נבנתה אף לא יחידת דיוור אחת ביישובים אפיק, מבוא תמה, חרוב, שעל ואחרים, דבר שאין להשלים עמו ואני מתריעה נגדו מעל בימה זו.

אדוני היושב-ראש, בהודמנות זו ברצוני להביע הוקרה ולשלוח ברכה חמה למועצה האזורית גולן שקמה בחודש האחרון והמקיפה את כל יישובי רמת הגולן על גונניהם השונים. אני רוצה לקוות שהקמת מועצה זו תהווה לבנה נוספת בנדבך של שילוב רמת הגולן במדינת ישראל. אני שולחת ברכת "חזק ואמץ" לפעילי ההחלמה שאספו כבר מאות ואלפי חתימות של אזרחים שנענו לפניותם והודוה עם מאבקם ורואים בגולן חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, מעל בימה זו אני רואה חובה נעימה לעצמי לשגר ברכת "חזק ואמץ" לתושבי קצרין ברמת הגולן, במלאת שנתיים להקמתה. איכלוסה החל לפני שנתיים עם חמש משפחות וכיום זה ישוב המונה 250 משפחות שהן כאלף נפש. בהודמנות זו יש להזכיר לטובה את שר השיכון לשעבר אברהם עופר ז"ל, שהזכיר את היסודות לקצרין, ובדינאמיות ובמרץ שאיפיינו אותו דחף ופעל ליישום היעד שהוטל על משרדו. אך לעצרי הרב מאז הואט הקצב ויישום תכניות הבנייה נתקל ב-קשיים תקציביים ומנוף הביצוע חורק.

אוכלוסיית רמת הגולן חייבת להגיע לרבעה תוך שלוש השנים הקרובות, דבר המחייב את הגברת קצב הבנייה, את הקמתם של היישובים הנוספים שהוחלט עליהם זה מכבר ואת העמדת רמת הגולן בסדר העדי-פויות שלנו במקום גבוה, הן מבחינה תקציבית והן מב-חינה לאומית.

אדוני היושב-ראש, הנושא חשוב ואני מציעה לקיים בו דיון במליאה.

היו"ר י. שמיר :

רשות הדיבור לשר החקלאות, לתשובה.

רמת הגולן אלא בכל יישובי הצפון, חרדה שלה שותפים מאות רבות מתושבי ישראל שנתנו ביטוי להדהותם עם מאבק תושבי רמת הגולן בחתימתם על העצומה שיוזמה הם יישובי הצפון ושסיסמתה היא: הגולן הוא חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל; הגולן בריבונות ישראל הינו ערו-בה לשלום ובטחון. מטרת עצומה זו, שעליה חתמו גם שבעים חברי כנסת וביניהם כמחצית חברי הממשלה, היא להבהיר לעולם כולו ובמיוחד לארצות-הברית שהעם בי-ישראל לא יתן את ידו בשום פנים ואופן להחלת התק-דים שנוצר לגבי סיני ופיתחת רפיח עם חתימת הסכם השלום בין ישראל ומצרים על רמת הגולן ולא יניח לגורלם של יישובי רמת הגולן וקצרין להיות כגורלם של יישובי פיתחת רפיח וימית.

אדוני היושב-ראש, ההתיישבות ברמת הגולן עד עכ-שיו וההתיישבות לעתיד לבוא איננה נתקלת באותם ה-קשיים המאפיינים את ההתיישבות בשומרון. ברמת הגולן לא קיים צורך להפקיע אדמות מבעלים פרטיים, לא אדמת טרשים ולא אדמה מעובדת. ברמת הגולן אין צורך להקים יישובים בלב יבשה של אוכלוסיה צפופה כי השטח הוא ריק ומחכה למחרשה. ברמת הגולן לא רק שהדרוזים, המתגוררים בארבעה יישובים, אינם מתנגדים להקמת יישובים נוספים אלא שהם רואים בהתיישבות ערובה ל-בטחונם הם. כחניכת מורי ורבי יצחק טבנקין ז"ל אין אני גורסת שההתיישבות צריכה להתרכז או ברמת הגולן או במקומות אחרים בארץ. אינני גורסת שההתיישבות ברמת הגולן צריכה לבוא על חשבון ההתיישבות בגליל ובבקעת הירדן או במקום אחר. עלינו לזכור שההתיישבות בגליל יש לה קשר אינטגרטיבי עם רמת הגולן המיושבת ביישובים יהודיים. איכלוס רמת הגולן זו תוספת בטחון לקריית-שמונה, חצור, טבריה ויישובי עמק הירדן. הפסקת ההתיישבות ברמת הגולן זו תוספת מבוכה והגברת חוסר הבטחון לתושבי הגליל העליון ועמק הירדן ולא מקרה הוא שכל הרשויות המקומיות בגליל מודחות עם מאבקם של תושבי רמת הגולן להמשך המפעל ההתיישבותי וה-איכלוס כי בכך הם רואים חומת מגן לעצמם.

אדוני שר החקלאות, צריך להגביר את קצב ההת-יישובות, לחזק ולבסס את היישובים הקיימים. אמנם הממ-שלה אישרה לפני זמן רב את הקמתם של חמישה יישובים נוספים אך לעת עתה לא קיבלה המחלקה ההתיישבות אפילו אגורה אחת כדי להתחיל בהכנת תכניות, ולשם כך — גם לתכניות וגם להקמת תשתית — נדרשים 20 מיליון לירות לפחות. גם טרם נקבע מקום היישובים, ועובדה היא שבמשך שנתיים לא הוקם אף לא ישוב אחד נוסף ברמת הגולן.

השנה הקצבו 500 מיליון לירות להתיישבות החדשה בכל חלקי הארץ. לא נקבעה חלוקה לאילו אזורים תת-יישובות יוקצו הסכומים הללו ומשום כך לא ידוע מה הוא חלקה של רמת הגולן במסגרת התקציב הזה. אולי יוכל כבוד השר למסור לכנסת על כך ובאמצעותה ידעו את הצפוי להם גם אנשי רמת הגולן.

בתחום הדיוור והשיכון, אדוני היושב-ראש, המצב הוא חמור פי כמה. התקציב שנועד לשנת התקציב 1978/79 לא בוצע; הוא קוצץ ולמעשה בוטל כולו. 200 יחידות דיוור שהיו בתכניות לא הוחל בבנייתן, וזה גם תקציב שניתן במסגרת התנועות ההתיישבותיות לעיבוי היישובים הקיימים. סכום של 220 מיליון לירות שניתן בי-חודש ספטמבר, לאחר קמפ-דייוויד, מזה אושרו רק 85 יחידות דיוור אך בפועל החלו להקים רק מספר יחידות

יעקב ז'אק אמיר (המערך):
או יהיה מאוד משעמם בכנסת.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
לכן צריך לקרוא קריאת ביניים בלי לשאול.

היו"ר י. שמיר:
התקנון מחייב גם אותך, חבר-הכנסת ז'אק אמיר.

שר-החקלאות א. שרון:
כנסת נכבדה, כפי שאמרתי, מאז 1977 הוקמו 6 ישובים ברמת הגולן, ו-4 ישובים נוספים אושרו והם מתוכננים להקמה בתקופה הקרובה. אחד מהם נמצא באזור ברכת רם בצפון, השני נמצא באזור סכך הנמצא במרום הגולן, השלישי בתל-אביב-קטיף והרביעי ליד מפגש הגבולות באתר דבוסייה. לא ניתן היה לגשת עדיין להקמה, שהרי אין זה סוד כי שנת התקציב אמנם מתחילה ב-1 באפריל אבל הוצאת הכספים אפשרית רק מת-1 ביולי. דבר זה איננו חדש גם לחברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו. הישובים נמצאים בשלב של תיכנון. המקומות אותרו והישובים יוקמו. כיום יש ב-גולן כ-4,300 תושבים, מתוכם כ-3,400 בישובים חקלאיים ובמרכזים אזוריים. ב-1981, אנחנו מקווים, יגורו בגולן, ובעיר קצרין בכלל זה, כ-7,500 תושבים ומתוכם כ-5,900 בישובים חקלאיים ובמרכזים אזוריים. גכון, היתה לנו תכנית להגיע ל-10,000 תושבים יהודיים ברמת-הגולן תוך שנתיים שלוש. זו היתה תכנית שקראנו לה "תכנית הרבבה" והיא עובדה במשותף על-ידי ועד ישובי רמת הגולן והמחלקה להתיישבות של משרד ה-חקלאות. היא היתה תכנית טובה מאוד, היא עדיין תכנית טובה מאוד. לצערי, בגלל מחסור במשאבים איננו עושים כל מה שצריך. אני יכול להבטיחך שאנחנו עושים כל מה שאנחנו יכולים.

אנחנו ניצבים לא רק בפני הבעיות ברמת הגולן. אנחנו נמצאים עכשיו אחרי תקופה ארוכה מאוד של העדר תהליך של הקמת ישובים בגליל. יש לנו תכנית להקמת 26 ישובים, 8 בגוש תפן, 8 בגוש צלמון ו-10 בגוש שגב, שמתוכם 12 ישובים נמצאים בתהליך כזה או אחר של בנייה, ובחלקם כבר התושבים גרים. חלקם נמצא אולי בשלב של יישוב קרקע אבל 12 ישובים כבר קיימים. זאת לאחר שבמשך 13 שנה הוקם בגליל רק ישוב אחד.

דניאל רוזוליו (המערך):

אדוני שר החקלאות, אני רוצה פשוט לשאול אותך שאלת הבהרה: האם אלה שבגליל הם מצפים או ישו-בים?

עמוס הרר (הורביץ) (המערך):
אדוני השר, לשנה הזאת מתוכנן ישוב אחד בלבד.

זאב כין (המערך):
מה הוא הישוב האחד בלבד?

דניאל רוזוליו (המערך):
זו אינפורמציה בלתי נכונה הנמסרת לכנסת.

שר-החקלאות א. שרון:
אני מסתכל עליכם, אתם כולכם מסתערים. כולכם מוכנים להסתערות.

זאב כין (המערך):
פשוט אנשים שיודעים מה הולך בגליל.

שר-החקלאות א. שרון:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמחתי לשמוע את דבריה של חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו. היתה לי לרגע הרגשה, חברת-הכנסת ארבל, כאילו את ממש חברת הממשלה או חברת הקואליציה לפי הדברים שהבעת פה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

היא אפילו מוכנה להצטרף ל"גוש אמונים".
(ראשיה-הממשלה מ. בגין קורא קריאת ביניים.)
ועוד איך היא מוכנה להצטרף ל"גוש אמונים".

שר-החקלאות א. שרון:

כנסת נכבדה, עד היום הוקמו ברמת הגולן 28 ישובים. זה כולל את העיר קצרין.

משה שמיר:

כמה מהם בימי שלטון הליכוד?

שר-החקלאות א. שרון:

מבין 28 הישובים הוקמו 6 ישובים מאז 1977, על רובם הוחלט עוד בימי הממשלה הקודמת, פרט לאחד שהוקם לפי החלטת הממשלה הנוכחית, וזה הישוב שיאון בהר דב שבחרמון, ישוב של הקיבוץ הארצי שהצטרף אל גוש הישובים שלהם הנמצא באזור.

זאב כין (המערך):

סלח לי כבוד השר, זו היאחות נח"ל.

שר-החקלאות א. שרון:

מה אמרת?

זאב כין (המערך):

קבעתי שזאת היאחות נח"ל, דבר ששכחת לומר.

שר-החקלאות א. שרון:

חברת-הכנסת כץ, אתה חבר כנסת חדש אבל אתה איש התיישבות ותיק. אתה הרי יודע, וזה לא חדש בש-בילך, שכל התיישבות מתחילה במאחז, עוברת להיאח-זות, ומההיאחות היא עוברת ליישוב. עברו הימים שבהם ניסה מישהו להסתתר מאחורי המלה "היאחות". כל אחד יודע שהיאחות זה שלב ביניים המוביל בסופו של דבר ליישוב בנוי לתפארה.

משה שמיר:

ואחר כך בא הליכוד, עוקר אותו ומחזיר את האדמה למישהו אחר.

היו"ר י. שמיר:

חברת-הכנסת שמיר, אני מבקש אותך להפסיק את קריאות הביניים.

משה שמיר:

האם אסור לקרוא קריאות ביניים בכנסת?

היו"ר י. שמיר:

אסור.

משה שמיר:

זה חוק חדש?

היו"ר י. שמיר:

זה לא חוק חדש, זה לפי התקנון.

דניאל רוזוליו (המערך):

לא כדאי להיות כל כך רגיש ...

שרי-החקלאות א. שרון:

אתם לא היחידים שיודעים בבית הזה או בארץ
הזאת מה קורה.

דניאל רוזוליו (המערך):

איזהו הישוב היחיד שהוקם? להיפך, לא מקימים
ישובים.

זאב כץ (המערך):

אני מבקש תשובה.

היו"ר ל. שמיר:

חבר-הכנסת כץ, ביקשת תשובה, השר רשאי להשיב
לך או לא להשיב לך.

שרי-החקלאות א. שרון:

חבר-הכנסת כץ, אני מציע לך להשתמש במוסד
השאלות, מוסד מאוד מכובד בכנסת. אינך יודע עד
כמה השרים אוהבים לעמוד כאן ולענות. תוכל לקבל
רשימה מדויקת, ובכללה התאריכים של כל אחד מן
הישובים.

זאב כץ (המערך):

כבר עבר חודש.

שרי-החקלאות א. שרון:

אני מציע שתלמד משהו. כדאי שתקשיב.

מאחר שבכל זאת שאלתם אותם מלה שלא התכוונת
לומר אותה, השיטה שבה הוקמו ישובים במשך 10—15
השנים האחרונות ניתן היה להשתמש בה כאשר הקימו
בשנה כ-2—8 ישובים. אני מודה, כל אחד מהישובים
האלה הוא באמת לתפארת, נעים לבקר ולהסתובב שם.
הכול בנוי ועשוי על מכונו בצורה היפה ביותר והמושג
למת ביותר. אך אנחנו נמצאים היום במקומות זמניים,
עם כ-70 ישובים במקומות זמניים. לכן המחשבות האלה
שניתן יהיה להמשיך בדרך הזאת הן בגדר טעות. לא
יהיה מנוס אלא לחזור בנושא ההתיישבות לדרך שבה
הלכנו לפני 40 ו-50 שנה, שהיא דרך אגב, דרך שאינה
גרועה. אנחנו יכולים לבוא ולומר: מבחינת אמצעי ייצור
אנחנו נוכל לתת יותר ממה שנתנו אז; מבחינת תנאי
מגורים, לצערי, נצטרך לחזור לא לשנים שהיו אז אבל
בהחלט לא למה שעשינו בשנים האחרונות. לזה אין
היום יותר משאבים. קבלו זאת בצורה כזאת.

דניאל רוזוליו (המערך):

האם תושבי הר-רביד יוכלו להתיישב השנה בגליל
או לא יוכלו להתיישב בגליל?

שרי-החקלאות א. שרון:

אם תשאל שאלתה תקבל תשובה.

אמרנו מה אנחנו עושים בגליל מבחינת התיישבות
בנוסף — — —

דניאל רוזוליו (המערך):

מתי אני אקבל את התשובה? אחרי 42 יום?

יגאל חורביץ (הליכוד):

מה אתה קופץ?

דניאל רוזוליו (המערך):

אני יודע שבשנה-שנתיים האחרונות הקמנו שלושה
ישובים ואומרים שהוקם רק ישוב אחד.

היו"ר ל. שמיר:

חבר-הכנסת רוזוליו, אינך יכול לשאול כל הזמן.
שאלת פעם, השר יכול להשיב או לא להשיב. אינך יכול
להכריח אותו.

שרי-החקלאות א. שרון:

אני מציע לכם במקום לצעוק כאן, במקום להעיר,
רק בנושא אחד, בנושא ההתיישבות, לנסות ולהתעלות
פעם אחת מעל העניין המפלגתי הצר. תנסו פעם אחת
להתעלות. אם תתעלו מעל הנושא הזה האמינו לי שאפשר
יהיה לעשות בכל התחומים יותר מאשר עושים.

אמרי רון (המערך):

אבל אין התיישבות, יש רק השתכנות.

נאמר פעיל (מחנה שלי):

אני חשבתי שמדברים על רמת הגולן.

זאב כץ (המערך):

אתה מתרץ אי עשייה בגולן באי עשייה בגליל.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

מי יותר קיצוני פה, המערך או הליכוד?

שרי-החקלאות א. שרון:

חבר-הכנסת כץ, למדתי שתנועת ביטול שעושים
ביד מתפרשת אחר כך כתנועה אחרת. תאמין לי, זאת
התנועה היחידה שרציתי לעשות לך — אותה תנועת ביטול
ביד — אני רק נזהר שחם וחלילה זה לא ייחשב בצורה
כזאת.

זאב כץ (המערך):

אתה באמת מתעלה.

היו"ר ל. שמיר:

אני מבקש להפסיק את הוויכוח הזה. זה לא דו שיח.
אבקש את השר להשיב ואבקש את החברים שרוצים בכך
להקשיב.

שרי-החקלאות א. שרון:

אפשר לציין רק דבר אחד, שאחרי קפאון של הרבה
מאוד שנים, הרבה נאומים על הגליל, נאומים אין ספור
שכולכם נאמתם, מה שקורה היום הוא שבונים בגליל,
מה שקורה היום הוא שאחרי שנים רבות של אי עשייה
מקימים השנה 29 מצפים בגליל, חרף כל הקשיים. דבר
שאתם לא עשיתם ולא עלה על דעתכם לעשות במשך
כל השנים.

אמרי רון (המערך):

אלה מצפים ולא ישובים. אנחנו הקמנו ישובים ואתה
מקים מצפים.

דניאל רוזוליו (המערך):

נדמה לי שאני מכיר איזה שהוא ישוב ששמו מורן,
אני מכיר את לוטם, אני רוצה להכיר את הר-רביד.
למה אתם להשמיץ?

היו"ר ל. שמיר:

אני מבקש את השר להמשיך בדבריו. אין לאף אחד
רשות דיבור.

פחות חשיבות, אבל אין לה חשיבות דומיננטית. את המלחמה עושים על-ידי לחימה ניידת במרחב. כך אני למדתי מיצחק שדה אלא שיגאל אלון שכח את זאת.

יגאל אלון (המערך):
ממתי התנגדת להגנה מרחבית ?

מאיר פעיל (מחנה שלי):
כל ימי הייתי בעד מלחמה ניידת במרחב אבל לא הייתי בעד זה שיהפכו את רעיון ההתיישבות לרעיון בטחוני.

יגאל אלון (המערך):
אין סתירה בין הגנה מרחבית לבין מלחמת תנועה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
ההתיישבות מבחינה אסטרטגית היא מיבצע פוליטי, אידיאולוגי, ואין מקימים אותה משום נימוקי בטחון. לנמק התיישבות בנימוקי בטחון זה בזיון ההתיישבות. לא צריך התיישבות בשביל בטחון.

יגאל אלון (המערך):
אתה בעד זה שאנשי הצבא יתיישבו ?

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אני בעד זה שאף אחד לא יתיישב.

יגאל אלון (המערך):
מותר לפעמים להתנגד להתיישבות אפילו אם היא מועילה ובטחונית, מטעמים פוליטיים. אבל בהודמנות חגיגית זאת אל תישא לשווא את שם ההגנה המרחבית, בעיקר אם אתה מזכיר את שמו של יצחק שדה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
לא צריך התיישבות ברמת הגולן.

תמר אושל (המערך):
אתה רוצה את הסורים שם ?

מאיר פעיל (מחנה שלי):
זה סיפור אחר. בשביל להגן על רמת הגולן די בצה"ל. מי שרוצה להתיישב, רוצה לספח את רמת הגולן למדינת ישראל. זאת אומרת, מתיישבים ברמת הגולן בגלל סיבות פוליטיות ולא בגלל סיבות בטחוניות. אתם בעצמכם ראיתם מה קרה להתיישבות ברמת הגולן במל-חמת יום הכיפורים.

(קריאת ביניים : מה המסקנה ?)
המסקנה היא : להילחם באורח נייד וממוכן במרחב ולא לבנות את המגננה על ישובים.
(קריאת ביניים : איזה מרחב ?)

תיכף אגיד את דעתי.

(חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו קוראת קריי-אט ביניים.)

הסיבה השנייה : מבחינה פוליטית, וזהו הוויכוח ה-אמיתי, במצב העניינים של היום הדרך היחידה והאפשרית להשגת שלום עם סוריה — כאשר זה יהיה רלבאנטי, ואני מקווה שזה לא יהיה רחוק — היא על-ידי נכונות ישראלית להחזיר לסוריה את רמת הגולן תמורת שלום, תמורת חווה שלום והסמרי פריז.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
כמו שהצהירה ממשלת הליכוד שבגין היה חבר בה.

שרי-ההקלאות א. שרון :
רבותי, לא יעזור לכם, אתם תדברו ואנחנו נעשה, אתם תמשיכו לדבר והישובים יקומו. זה המצב. העניין הוא שעד כדי כך חזק הרצון לחזור לשלטון שמוכנים גם לפגוע בהתיישבות רק כדי לפגוע ולכרסם. זה לא יעזור.

דניאל רוזילוי (המערך):
אתה לא מדבר עכשיו דברי אמת.

שרי-ההקלאות א. שרון :
אמרתי מה אנחנו עושים בגליל. אנחנו חייבים ב-נוסף לכך להמשיך ולפעול בבקעה. יש בתכניתנו להקים ישובים מספר בבקעה.

מנחם הכהן (המערך):
מצפים או ישובים ?

שרי-ההקלאות א. שרון :
צריך להמשיך לחזק את הישוב בשומרון וביהודה. צריך להוסיף ישובים בחבל קטיף. אני מדבר כאן על החלטות קיימות ועל דברים שנעשים.

לכן עם כל הרצון שלנו לעשות את מה שאת מציעה — ואני בהחלט מצטרף למשאלתך — אנו יכולים לעשות רק מה שאנו יכולים. ונדמה לי שבמשך השנתיים האחרונות נעשה בתחום הזה הרבה יותר מאשר בשנים ש-קדמו לכך.

הייתי מציע עוד הצעה אחת להתיישבות הוותיקה שנציגה כל כך הרבו להעיר כאן הערות. ההתיישבות הוותיקה זאת התיישבות שיש לה עוצמה בלתי רגילה. ונוכח העדר משאבים הקיים הייתי מציע לך במסגרת מפלגתך — ואני מציע לכולנו — שההתיישבות הוותיקה תיטול על עצמה חלק גדול יותר מהמשימה הזאת. לפי דעתי, אם היא תעשה זאת אפשר יהיה לקדם הרבה הרבה מהדברים.

העליתי כאן נושאים מספר שנוגעים לעניין הבנייה בקצרי. הייתי מבקש ממך — אף שאני עונה כאן בשם הממשלה וגם אני יודע שהוקצבו או מתוכננות רק 150 יחידות לקצרון, ואני יודע שיש מאות משפחות שמוכנות להתיישב שם — לפנות במישור למשרד הבינוי כדי שינסה להשפיע שיעשה המאקסימום בתחום זה.

היו"ר י. שמיר :
מה אתה מציע, אדוני השר ?

שרי-ההקלאות א. שרון :
אני מציע להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה.

היו"ר י. שמיר :
רשות הדיבור לחברת-הכנסת מאיר פעיל, להצעה אחרת.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מציע לכנסת להסיר מסדר-יומה את הצעתה של חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו. וזאת משום שלוש סיבות : הסיבה הראשונה, אין צורך בהתיישבות יהודית ברמת הגולן מסיבות בטחוניות. מה שקרה שם במלחמת יום הכיפורים הוכיח זאת. עקרונות, במלחמה מודרנית מגינים ותוקפים באמצעות הכוחות המוויינים הניידים. להתיישבות במל-חמה הזאת יש לפעמים יותר חשיבות, לפעמים יש לה

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אני לא יודע אם זה יהיה או לא יהיה. אולם אם יהיה שלום עם סוריה בעתיד הנראה לעין זה יהיה המחיר ש- ישראל תצטרך לשלם. לכן כדי שייקל עלינו לשלם את המחיר אני מציע לא להעלות ישובים חדשים. הא ראה פיתחת רפיח. למה לכם לעמוד בדילמה הנוראה הזאת ובצורך להתייגר בפנינו רמת הגולן כמו שאתם מת- ייסורים בעניין ימית ופיתחת רפיח ? הסיבה השלישית, לאלה הרוצים לספח את רמת הגולן : אם יש בכך כאלה החושבים שהזמן פועל לטובתנו — לפי הסיסמה הקלו- קלת שלא עלתה יפה מזמן — ושופם של הסורים ש- ישלימו בנסיבות העתיד עם הישארותה של רמת הגולן בידינו, בחשבם כי אולי הסורים יקבלו את לבנון, אולי את דרום לבנון, כעבור 10—15 שנים, אם זה נכון, אם יש תקווה כזאת — לפי דעתי היא קלושה — מה המצווה המצווה עלינו לעשות בעניין רמת הגולן ? — להחריש. להחזיק את רמת הגולן על פרופיל נמוך, לא לעשות רעש, לא להסתער על רמת הגולן במודעות ענק בעתונים כמו "הגולן חלק בלתי נפרד של מדינת ישראל" ולא להעלות זאת בכנסת. זאת אומרת, גם אלה החושבים כי ההח- יישובות לא תורמת לבטחון, כמוני, גם אלה החושבים שצריך להחזיק את רמת הגולן כפקדון כדי להחזירה ב- מסגרת הסכם שלום עם סוריה, אבל גם אלה המקווים שבעתיד אפשר יהיה אולי לעשות, כמו שאמרים בידי, ש-

"אריינכאפן" של רמת הגולן בשקט ובמסגרת זאת לע- שות הסכם שלום עם סוריה — כל אלה בקונסנסוס של מאה אחוז צריכים לומר : בעניין רמת הגולן המצווה הלאומית היא לשחוק. מי שעושה מהומה רק מחריף את העניינים, אפילו נגד הקונצפציה שלו עצמו. לכן יש להוריד את הנושא מסדר-יומה של הכנסת.

היו"ר י. שמיר :

חברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו : האם את מסכימה להעביר את ההצעה לוועדה ?

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

מסכימה.

ובכן, לפנינו שתי הצעות : האחת להעביר את ההצ- עה לסדר-היום לוועדת הכלכלה, והשנייה, לא כלכלה בסדר-היום. אני מעמיד את שתי ההצעות להצבעה זו מול זו.

ה הצ ב ע ה

בעד ההצעה לא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — מיעוט
בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכלכלה — רוב
ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכלכלה נתקבלה.

ד. סקירת שר התקשורת על פעולות משרדו

שר-התקשורת י. מודעי :

אני מוכן להוסיף גם אותן. אין לי שום דבר בעדן או נגדן.

משה שמיר :

איה ערך יהיה להתחייבות לתת נפט לישראל כאשר ארצות-הברית מהדקת את החגורה בצורה כל כך דראס- טית, זו השאלה העיקרית. זהו הדבר שחייב להעסיק אותנו עכשיו. בעוד חודש אחת מוסר את הנפט שלנו למצרים. איזו צורה תהיה לנו שנבוא או לאמריקה ונד- רוש מתוך מעט הנפט — —

היו"ר י. שמיר :

אל תשיב ואל תתייחס לנושא. אני חוזר בי מבקשת. תמשיך בדבריך.

שר-התקשורת י. מודעי :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנושא לדיון הוא נושא התקשורת בישראל, תכניות משרד התקשורת, וזאת בשולי הדיון בתקציב משרדנו. לנושא התקשורת אפשר להתייחס בשיקולים טכניים אדמיניסטרטיביים. דהיינו, מן ההיבט של נתינת שירותי תקשורת לנזקקים להם. אבל אפשר גם להסתכל על הנושא הזה, ולעניות דעתי כך צריך להסתכל עליו, כתנאי לאפשרות של התפתחות משקית-כלכלית וחברתית, כתנאי בל יעבור וכתנאי ש- משקלו גדל והולך בחיי המדינות ככל שהן הולכות ומת- פתחות, ככל שאוכלוסייתן גדלה והולכת וככל שצרכי המשק שלהן מתרבים והולכים. אם מותר לי להדגיש, דומני שאין היום נושא שנמצא בקצב פיתוח טכנולוגי וערב הבקעות טכנולוגיות ובעיצומן של הבקעות טכנו- לוגיות כפי שנמצא נרשא התקשורת בארצות המפותחות

היו"ר י. שמיר :

אנו עוברים לטעיף הבא בסדר-היום : סקירת שר התקשורת על פעולות משרדו. רשות הדיבור לשר מודעי.

שר-התקשורת י. מודעי :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בפתק שהעביר לי היושב-ראש לפני דקותיהם הוא הרשה לי, על-פי בחירתי, להגיב על פנייה-בקשה של חבר-הכנסת שמיר שעניינה הוא : נאום נשיא ארצות-הברית הלילה לפי שזון ישראל שבו הציג הנשיא תכנית חירום לטיפול בבעיות האנרגיה העולמיות ואלה של ארצות-הברית עצמה. חבר-הכנסת שמיר מבקש להתייחס לתכנית אבל בעיקר להשפעתה על משקל ההתחייבות האמריקנית לאספקת נפט לישראל.

חברי הכנסת, ייתכן שלא הייתי נענה לבקשה זו כאשר הדיון נקבע לנושא משרד התקשורת. אבל יכול להיות — ואני מדגיש, יכול להיות — שהתכנית שהציג היום נשיא ארצות-הברית לפני עמו וקבל העולם כולו, ייתכן שתהיה לה השפעה מרחיקת לכת על מה שאנחנו נוהגים לכוון משבר האנרגיה העולמי, משבר הכלכלה העולמי ואולי משבר החברה הבין-לאומי. לא אעמוד על הנקודות שהעלה הנשיא קארטר בתכנית אבל אין שום ספק שמגבלות כל כך מרחיקות לכת על שימוש בדלק נוזלי בארצות-הברית, כשהן משולבות בתכנית פיתוח כפי שארצות-הברית הוכיחה שהיא יודעת לעשות, דוגמת הגומי במלחמת העולם השנייה, ייתכן מאוד שיהיה בהן כדי לבלום את התהליך הבלתי מרוסן, הבלתי מתרסן, של משבר האנרגיה שנוצר, נזום ומופעל על-ידי המדי- נות יצרניות הנפט בתנהגות אירגון אויסק. אירגון אויסק הוא קארטל — —

אורי אכנרי (מחנה שלי):

אולי גם, כבוד השר, על-ידי חברות הנפט הגדולות ?

הלל זיידל (הליכוד):

אם היו נמסרים אחר שלושה ימים היה טוב. מדובר בשבוע-שבועיים.

שר-התקשורת י. מודעי:

אני מוסר נתונים סטטיסטיים. אם משהו אומר שהוא המתין שבוע אני מקבל את טענתו. מולו צריכים להיות שניים שקיבלו בממוצע כעבור יומיים. אני מוסר מספרים כלליים. בהחלט יוכל הטוען לטעון שיש שירותי דואר המספקים דואר פנימי תוך יום או יום וחצי, בוודאי בארצות ששטח המטרופוליטאן שלהן יותר גדול משטח המטרופוליטאן של מדינת ישראל, אפילו מדובר באזור תל-אביב רבתי. אתם יכולים בוודאי להביא דוגמאות על פיגורים במסירת מברקים נכנסים ויוצאים; אתם בוודאי יכולים לספר על המתנה למכשירי טלסק, לע"ר רוצים בתחומים מסוימים. עלי לומר, ללא קשר לדיוק הנתונים על המתנות ועל פיגורים, שיש במערכת הזאת בעיות. אין זה משנה, מנקודת מבטו של הצרכן, של המנוי, של הנהנה, אם הבעיות האלה נובעות מתחום הנהלה או מתחום העובדים או נובעות מתקציבים או מתוך מתחום של חלוקת העושה או של גיוס רכב או מתוך בעיות טכנולוגיות ולוגיסטיות כלשהן. האמת ניתנת להיאמר: המערכת שלנו כפי שהיא היום יכולה, ואם מותר לי להוסיף בענווה — צריכה, להשתנות במידה רבה.

המערכת כוללת 15 אלף איש, כולם עובדי מדינה. הנקודה הראשונה שאני רוצה להביא לפניכם היא הערכה שלפי עניות דעתנו — כאשר אני אומר "דעתנו" אני מתכוון גם לכל שרי התקשורת או רוב שרי התקשורת שקדמו לי — המערכת הזאת בתוך השירות הממשלתי היא יוצאת דופן מפני שאות מערכת שצריכה לתת בעיקר שירותים טכנולוגיים, שירותים טכנולוגיים בפועל, לא תיכנון של שירותים כאלה, לא הקצאת משאבים ולא פיקוח על הביצוע. המערכת הממשלתית, מערכת הביטוי רוקראטיה הממשלתית, במובן החיובי של ביורוקרטיה, הינה בנויה כדי לתת תשובות נאותות על סוגי שירות כאלה. משרד התקשורת הוא אחד הבודדים שבו יש יוצאי דופן. אני יכול למנות גם את משרד הכחון, משרד המשטרה ומשרד החינוך, אבל בוודאי תבחינו שחלק מן המשרדים שמנתי, משיקולים שונים לחלוטין, לא יעלה על הדעת שיוכלו לתפקד במערכת אחרת מאת המבוקרת אורגנית על-ידי הממשלה וורועותיה, בעוד ששירותים הדומים לשירותי התקשורת מצויים למכביר במדינת ישראל אלא שהם ניתנים על-ידי תאגידים בעלי אופי שונה מאשר משרד ממשלתי. במשרד האחר, במשרד האנרגיה והתשתית, איני יכול לתאר לא אפילו לדמיון לעצמי ש"שירותי הייצור ואספקת החשמל או שירות כמו מתן תחבורה אווירית או תחבורה יבשתית. יכולים היו לפעול בתוך המערכת הממשלתית. יכולתי למנות כמעט את כל השירותים, שחלקם יורדים לרמה מוניציפאלית. אני אפשר להעלות על הדעת שגוף של ממשלה שעניינו קביעת תיכנון ארוך טווח או קצר טווח, העמדת משאבים לרשות הגופים המבצעים ופיקוח על הביצוע, הוא עצמו יהיה גם המבצע אלא אם כן הצרכים הלאומיים מחייבים זאת משיקולים אחרים.

אנסה להסביר בקצרה, לא רק על-פי התפיסה העקרונית אלא גם על-פי דרכי הטיפול, מדוע הדעת איננה סובלת ששירות בעל אופי כזה יהיה חלק אורגני של משרד ממשלתי. הנימוק הראשון הוא שטווח התיכנון

בעולם, בארצות המפותחות את הנושא הזה. אפשר אולי לטעון שבהעדר תקשורת יעילה על כל סוגיה — וכוונתי ב"על כל סוגיה" לא רק לתקשורת הפשוטה המוכרת לנו, דואר, טלפון וטלקס, אלא למערכות מורכבות ומשולבות בתקשורת, המאפשרות לה להעביר לא רק את המידע הפשוט, הטריביאלי אלא מאפשרות לה להעביר מידע מורכב, מגוון, אגור, מנותח — אפשר אולי שבלי ההתפתחות הקיימת והצפויה תיגזר על העולם גם הקפאה של התפתחותו הכללית. ולא בכדי, לכן, נמצא הנושא הזה, במדינות המוליכות בטכנולוגיה בעולם, אולי במקום הראשון או באחד המקומות הראשונים של מאמצי המחקר, הפיתוח והייצור. אנחנו עומדים עכשיו על מפתנה של תקופה חדשה בתקשורת. גם היכולת של העברת אמצעי התקשורת, תשדירי התקשורת, והיכולת להעביר אותם לקצוות כפי שהם נדרשים, במהירויות כפי שהם נדרשים, במורכבות כפי שהם נדרשים ובמרחב הגלובאלי כפי שהם נדרשים, כל אלה במקביל, בו זמנית, נמצאים לפי הערכתנו וגם ידיעתנו הטכנולוגית על סף של עידן מהפכני חדש.

לא במקרה פתחתי בכמה משפטים של תיאור כללי, מפני שרציתי לשקף אתכם בתחושה ובהערכה של מצבנו בתחום הזה, כאשר אנחנו נמצאים בין המדינות המפותחות או המתפתחות אינה מפגרת בשום דבר אחרי מערכות התקשורת הבינ-לאומיות. גם הן נמצאות על סף של אותו עידן טכנולוגי חדש, כאשר לחלק מהן יש התחלות, חלק מהן נמצאות על סף התחלות, כמו מדינת ישראל, ואצל חלק אחר מהן התחלות בעידן החדש הן עדיין מהן ו-הלאה.

לכן, ואולי דווקא לאור העובדה שהמערכות הטכנולוגיות שלנו, בטיבן אבל לא בכמותן, נמצאות בשורה הראשונה של המדינות המפותחות, ואולי דווקא על רקע זה כואב יותר לראות את הקשיים שבהם נמצאת המערכת הזאת, את הפיגורים שבהם נמצאת המערכת הזאת ואולי גם את הסבל שהמערכת הזאת גורמת לחברה בישראל ואת המכשולים שהיא שמה בדרך פיתוחה הטכנולוגי, התעשייתי והמשקי. אין לי צורך להרבות בדיבורים כדי להמחיש את המצב הקיים היום. יש לנו פיגור מצטבר של 25% מסך כל מכשירי הטלפון שפועלים במדינה. עלי לומר שמבחינת הממוצע הבינ-לאומי מדינת ישראל נמצאת במקום די נכבד בתוך הסקאלה. אצלנו פועלים 28 מכשירים על כל 100 תושבים. אתם מספרים השוואתיים: ברוסיה הסובייטית — 7 מכשירים על כל 100 תושבים; בארגנטינה — 9.8; בספרד — 24; באיטליה — 27.1; בצרפת — 29.3; בשווייץ — 63.8 ובארצות-הברית — 71.8. קשה מאוד להתנחם בסטטיסטיקות מפני שהעובדה בעינה עומדת. יש לנו קווים להתקנת 25% ממספר המכשירים הפועלים כיום במדינת ישראל. לפי מיטב ידיעתי, בארצות הללו, גם בארצות שבהן מספר המכשיריים למאה נפש הרבה יותר גדול מאשר במדינת ישראל, אין תור כל כך גדול של ממתנים ולא ממתנים משך זמן כה רב. בוודאי תוכלו להביא לי דוגמאות על דברי דואר שצריכים להימסר ונמסרים בממוצעים של 3 ו-3.5 ימים. אני רואה את חברי-הכנסת הלל זיידל מניע בראשו.

אדם, שבלי שום פרופורציה להיקף העבודה יוצרות מאמץ נוסף על המערכת ומונעות ממנה או לפחות מעכבות אותה מהצדקת פערים שנוצרו בתוכה.

לפי עניות דעתי עומדת מערכת התקשורת היום וב- שנים הקרובות לפני שלוש משימות בו זמנית: המשימה הראשונה היא להדביק את הפיגורים של עוצמה ולייעל את הפיגורים של עוצמה במתכונת המערכת הקיימת; המשימה השנייה, שכבר הוזכרה, לספק את הצרכים המודמנים שיש להם עדיפות ראומית; המשימה השלישית היא לשכלל את עצמה מבחינה טכנולוגית ואיגרגנטית. חברי הכנסת, אילו עמד לרשותנו די זמן ולא היינו נתונים תחת לחץ פיגורי העבר ייתכן מאוד שהיינו בוחרים לטפל בכל אחת מהמשימות האלה כיעד מרכזי בנפרד, ורק את יתרת האמצעים היינו מקדישים ליעדים האחרים. אבל נוכח הפיגורים של המערכת עצמה, נוכח הצרכים הדחופים, נוכח העובדה שאין שום הגיון לפתח מערכת כזאת כשהיום ידוע לנו שמבחינה טכנולוגית היא מערכת של העבר ולא מערכת של העתיד, אנחנו חייבים לתפוס את כל שלוש המשימות הללו בו זמנית.

תרשו לי על רקע התיאור הכללי להצביע על מרכיב בים מספר בתוך המערכת ועל התכניות לגביהן, כי הגי- שמת התכניות האלה היא ערובה ליכולתנו להתמודד עם כל שלוש המשימות, ובהצלחה יחסית. המשימה הראשונה, ואולי לפי סדר החשיבות, היא ניתוק מערכת התקשורת מהבירוקרטיה הממשלתית בגלל הסיבות שמנתי. יכול- תי להרחיב את הדיבור ולהצביע על שלושת רבים, ולא בהכרח אותו יתרון שמובלט תדיר בכלי התקשורת, שזאת דרך לעקוף את הכללים של נציב שירות המדינה ולתת לאנשים יותר, אלא בתנאי שאמרתי: יותר — על חש- בונם, כתוצאה ממאמציהם. יכולתי למנות לפניכם מספר רב של ניומקים שהיו לפנינו, ובעצם לפני שרי התק- שורת שקדמו לי, שהביאו אותם למסקנה שהדרך היחידה להדביק פיגור בזמן קריב, לא בחזון, זאת הדרך של ריאורגניזציה יסודית ושהצעד הראשון בה הוא ניתוק מעולה מן המערכת הבירוקרטית. את המשימה הזאת אנחנו מקווים לבצע בעזרתכם ובתמיכתכם עוד בשנת התקציב הנוכחית. ברור לנו שלא נתקדם בתכנית הזאת אלא אם כן נוכל לשכנע אתכם שהיא מאמימה לכל שלושת היעדים, לא רק מבחינת המשימות הלאומיות אלא גם מבחינת המשימות האינטרסנטיות של השותפים למע- רכת התקשורת.

שותף אחד הוא המנוי או הצרכן. הוא תובע והוא ראוי לשירות הטוב ביותר שמדינת ישראל יכולה לתת לו. אנחנו עדיין רחוקים מזה, יותר, אנחנו מדברים עכשיו על יעד של שרות סדיר ולא הטוב ביותר. השותף השני הוא בעל הבית. בכל מצב יהיה רוב למדינה — השקיעה במערכת הזאת משאבים לאומיים ומגיעות לה התמורות הנובעות מההשקעה שלה. מגיעה לה גם תמור- רה, כפי שמגיעה לכל מדינה ריבונית, בעד הענקת זכויו לעשות עסק בתחום מונופוליסטי שמדינה מעניקה יחיו- דית לגוף כלשהו, גם אם כולו חברה ממשלתית. היעד השלישי הוא לאפשר לציבור העובדים, לטובתם הם אבל גם לטובת היעדים האחרים, להשקיע יותר מאמץ בתוך המערכת ולקבל תמורה יותר גבוהה על-פי מדידות אמ- יתיות. ולא יהיה קשה למדוד אותם כיוון שהפאראמטרים של השירותים הניתנים הם ברורים וכל אחד בציבור — לא רק בחברה, לא רק במשרד שישקט על החברה — ידע אם אמנם קיבל תמורה יותר טובה כמנוי או כצרכן של השירות ואף בעל הבית ידע זאת. מה שאני רוצה לומר

והביצוע של השירות הזה משתרע על פני שנים מספר — חמש-שבע שנים — מאותו יום שבו נמצא שטח שעליו צריך להקים מרכזיות טלפונים עד ליום שבו אפשר להפי- עיל את המערכת על שלוחותיה. כידוע לכם, תקציב המדינה בנוי על הערכה שנתי, על הקצאה שנתי עם הרשאה להתחייב ובשום פנים ואופן לא לטווחים כאלה. הנימוק השני הוא נימוק של יעילות. היות שההפעלה נעשית על-ידי 15 אלף איש חייבים להבטיח, ולא בדרך הסטאנדארטית המקובלת במשרדי הממשלה, איזו שיטה של שוט וגזר כדי שהמערכת הזאת, בהירארכיה הפנימית שלה, תוכל לתת את התפוקה המירבית. אינני צריך לומר לחברי הבית שהדבר האחרון שיש במערכת ביורוקרא- טית זה אמצעי הפעלה מבוקרים ויחד עם זאת סלקטיביים. לא זו בלבד שבאותה מערכת אינך יכול לתפעל באופן סלקטיבי אלא גם במערכות שונות שהרי אם האחריות מקבלת תוספת צרכים הרופאים, המהנדסים, הטכנאים והנהגים לקבל תוספת. לעניין אין סוף בין אם מדובר בדירוג אחיד ובין אם בדירוג מקצועי. אינך יכול להכניס למערכת כזאת, או לפחות לא הצליחו עד היום להכניס למערכת כזאת, גמישות העובד יקבל שכר על-פי מאמציו ואז, כאשר הוא יודע שהתמורה מצויה, אפשר להטיל עליו מטלות ולהכביד עליו. הנימוק השלישי הוא תחרות על משאבים. לא אעלים כי צרכי המדינה מר- בים. היות שהם מרובים נקבעים סדרי עדיפויות לא על- פי המערכת הספציפית אלא על-פי השיקול הכולל. נמצא שבעוד מערכת כזאת, כשהיא זרוע ממשלתית, היא אוב- ייקט גם לנתינה וגם ללקיחה, וגם הנתינה וגם הלקיחה מאותה מערכת אינן נגזרות מצרכיה ומאפשרויותיה של מערכת זו בלבד אלא מהצרכים והאפשרויות של המכלול, אולי יש לזה הצדקה לאומית-ממלכתית אבל זה מונע כל אפשרות תכנון וביצוע של המערכת. אם אתה מתכנן לעצמך התפתחות בקצב מסוים ואתה יכול להבטיח לכך משאבים פנימיים של המערכת, לאחר ששילמת כל מה שמישהו זכאי לו, בין אם זה דמי זכויו, בין אם זה תשלום בעד ציוד, בין אם זה רווחים מוצדקים של בעלים, גם קצעת הכול על-פי נוסחאות צודקות ומוסכמות אינך יכול להיות בטוח שבשנה הבאה, בגלל לחצים ב- מגזר ממשלתי שונה לחלוטין, לא ידלו ממך יותר ממה שהיה מתוכנן ומוסכם על-פי נוסחה ושלא יתנו לך פחות ממה שהיה מתוכנן ומוסכם על-פי הנוסחה. במערכת המתפרסת על-פני מספר כזה של שנים פירוש הדבר הוא חוסר יכולת לתכנן ובוודאי חוסר אפשרות ביצוע.

לבד מן הקשיים הללו יש במערכת התקשורת קשיים שהומן גרמם, ודי אם אביא דוגמה אחת. בעוד המערכת נמצאת רחוקה מזה 200 אלף בקשות, חלקן של מתינים 7 ו-8 שנים, ואם מישוה יאמר לי כאן יש 10 שנים, אני מראש אומר, נכון, יש גם מקרים כאלה, בעוד המערכת מנסה להתאים את עצמה להתגבר על הפיגור ביחד עם תשובה לצרכים ולבקשות השוטפות, נפתחה לנו "חזית" ששמה הסכם השלום והצורך להבטיח את המערך הצה"לי מסיני לנגב. התכניות הללו הן כמובן דחופות ומובן שיש להן לוח זמנים שאיננו יונק מהצרכים של התקשורת אלא מצרכים לאומיים כלליים המטילים עומס נוסף קשה וב- אחווים גבוהים מאוד על המערכת הנלחמת כדי להתגבר על פיגורים טבעיים או בלתי טבעיים אבל שלה עצמה. אם תוסיפו לזה שבדרך כלל היערכויות של צה"ל, וא- פילו כאלה המתוכננות מראש, געשות באזורים גיאוגרא- פיים רחוקים, בטופוגרפיה קשה, במקום שהאוכלוסיה בו דלילה, יש לכם גם בעיות לוגיסטיות ובעיות של כוח

מחיקת הצבע והשימוש באנטי-מחיקונים, דבר שהציבור אינו יכול לעכל.

שר-התקשורת י. מודעי :

תודה. אמרתי שאני יכול לתת כל השיקולים אבל אתן שני שיקולים הגובלים באבסורד. השידורים, כאשר הם יוצאים מהאולפן, הם יוצאים בצבע. אנו מחקים את הצבע בעת יציאת השידור מהאולפן. כאשר הם נקלטים בטלוויזיה בצבעי שחור-לבן הם מופיעים כמו כחול שחור-לבן. אבל הטכנולוגיה המציאה מכשירים שעלותם היא 600—700 לירות במחירי השוק של היום, אך הם עולים לצרכן 4,000—6,000 לירות לפי הנתונים שבידינו. עשרות אלפי בעלי מקלטים קונים את האנטי-מחיקון ומונעים את מחיקת הצבע הנעשית בעת יציאת המשרדים מהאולפן. אתם תסכימו אתי שמבחינה טכנולוגית זה מעשה חלם.

אמנן רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה):
גם מבחינות אחרות, מכל בחינה, זה חלם.

אליקים (גוסטב) בריאן (הליכוד):
אולי זה כדאי מבחינה פסיקאלית ?

שר-התקשורת י. מודעי :

לכן אמרתי שמבחינה טכנולוגית זה חלם. כאשר לשיקולים אחרים, הם קיימים ; קיימים שיקולים כלכליים, שיקולים חינוכיים ושיקולים תרבותיים. יש לי עמדה כחבר הממשלה ועמדתי היא — לאחר שאני שוקל כל הנימוקים בעד ונגד — שיש להנהיג או לאפשר שידורי צבע אלתר.

הנושא הבא הוא ערוץ טלוויזיה שני. מונתה ועדה על-ידי שר התקשורת הקודם ושר החינוך והתרבות ל- בדיקת הנושא, והיא הגישה את המלצותיה. המלצותיה באופן כללי מחייבות פתיחת ערוץ טלוויזיה נוסף. לא אכנס לפרטים כי המלצות הוועדה משתרעות על דפי חוברות עבות כרס. אבל צריך להבין שכדי שתהיה אפ- שרות ליישם את המלצות האלה — אם תאומצנה על- ידי הממשלה — יש צורך בהכנות טכנולוגיות במשרד ובמערכתיו. להכנות טכנולוגיות אלו יצטרך המשרד להיערך אם וכאשר תיפול החלטה.

יצחק יצחקי (הליכוד):

למעט עורכי העתונים. עורכי העתונים גילו את הת- נגדות לערוץ טלוויזיה שני.

שר-התקשורת י. מודעי :

אני מודע לעובדה שיש בישראל דעות מגוונות ב- נושא זה והן חוצות את כל המחנות, פרט אולי לעובדי העתונים. הן חוצות את אנשי העסקים הבודקים את האספקטים הכלכליים ואת אנשי החינוך הבודקים את האימפאקט החינוכי ואנשי העתונות הבודקים את הית- רונות שאפשר יהיה לקבל. אנחנו מודעים לזה אבל ב- סופו של דבר הממשלה תצטרך לתת את דעתה ולקבוע בנושא הזה. כל מה שאמרתי הוא שלאחר שהממשלה חקבה את עמדתה יצטרך המשרד להיערך לזה, כי זה מביצע בפני עצמו והוא יהיה תלוי במתכונת שתקבע אם וכאשר יוקם הערוץ השני. ההיערכות תהיה צמודה למתכונת שתקבע.

תחום נוסף, אולי המשמעותי ביותר מכל הדוגמאות שהבאתי כאן, היא מערכת מיתוג, מרכזיה ציבורית ספ- רתית. היות שאינני רוצה להאריך בדברים אני רוצה שתקבלו ברגע זה את קביעתי — זו בעצם אינה קביעתי

לכם בדרך של הכללה הוא שיש אפשרות ריאלי, בת יישום, לאפשר לשלושת הפארטנרים הללו לשפר את מצבם לעומת המצב הקיים היום ושיש אפשרות בכמה נושאים לסגור את הפער תוך שנתיים-שלוש, ובכמה נושאים — תוך ארבע-חמש שנים. כאשר אני מדבר על סגירת פערים אני מתכוון גם לפער שבין משך הזמן של שלושה ימים למסירת מכתב בארץ ובין משך זמן של יום, יום וחצי.

היעד השני שהמשרד הציב לעצמו הוא להתמודד עם הפיגור תוך כדי שנת התקציב ולא להמתין עד ה- ריאורגאניזציה הכוללת של המערכת. אנו התחייבנו לפני ועדת הכספים של הכנסת שאם אכן היא תאשר — לא משאבים גדולים יותר, עניין זה סגור — את התהליך של הריאורגאניזציה, שיקבל את אישורו גם על-ידי מליאת הכנסת, נוכח השנה עוד לפני שהיא תיושם במ- לואה להגדיל ולשפר את השירות. ואתן דוגמאות מספר : דוגמה ראשונה, מספר התקנות של טלפונים. בשלוש השנים האחרונות היה מספר הטלפונים החדשים שהות- קנו 50 אלף, כמה מאות פחות או יותר. אנו התחייבנו לשבט התקציב השוטפת, ללא תוספת אמצעים אבל כמקדמה של המאמץ הפנימי, גם ההנהלתי וגם הביצועי של העובדים, נעלה את מספר ההתקנות ל-70 אלף. ה- התייבות המדויקת שלנו היא על 60—70 אלף. דוגמה שנייה שאני יכול לתת היא של עידוד השתלבותם של שירותי הטלקומוניקציה בעבודה של מחשב והעברת מידע ממוחשב, מעובד, ובניית מסופים ושיפור השירו- תים כמו "14", "16", "18", שהם שילוב של טכנולוגיות יותר מתקדמות יחד עם אירגון, הדרכה ומאמץ יותר גדול של העובדים. זהו הנושא או המאמץ השני של המשרד בסדר העדיפויות שלו.

בו זמנית אנו מבקשים להתחיל גם בהכנסת טכנו- לוגיות משופרות יותר בכל תחומי הפעולה של המשרד ובהרחבת השירותים הניתנים היום, שחלק מהם אנו לפנים. בתכניתנו להקים אנטנה לוויינית שנייה בעמק האלה כי מספר הערוצים — וכל הפרטים נמצאים בחוברת "עובדות ומספרים" המונחת לפניכם — שבעמק האלה הוא מוגבל. לפי הערכתנו נזדקק לאפשרויות העברה וקליטה גדולות יותר מאלה העומדות לרשותנו היום, לרבות הרורה שעדיין קיימת. נושא שני, שידורי צבע. לפני שתהיינה קריאות ביניים אני רוצה לומר כי אני מציג לא את עמדת הממשלה אלא את עמדת המשרד כפי שהיא גובשה במשך השבועות, ואולי במשך החודשים, האחרונים. לדעתנו, מבחינתה של התקשורת, ומהבחינה הזאת בלבד, יש להפעיל שירותי צבע במידה ששירותי השידור יכולים להתאים את עצמם לפיתוח המרכיבים הדרושים להם, נאמר, תוך שנה, שנה וחצי.

שלמה הלל (המערך):

בניגוד לחבר כנסת אין שר מביע לא את עמדתו ועמדת משרדו אלא את עמדת הממשלה.

שר-התקשורת י. מודעי :

היות שזהו דיון בתיק משרדי אני זכאי — גם על- פי תקנון הכנסת וגם על-פי תקנון הממשלה — לספר לכנסת שאין עמדת ממשלה. יש עמדה של המשרד ויש אולי עמדה של משרדים אחרים. כאשר הממשלה תחליט נשמח להביא את החלטתה.

אמנן רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה):
בינתיים מתעוררת בעיה דחופה יותר וברורה יותר,

רבת ולהכין את עצמך מראש לאפשרויות של התפתחויות משתנות ועל-ידי כך לגצל את המערכת בצורה היעילה ביותר. עד כאן לגבי מערכת הטלקומוניקציה.

הייתי רוצה להזכיר בכמה מלים גם את הפעילויות העיקריות בתחום שירותי הדואר. בסוף שנה זו אנחנו עומדים להשלים בית מיון מרכזי בתל-אביב. יעשה בו מיון מודרני אלקטרוני של כל הזרימה של מכתבים נכ-נסים לצורך חלוקה, כאשר המיון נעשה עד לדוור ה-אחרון בכל מקום בכל קצווי המדינה. זו מערכת אולטרה-מודרנית, היא נמצאת אצלנו עכשיו בהרכבה. היא מת-בססת כולה על שיטת המיקוד. בעתיד הקרוב נחזור להעברה ולהנחיה בתחום הזה. המערכת הזאת תאפשר לנו גם לקצר את הזמן וגם להחליף כוח אדם שחסר לנו מאוד בשירותי הדואר במיכון הטכנולוגי הזה. הנושא השני שאני רוצה להזכיר ושכבר הספקתי לקרוא עליו גם שבחים וגם ביקורת הוא ההכרח שלא יגונה להפסיק או לצמצם עד כמה שאפשר את חלוקת הדואר לבתים, אם זה דואר רגיל, ולחלק אותו בתיבות דואר, דבר המ-קובל בכל בתי-הדואר אבל אינו מקובל בפרברי מגורים או בפרברים עסקיים מסחריים. בשני מקומות הנושא נמצא עכשיו בתהליך של ניסוי. כוונתנו לבקש את אי-רחי המדינה שכאשר הם יוצאים לאזור מרכז קניות או לאזור מרכז שירותים הם ייעזרו בתיבות הדואר ויקבלו את הדואר שלהם לאותו מרכז במקום לביתם. בשביל מי שמבקר באותו מרכז אחת ליום הדבר הזה כשלעצמו, גם בלי ייעול מערכת המיון, ההולכה והלוגיסטיקה, יכול לקצר באופן אוטומטי ביום אחד את זמן הגעת המכתב למקבלו.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי יוזמה):

האם זה יהיה בגדר חובה או רק רשות?

שר-התקשורת י. מודעי:

בכמה אזורים, אם הדבר יהיה מוצדק מבחינה אוב-ייקטיבית, אנחנו נרצה אפילו להטיל את זה כחובה. אבל אפילו לדידך, חברי-הכנסת רובינשטיין, זה לא בי-הכרח כלול בוכיות האזרח שהדואר הרגיל יובא לביתו.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי יוזמה):

זה לא עניין של זכויות האזרח, זה שירות שמקובל בכל המדינות.

שר-התקשורת י. מודעי:

סליחה, תיוהר בקביעה הקאטגורית הזאת שלך.

משה שמיר:

זו הידרדרות נוספת של השירות הממשלתי. אדם יעמוד חצי יום בתור כדי לקבל את הדואר ובסוף יגידו לו שאין לו דואר היום.

שר-התקשורת י. מודעי:

מדובר בתיבות דואר לכן לא עומדים בשום תור. לאיש יש מפתח והוא מוציא את הדואר שלו. אבל אני מבין שאתה אופוזיציונר חדש. כשאתה משמיע דברי אופוזיציה על הודעת שר זה בסדר, אבל למה אתה עושה זאת כשהוא רוצה להשיב לך על בקשה מיוחדת, זה לא ברור לי.

משה שמיר:

כי העניין כואב לי.

הירצ' י. שמיר:

אתה מטור מתשובה.

אלא קביעת מומחי המשרד והמומחים הבין-לאומיים — שהמעבר הטכנולוגי הזה, ממערכת אנאלוגית למערכת דיגיטאלית ספרתית, הוא מעבר שנותן לא רק יתרונות כמותיים ואיכותיים, הוא נותן גם יתרונות מהותיים ל-מערכת החדשה. מהות הטכנולוגיה שונה לחלוטין לכן כל השירותים שטכנולוגיה חדשה זו גותנת שונים לח-לוטין מהשירותים שאפשר להפיק מהטכנולוגיה הקיימת היום. המערכת הזאת פועלת למעשה באורח רציף ולא באורח מצטבר של המספרים של הקריאות הנכנסות ל-תוכה, וגם מערכת התמסורת איננה מערכת התמסורת רצופה שכל אחד מהערוצים שלה דורש מעביר נפרד אלא היא יכולה על גבי אותו מעביר בדירוג של זמנים לה-עביר תשדורות בו זמנית. המערכת החדשה שאת הצירוד הראשון שלה כבר הזמנו ונתקין בראשית השנה הבאה רק לצורך לימוד והתאמה לצרכים הספציפיים שלנו, לא לצרכי ניסוי, היא ראשיתה של מהפכה טכנולוגית במ-ערכת התקשורת הישראלית. מניתי כמה שינויים אבל ה-שינוי האקטואלי המעניין את החברים היושבים פה הוא אולי העובדה לא שיש גיוון רב בשירותים ואפשרות לחייג בתלצנים ולהעביר שיחות מכתובת שאליה נועדו לאדם שעבר לכתובת אחרת, ארעית או קבע, אלא שיש כאן גם חסכון של יותר מ-50% בשטח ההתקנה, בשטח הפיסי — ואנחנו משקיעים הרבה כסף בבניית בתי מ-כויות, וגם, וזה אולי מה שקוסם לי במיוחד ברגע זה חוץ ממהפך הטכנולוגי, חסכון במשך ההתקנה של מערכות כאלה שהוא קצר, של חודשים מספר, בעוד ש-התקנת המערכת הקיימת היום, האנאלוגית, נמשכת בין 18 חודשים לשנתיים. ברשימה זו אני רוצה להזכיר את המודיעין הממוחשב שבו מופיע המספר שהמבקש רוצה לקבל על גבי מסך ואין צורך לדפוף בספר הטלפונים. אני רוצה להזכיר את מדריך הטלפון החדש המופק על-ידי מחשב ולכן גם עריכתו שונה, גם מהירות הכנתו שונה ושונה גם אפשרות הבקרה והכנסת תיקונים. זה שירות שנותן המחשב בהשוואה להפקה ידנית. אני רוצה להזכיר כאן את מערכת הטלפונים הציבוריים שתאפשר התאמה של מחיר השיחה בלי שיהיה צורך לשנות את המערכת, ולא אכנס לפרטים. אזכיר גם מערכת חדשה להעברת נתונים באמצעות המערכת הציבורית ומערכת מתווך לקשר הבין-לאומי, רב כיווני, בשני כיוונים, גם בנ"ל (נקודה לנקודה) קו (ישר) וגם במערכת עצמה. אני רוצה להזכיר פעילות חדשה במשרד שעניינה הוא חיזוי הגורם האנושי. עד היום היינו מתקנים את המרכזיות שלנו על-פי הערכת עמסים, על-פי האופי של האזור, אבל אף פעם לא עשינו חיזוי מוקדם של ההת-נהגות העתידה של המני או של קבוצת המניעים ש-בשבילים מתקנים את המערכת. כאשר אתה מתחיל ל-למוד את הנושא הזה באמצעות חיזוי מוקדם מתברר ש-אתה יכול לבנות את המערכות שלך בחסכון הרבה יותר גדול ושהן תתאמנה לשינויים הרבה יותר רחבים מאשר אלה שאתה מוצא עצמך בהם היום בהפתעה וחייב לש-נות את המערכת שלא מזמן תיכננת. צריך להבין שה-גורמים הללו אינם נמצאים בשליטת המשרד, אם אזור מגורים הופך לאזור מסחרי, כמו שקורה היום בהרבה מקומות, בתל-אביב למשל, אם יש נדידת אוכלוסייה ו-משרדים נכנסים לאזורי מגורים או אם יש מצב הפוך, בריחת משרדים לפרברים בגלל חוסר מקומות חניה; אם צצים אזורים תעשייה שלא היו בתכנית האב או אם יש שינוי בהיערכויות בטחונות או דמוגרפיות — את כל זה אתה יכול להכניס היום בתוך מערכת חיזוי מק-

שר-התקשורת י. מרדכי :

מסויימת את בשורת מדינת ישראל לכל קצווי העולם. ואנחנו איננו מפגרים בעיני האספנים ששירות זה גועד בעיקרו בשבילם. זוהי תעשייה בין-לאומית ענקית ואין צורך לומר שיש בולים שמחירים עולה בהרבה על מחירי ואלוטות של מדינות, אפילו מוצלחות ביותר, ויש אספים שנמכרים בהרבה הרבה מיליונים, אם אני מדבר בדור-לרים, ובמאות מיליונים אם אני מדבר בלירות ישראליות. אם אני מוסיף לכך גם את העובדה שהשירות הזה הוא רווחי ומכניס כסף למדינת ישראל, שזהו שירות הקשור עם שישים מדינות שיש להן שירותים זהים ברחבי העולם, נדמה לי שזה אחד השירותים הראויים לאיזכור ואנחנו חושבים להמשיך ולפתח אותו.

אדוני היושב-ראש, ברשותך אני מבקש להוסיף משפטי סיכום. תיארתי לכם כאן ללא כחל ושרק — יכול להיות שעם קצת צבע הנובע מעיני — את נושא התקשורת בפרספקטיבה הכללית שלו ובפרספקטיבה הבין-לאומית שלו, ועל רקע זה — בנתונים הישראליים. אינני יכול לטעון שזהו השירות החיוני ביותר שהמדינה צריכה לספק לאזרחיה אבל תסכימו אתי שזהו שירות שסדר מקומו צריך להיקבע בסולם העדיפויות. וכאשר נקבע לו מקומו בסולם העדיפויות תהא זו התחייבות לא רק מכוח העובדה שזה מקובל בעולם אלא מכוח העובדה שהמדינה התחייבה לאזרחיה שהשירות הזה כאן יהיה מקומו, אולי אחרי הבריאות ולפני הנקיון, אולי אחרי הצבא ולפני התחבורה. אני אומר זאת לא מפני שאני קובע את סדר העדיפויות אלא מפני שדבר אחד צריך להיות ברור : ציפיות הציבור אסור להן שתמתחנה עד אין קץ, ונצי-טרך, במקום או במאוחר, לקבוע לעצמנו את סדר ה-עדיפות של השירות הזה, לגזור ממנו את היכולת שלנו, לתת טיב שירות נתון בזמן נתון, להודיע על כך לציבור אזרחי המדינה ולעמוד למשפטם. אני מקווה שסדר ה-עדיפות שייקבע — וזה נמצא בתהליך של קביעה — יתן לנו אפשרות לעמוד בשירות נאות, סביר לאזרחי מדינת ישראל ושנקבל פסק דין חיובי מצד האזרח.

נושא אחרון שביקשתי להזכיר בהקשר לטיפולים שאנחנו נמצאים בעיצומם כרגע הוא בנק הדואר. ואני רוצה לומר לחברי הבית ללא כחל ושרק וגם ללא נסיון להתחרות בשירותי בנקים גדולים וקטנים הנמצאים ב-שפע במדינת ישראל — בעיקר אם לוקחים בחשבון את מספר הסניפים — שאין עוד שירות בנקאי המגיע לכל אזרחי מדינת ישראל כמו בנק הדואר ושאינו עוד שירות בנקאי שיש לו קצב העברה כלל ארצי כפי שיש לשירות בנק הדואר. וזה האחרון הוא שירות שהבנקים עומדים לאט לאט להיכנס אליו, וזה השירות של הסרט המאגנטי המעביר והמאזן את החשבונות הכלל ארציים בגמר אותו יום, במשך אותו לילה, ולמחרתו סגור המאזן מבחינה כלל ארצית כי בין השולח והמקבל צריך שיהיה מאזן כלל ארצי. שירות זה — בייעול ואולי בתוספת אמצעים — יכול לקבל על עצמו שירותים נוספים הדרושים היום במדינת ישראל ואינם בנמצא, או ליעל שירותים המצויים כיום במדינת ישראל אבל ניתן להפעילם במהירות יותר גדולה, בטיב יותר משובח ולפעמים אפילו בהוצאות הרבה יותר קטנות. ואני, בזהירות רבה, לא מזכיר כאן עמלות ודמי שירות אחרי שמשולמים. אבל דבר אחד אומר, שבהשוואת השירותים המקבילים הניתנים על-ידי הבנקים המסחריים המקבילים עם אותם שירותים, הניתנים על-ידי בנק הדואר, שירותי בנק הדואר הם זולים בהרבה. כמובן, העניין תלוי לפעמים בנחיות השירות ובי בנק הדואר לא מקבלים את השטחים מקיר אל קיר ואת החדר הממוזג, אבל מקבלים את השירות שלשמו באו בתנאים שאמרתם לכם כאשר השירותים האלה עדי-פים על פני השירותים המקבילים הניתנים בבנקים.

איזכור אחרון לסיום הסקירה שלי, שהיא אולי יותר מדי מפורטת, הוא השירות הבולאי. זהו שירות שנמצא בשורה אחת עם שירותים מכובדים ברוב ארצות העולם. זהו שירות צנוע הנחבא אל הכלים אבל הוא מביא בדרך

דיון

הי"צ י. שמיר :

אנחנו מתחילים בדיון. רשות הדיבור לראשון המש-תתפים, חבר-הכנסת אברהם כץ (עוז), ואחרי — לחבר-הכנסת אליקים (גוסטב) בדיאן.

אברהם כץ (עוז) (המערך) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מוכרח לומר שאולי אחד הדברים הטובים היחידים שאוכל לומר על עבודתם של השר והמשרד הוא נאומו של השר, מהוקצע וערוך לעילא ולעילא. אבל משרד התקשורת הוא אחד המשרדים שעבודתם השוטפת, לפי הערכתי, היא פגומה והאזרח מרגיש בפגמים אלה מדי יום ביומו. השר ה-אחראי יעלה בוודאי בסיכום הדיון, יסביר ויצג את התכניות החדשות, שחלקן כבר הוצגו, ואולי גם כמה הצעות לפתרון אבל הבעיה כנראה תישאר בעינה. ייתכן אף שהשר ינקוט בדרך של הודעה על חלוקת תעודות זכאות לשירותים השונים, כפי שנהוג היום במשרדים אחרים, אך לאחר סיום דבריו של השר שוב עלול המצב להישאר כפי שהוא עתה. שהרי בדיווחשבון האחרון של מבקר המדינה העלה המבקר שורת פגמים בתיפקודו של משרד התקשורת. רוב רובם של העניינים המבוקרים הם

חזרה על ביקורת שהיתה בדיווחשבון הקודם. אחת הבעיות המרכזיות — והיא מוצאת את ביטוייה גם בדיווחשבון המבקר — היא סבלם של עשרות אלפי אזרחים הממתנים להתקנת מכשירי הטלפון בבתים. אף שמספר הבקשות להתקנת טלפונים עולה בשאר קצב ההתקנות עד כה קבוע : 50 אלף בשנה. הנה, חברי הכנסת, במאסר 1978 המתוון בתור 175 אלף בקשות, וזאת לעומת 165 אלף שנה אחת קודם, הווה אומר גידול בעשרת אלפים בקשות. השנה נגיע כפי הנראה להמתנה של 200 אלף בקשות שהן במוצע, מבחינת היקף ה-אוכלוסיה הממתנה, משהו בסדר גודל של 600 אלף איש. קצב הפיתוח לעומת זאת עומד כנראה ביחס הפוך לכמות הבקשות והוא מידרדר וקטן יחסית. כל אותם 600 אלף נפש במדינה הממתנים למכשיר טלפון בבתם או במ-קום עבודתם או בשכונתם ימשיכו כנראה להמתין ומס-פרם, לדאבונו הרב, עלול אף לגדול. והנה עובדה תמר-ה : ניתן היה לחשוב שאולי אין מספרי טלפון פנויים במרכזיות אך לאחר בדיקה נמצא כי יש ויש היום כ-100 אלף מספרי מיתוג פנויים מעבר לרורה המקובלת ב-משרד התקשורת. כלומר, יש אפשרות להתקין מייד 100 אלף טלפונים והדבר לא נעשה כנראה בגלל של-

יודעי דבר גורסים כי עוד מאות משרות בלתי משובצות קיימות בפועל. גיווד עובדים היה מאפשר, למשל, לפתור חלק ניכר מאוד של הבעיות במשרד ואף חלק מבעיותיהם של האזרחים במדינה. במשרד התקשורת יש עודף עובדים ביחידה אחת וחוסר גדול בעובדים ביחידות אחרות. הנה דוגמה לאחד האבסורדים במבנה כוח-האדם במשרד: רוב תוספת כוח האדם המתקבלת מועברת למה שנקרא במשרד זה "מינהל". למינהל ההנדסה של מחוז תל-אביב צמודים 500 אנשי מינהל ו-500 עובדי תיפעול וייצור יחס של 1:1, כאשר בכל העולם מקובל יחס של מנהל אחד ל-7 עד 8 עובדי תיפעול. מהנדס ייצור במדור להנדסת ייצור שנשאל מהי הדרך למנוע ביובח רב במערכת התקשורת השיב את התשובה המובנת מאלוה: הפתרון הוא ניהול יעיל וסמכותי ואירגון תקין. על אלה ממונים השר והמנהל הכללי שלו. תאמרו: שמא העובד דים אינם בעלי מקצוע? הנה כמה מיבצעים יוצאי דופן מוכיחים כי דווקא בתחום זה של ידע מקצועי איננו חסריים; האירוביוזיון, מיבצעי התקשורת בקשר עם ביקורי וזשלוש למיניהם וכד' הוכיחו לנו שהעובדים הם דווקא בעלי מקצוע מעולים.

ובכן השאלה איננה בפועלים, איננה בעובדים, איננה בתקציב, איננה ברמת הידע, איננה במרכזיות פגיוות, איננה אפילו בסדר הקדימויות של הבקשות. הבעיה היא בניהולו של המשרד, וכפי שנהוג לומר: הדג הזה — של משרד התקשורת — כנראה מסריח מראשו.

היו"ר י. שמיר:

סלח לי, חברי-הכנסת כץ (עוז), חוזר כך מן הביטוי הזה.

אברהם כץ (עוז) (המערך):
אני חוזר ב.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
האם זה נכון גם לגבי הראשים הקודמים של ה- משרד?

אברהם כץ (עוז) (המערך):

אני מעריך כרגע את מבנה המשרד, את יכולתו, את התיפקוד שלו, היום. אני מניח שאתה, כבעל ותק רב יותר, תוכל להעריך גם לגבי הקודמים. אני חושב שכאשר ישנם מתחילים לא יעזור ולא ישנה אם הם היו גם את- מול או אם הם יהיו גם מחר. אני מדבר על ההווה. למה לנבור תמיד בעבר? משרד זה מתפקד שנתיים בראשות ממשה זו ואני מדבר על כשיועל על כך. למה תמיד לחזור לעבר? מי שירצה, יזכר על העבר.

אין פועלים כושלים, אין עובדים עצלנים; יש הנ- הלה כושלת ויש שר ומשרד וניהול שאינם מתפקדים. לכן מוכיחים 600 אלף איש במדינה זו להתקנת מכשיר טלפון בביתם.

כפי שהמצב במשרד זה בא לידי ביטוי בדין-וחשבון מבקר המדינה ואף בהתבטאויותיהם של עובדים בכירים ומנהלים זוטרים הרי הוא ללא נשוא. אין תכנון נאות, אין תקציב מתאים, אין מידע על המלאים, אין התייעלות של המערכת, אין ניצול של ההון שהושקע, צידוד יקר מבזבז, בית-ספר לתקשורת קיים אך אינו מתפקד כלל, יש ביזבוז ויש כפילות מיותרת. כמו כן יש שמרנות ואי-התאמת המערכת והפעילות למרות התקדמות עצומה בעולם ובארץ בידע של הטלקומוניקציה. מכל אלה סובלים האזרחים הנוקשים לשירותו של המשרד. את

מיאליות של הנהלת המשרד. ועדה ציבורית בראשותו של השופט לשעבר מר ברנזון קבעה סולם עדיפויות חדש לבקשות ההתקנה, סולם המפשט את התהליך. כן הועלתה על-ידי הוועדה מחשבה חדשה כי הזקוקים למכשיר טל- פון, ובעיקר בעלי מפעלים ועסקים, יוכלו לבצע זאת על חשבונם ובפיקוח טכני של המשרד. דבר זה, כמו המ- לצות אחרות, לא בוצע. במחוז תל-אביב, לדוגמה, המ- הווה 60% ממערכת הטלפונים בארץ, יש 38 אלף בקשות של תושבים הממתינים מ-5 עד 10 שנים למכשיר. מבקר המדינה עמד על הצורך הדחוף להקצות משאבים כדי לאפשר היענות מירבית לבקשות שהוגשו לפני 7 שנים ויותר. חברי הכנסת, ניתן היה לחשוב, נו, אם מבקר המדינה ממליץ על היענות מזוהרת בוודאי יקח הדבר שנים מספר עד לביצוע, וזאת משום בעיות תקציביות, הקצבות ועדת הכספים. אבל העובדה, חברי הכנסת, עד כמה שהדבר ייראה מוזר ואולי אפילו מצחיק היא שאותם 200 אלף מבקשי טלפונים צריכים לדעת שבשנת 1977 היה במשרד התקשורת עודף תקציב של 300 מיליון ל- רות שהוא כשליש מתקציב הפיתוח של המשרד.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה):
אתה צריך גם לנתח מה היה העודף הזה ומאיפה הוא בא ולא סתם להפריח מספרים.

אברהם כץ (עוז) (המערך):
אני מתאר לי שאתה תעלה אחרי ותנתח את הדב- רים.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה):
מי שמדבר צריך לפני כן לבחון את הדברים.

אברהם כץ (עוז) (המערך):
במסגרת הזמן המוקצב לי אני יכול בקושי להעיר את ההערות שברצוני להעיר.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה):
אבל זה לא רציני.

אברהם כץ (עוז) (המערך):

איפה נשמע דובר הזה שממשלה המבטיחה רוב טובה, כבוד והדר לעם והנה חלק מן העם הזה, כ-600 אלף מבניו, מבקשים טובה בצורת מכשיר טלפון. ובכן, לפי הערכתי ממשלה זו נכשלה כל כך בתפקידה עד כי שליש מתקציב הפיתוח של מערכת הטלפונים בשנת 1977 נשאר ללא שימוש. הביצוע הנומינאלי של תקציב 1977 היה נמוך מתקציב הביצוע של שנת 1976. אתם יכולים לחשב את האינפלציה ולמצוא כי הביצוע בפועל בשנת 1977 היה פחות ב-70% מאשר בשנת 1976. תאמ- רו: שמא תיקנה הממשלה ופתרה את הבעיה? לא, עדפי התקציב אשר נוצרו בשנת 1978 יגיעו אף הם לכדי 200 מיליון לירות.

תאמרו: שמא אין די עובדים? אולי התפטר רוב עובדי התקשורת? — להד"ם. בשנת 1979 היו 14,632 משרות מאוישות לעומת 14,305 משרות מאוישות בשנת 1978. הווה אומר, גידול ב-327 משרות. אמת, משרד התקשורת הוא אחד המשרדים בעל התביעות הרבות בי יותר לכוח אדם נוסף. אבל ראו זה פלא, דווקא במשרד זה שנשאר בו כסף לא מנוצל, שמבקש תוספת עובדים, ש-600 אלף אזרחים במדינה מייחלים לתיפקוד נאות שלו, דווקא במשרד זה 300 משרות, 300 עובדים, הם בלתי משובצים. אך אלה הם רק הבלתי משובצים במוצהר.

מנחם פכידור (הליכוד) :
זה טוב לבריאות הגוף.

אליקים (גוסטב) בריאן (הליכוד) :

לא עבדתי בדואר תנועה אבל אני יכול להעיד על התייחסות השרים למיניהם, במרוצת השנים, לעובדי ה"דואר". זכור לי המקרה מן העבר שבו הדוורים פנו אל אחד השרים ואמרו: אנו מיוזעים וחייבים בדרכנו, ב"אקלים שלנו, לקנות שתייה. הוא אמר להם: למה לכם לקנות שתייה? אעמיד בכל מרכז חלוקת דואר חבית שבה יהיה קרח ומשקה קר וכאשר תבואו מיוזעים תוכלו לשתות לרוויה. זו היתה התשובה כאשר הם ביקשו תו"ספת שתייה.

(קריאת ביניים: זו בדיתה. זה לא יכול להיות.)

זו לא בדיתה. זו אמת. אני מגוע היום לגקוב בשם השר, מסיבות אישיות אשר הזמן גרמן. לדאבונאני אני מגוע כרגע מלגקוב בשם השר שנתן בזמנו אותה תשובה אבל זה התפרסם בכלי התקשורת ולא כבדיחה. אם כן, מדוע ימצאו דוורים? דוור חייב לדעת לפחות שפה זרה אחת. הוא חייב לדעת לקרוא כתובת.

(קריאת ביניים: קודם כול, הוא חייב לדעת עברית.)

אני מדבר על אנגלית, צרפתית, שפה זרה.

אצלנו בחיפה יש ימים שלא מחלקים דואר. ניגשתי למשרד ושאלתי מדוע אין מחלקים דואר. השיבו לי שכל המחלקים או רובם הם בני המיעוטים וכאשר יש אצלם חג אין חלוקת דואר. לאן הגענו? האם זו התמודדות עם הבעיה, להפסיק את חלוקת הדואר בבתיים? האם זה שירות לציבור ברמה הטכנולוגית הגבוהה שאנחנו רוצים לתת? האם זו התשובה? יש להתמודד עם הבעיה ולא לברוח ממנה.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

האם זה היה מקרה או שזה דבר יומיומי?

אליקים (גוסטב) בריאן (הליכוד) :

צריך להתמודד עם הבעיה.

אדוני השר, הונגרת שלושה דברים כאתגרים. הרשה לי להעמיד כאתגר ראשון, מעל לפיתוח, את אתגר הטיב, בחלוקת דואר, בטלפונים ובכל ענף. אין להקריב את הטיב על מזבח הפיתוח. קודם כול צריך לבוא הטיב ורק לאחר מכן הפיתוח. זה אמור גם לגבי תוספת טלפונים. לא ייתכן שנשמע שמספר הטלפונים גדל, שכמות המר"כיות גדלה, שהנפח גדל אך הטיב אינו הולך ומש"תפר. בשתי שאילתות ציינתי שהטיב איננו הולך ומש"תפר, גם לא בחלוקת הדואר. בעבר קיבלנו מכתב מחוץ"לארץ תוך שלושה ימים. היום זה נמשך, במקרה הטוב, שבוע עד עשרה ימים. גם מכתבים שנשלחים בארץ עוב"רים לפעמים כמה ימים עד אשר הם מגיעים לתעודתם. בעבר, לאחר שחייגנו 03 או 04 מירושלים קיבלנו קו ללא כל קושי. אני מבקש לדעת אם יש חבר כנסת באולם המצליח בשעות לפני הצהריים לקבל קו אל מחוץ לעיר.

מנחם פכידור (הליכוד) :

חבר הכנסת בריאן, 40 אלף פקידים תופסים את ה"קווים בשעות לפני הצהריים. הם מדברים בתפקיד ושלא בתפקיד.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

מה אומרים? שממשלת הליכוד הפכה לממשלת טל"פונים.

העדות הטובה ביותר לכך נתן חבר הכנסת שריר, יושב"ראש ועדת משנה אד הוק לענייני תקשורת, בתשובה למראיינו יאיר קוטלר, ואני מצטט: "הממונים ממשיכים לפעול בשיטה המקובלת עליהם ואינם מתמודדים עם הבעיות כלל".

אני מקווה, אדוני השר, שלא תאמץ לך את שיטתו של שר השיכון ותבטיח הבטחות שלא ניתנו להגשימן ותחלק "תעודות זכאות" לטלפונים שיותקנו בעוד עשרים שנה, או את שיטת ועדת השרים לענייני התיישבות המצהירה הצהרות לעולם ולעם על הקמת 52 ישובים ויש לה ב"פועל יכולת ביצוע של 3-4 ישובים נוספים השנה. לפי הערכתי, רק במידה שיהיה שיפור מיוחד במינו בניהול המשרד, ביכולת יוצאת דופן לשנות את הדברים הקיימים במשרד, רק אז יש אולי סיכוי שחלק מהדברים שאמר לנו השר אמנם יתממשו.

הי"צ י. שמיר :

רשות הדיבור לחבר הכנסת אליקים (גוסטב) בריאן, ואחריו — לחבר הכנסת אליעזר אבטבי.

אליקים (גוסטב) בריאן (הליכוד) :

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אני ניגש בהיסוס"מה להתייחסותי לפעולות משרד התקשורת משום שבהי"המקצועיים פעלתי כ"4 שנה במשרד זה, ובתור שכזה לא קל לי להתייחס לבעיות.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

מה עשית שם?

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

גם אני פועל בתחום משרד זה כבר שנים רבות: שולח מכתבים, מבקש תיקוני טלפונים ומחכה להם

אליקים (גוסטב) בריאן (הליכוד) :

משרד התקשורת מאויש על-ידי צוות טוב, צוות שעזר רצוני לשרת את הקהל. אבל למרות זאת נוצר במשך השנים מצב שתדמיתו של המשרד איננה חיובית. אם יש עוד צורך להוכיח זאת אזכיר כי בכל סיטואציה של הרכבת ממשלה, במשך עשרות שנים, נשאר האיש ה"מיניסטריונלי של המשרד הזה בסוף התור. בסוף, כאשר אין כבר מה לחלק, מקבל משרד התקשורת שר. אולם חלילה לי להמעיט בערך המשרד הזה. עבדתי בו ואני מעריך את היכולת הפוטנציאלית שלו בשירות הציבור. אבל התדמית שנוצרה במשך השנים משום מה לא היתה חיובית.

בדין-וחשבון שחולק היום לחברי הכנסת יש עובדות ומספרים. מדוע להתחיל דווקא בטלפונים ולא בחלוקת הדואר? בעמ' 16 כתוב שהבעיה הקשה ביותר היא בעיית המחסור בדוורים. כתוב ששירות זה אינו מושך כוח אדם והשכר בו הוא זמן הנמוכים במשק. אדוני שר התקשורת, ירשת ירושה כבדה מאוד. גם קודמך בתפקיד, חבר הכנסת עמית, ירש ירושה כבדה. קשה היה לצפות ממנו וממך כעת שתוך זמן קצר תתקנו הכול. יש להתמודד עם הבעיה. אני, למשל, אינני מוכן לקבל שיפטיקו לחלק מכתבים בבתי הנמענים. זקן, חולה או אדם שאין לו זמן פנוי יצטרכו לכתת את רגליהם למרכז חלוקת המכ"תבים. זה קשה גם אם מרחק ההליכה הוא רק עד עשר דקות כפי שכתוב כאן. אם האיש איננו יכול ללכת מהר זה יימשך זמן רב יותר.

לאומי 18 לעשות זאת? תיירים וזרים נוקקים לשירות הזה.

שלמה אליהו (התנועה הדמוקרטית):
יש תקליט.

אליקים (גוסטב) בריאן (הליכוד):
אני מציע לך לגשת לטלפון, לחייג 18 ותמצא את הצליל תפוס ולא תקליט.

שלמה אליהו (התנועה הדמוקרטית):
כאשר הוא פנוי יש תקליט.

אליקים (גוסטב) בריאן (הליכוד):
אני רוצה לסיים במה שהתחלתי. עובדי משרד ה"תקשורת" הם עובדים מוכשרים ומסורים והם מסוגלים להרים את המעמסה. אבל יש תנאים אובייקטיביים שכאן לא המקום, בגלל מגבלות הזמן, לפרטם — בין היתר פיתוח מואץ, רדיפה אחרי התקנת עוד טלפון ועוד טלפון פון כאשר האמצעים הפיסיים והתקציביים לא ניתנים — והם אשר מונעים מהם למלא את תפקידם. ואז הטיב סובל. אני מסיים ואומר שאין להקריב על מזבח הפיתוח המואץ את הטיב בשירות, לא בטלפון וגם לא בחלוקת דואר. אני פונה בשעה מאוחרת זו, כאשר כבר נעשות תכניות של חלוקת דואר במרכזים שכונתיים, ודורש ש"השירות האלמנטרי הזה לא מסירת מכתב לכתובת ה"נמען לא ייפסק אפילו אם יש צורך לשלם עוד חצי לירה או עוד לירה בשביל הבול. מכתב חייב להגיע לבית הנמען.

הי"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אליעזר אבטבי, ואחריו — לחבר-הכנסת יצחק יצחקי.

אליעזר אבטבי (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, משרד התקשורת הוא מן המשרדים אשר בעיותיהם אינן מצטמצמות עם הזמן אלא הולכות וגדלות. על כל מתן פתרון טלפון אחד לאורח צפות ועולות שתי בעיות חדשות. מכאן שאין משרד התקשורת יכול להדביק את הפער של 200 ממת"י ביום. התקנת 50 אלף טלפונים בשנה וביקוש דומה ויותר מדי שנה מביאים לכך שהפער יישאר למשך הרבה שנים ואף יגדל. לדעתי צריך לטפל בנושא הטלפונים באורח בלתי שיגרתי. יש לנסות להדביק את הפער במיבצע של שנה-שנתיים ואז לא נעמוד בפני לחצים בלתי פוסקים וניתן יהיה להיענות מדי שנה בשנה להזמנות שנתיות או דרשנותיות. רק בשיטה של מיבצע חדר-פנוי ורציני ניתן יהיה להקל את המצב. בשיטה הנוכחית שעל כל התקנת טלפון אחד ממתנים שלושה טלפונים ויותר יישאר המצב תמיד ללא כל מוצא. עלי לציין שנעשו מאמצים לחיפוש שיטות חדשות במגמה להדביק את ה"פיגור, אולם לצערי טרם נמצאה תרופה.

אנו מוצאים שהמחסור בטלפון בחברה מודרנית גורם ל"כאבי ראש" במפעלים ובמוסדות ואף לנוקים כלכליים. הטלפון, כידוע, אינו מכשיר מותרות, במיוחד למשק שיש בו תמורות טכנולוגיות. בחברה מודרנית ומפותחת ה"טלפון הוא מצרך חיוני והוא צריך להימצא בכל בית, בכל מוסד ובכל משרד.

לדעתי צריך משרד התקשורת להתאים את עצמו כך שעם גמר בנייתו של בניין מגורים או מוסד ציבורי או מפעל תעשייתי כלשהו יש להביא בחשבון שחור זמן

אליקים (גוסטב) בריאן (הליכוד):

בעמ' מס' 5 אני קורא סטאטיסטיקה קצת משונה על טיב השירות. אולי יש כאן טעות. אני מסכים שטיב השירות הטלפוני נמדד בשיעור החיגים האפקטיביים. נאמר כאן שהשנה לא יצאו לפועל 10.3% מן ההתקשרויות, כלומר זה אחוז החיגים הלא אפקטיביים כאשר המצב כביכול הלך והשתפר. שתי שורות מתחת לטבלה כתוב שבקשר האזורי שיעור החיגים הלא אפקטיביים הוא 12.9% ובקשר הבין-אזורי — 22.9%. איך אפשר לקבל אחוז ממוצע של 10.3% מ"מ" 22.9% ומ"מ" 12.9%? אני מניח שנפלה כאן טעות. אני מניח שהטעות היא יותר לכיוון ההמעטה מאשר בכיוון הפוך. אני מניח שחיג הסרק הם יותר מאשר 10.3% ושיש יותר מאשר 9.2% דרכי קשר תפוסים ו-1.1% תקלות טכניות. כמו כן לא ידוע לי איך אפשר למדוד ולציין שב-14% של המקרים שונה הישראל בעת החיג. אני אמנם מהנדס טלפונים אבל לא ידוע לי שמשך התקשורת ערך סקר יסודי על שגיאות המנוי הישראלי בעת החיג. ניתן למדוד את התקלות הטכניות; ניתן למדוד את עורקי הקשר ה"פוסים"; אבל את המנויים שטעו בחיג, קשה להבין איך מדרו זאת. נותנים 14% לטעות האנושית ורק 1% לתקלה הטכנית לעומת 5%—10% לטעות אנושית בחוץ-לארץ ולטעות טכנית הרבה יותר. לפי דעתי יש כאן הערכה מוטעית.

אני הייתי מבקש מכבוד השר פעם נוספת, כפי שבקשת זאת באופן אישי ובשאלתה: ידוע לי המרץ שבו הוא נכנס לתפקיד. הוא נמצא בתפקיד פחות מחצי שנה. אני יודע שעליו לסמוך על אנשי המשרד ולשלב אותם. אבל אני מבקש ממנו למנות ועדה אובייקטיבית ולא רק לקבל את הממצאים של המשרד בקשר לטיב השירות. אף פקיד לא יעז לתת לשר מספרים לא נכונים. בקשר לגידול המרכזות, הקווים הטלפונים, המינויים וכו'. אבל בקשר לטיב השירות ההולך ומשתפר, כביכול, יעז גם יעז. ולכן אני מבקש על לסמוך על סטאטיסטיקות שמוסרים לו בקשר לשיפור הטיב ולבדוק את שיפור הטיב גם בקשר לחיג הסרק וגם בקשר לתקלות הטכניות האחרות.

באשר לבנק הדואר: אני מעיד על עצמי שאני עובתי את בנק הדואר מסיבה הפוכה לזאת ששמענו כאן היום, שהשירות כביכול הוא טוב יותר מאשר בבנקים האחרים. הפקדתי בסניף הדואר של הכנסת כסף וחשבתי שאפשר גם להוציא אותו בעת הצורך. התברר לי שהנוהל, לא רק כאן אלא גם בכל סניף אחר, הוא שיש לוודא בטלפון את מצב החשבון. וכיוון שקווי הטלפון עמוסים לעתים קרובות מאוד אין אפשרות לעשות זאת אלא בקושי רב. בבנק הדואר דרוש שינוי טכנולוגי, על-ידי מיכון או על-ידי שיטה אחרת, כדי שלמפקיד תהיה האפשרות ובי-אמצעים די פשוטים לממש את זכויותיו.

מלים מספר בקשר לשירותים אחרים של הטלפון. הייתי מבקש מהשר לתת הנהיה שכאשר יוצא מדרוך טלפון הוא יחולק בעת ובעונה אחת בכל חלקי הארץ. נכון, אי אפשר לעדכן מדרוך אלא פעם בשנתיים אבל אפשר לחלק אותו כאשר הוא טרי ולא מישן. אפשר לתכנן את החלוקה. כל הדבר הזה נעשה באיחור רב. כמו כן לגבי שירות 18. המרכיבה הבין-לאומית תפוסה בכל שעות היממה. כאשר לשירות 14 מקבל המינוי ש"רות יעיל. הוא אמנם אינו מקבל את התשובה המיידית אבל הוא מקבל תשובה של תקליט האומרת לו: קלטנו את פנייתך ותורך יבוא. מדוע לא ניתן בשירות הבין-

בנושא השביתות שהיינו עדים להן הרי מי יודע אם הן לא תתחדשנה. עדים היינו לשביתה ארוכה וממושכת בדואר שגרמה לתקלות רבות ואף נגרמו נזקים למוסדות כספיים ופינאנסיים בהעברות השונות דרך בנק הדואר וכיצא באלה. עד כמה שידוע לי הבטיח השר לעובדים שסיכום משאומתן איתם יועבר לנציבות שירות המדינה לסיכום ולביצוע תוך חצי שנה. חשוב לדעת מה היא ההתקדמות בנושא זה. חצי השנה הולכת וכלה והאיום של הידוש השביתה טרם נעלם מעל לראשינו. יש לפתור את הבעיה ולמצוא תרופה למכה בעוד מועד.

באשר להתקנת טלפונים במקומות ציבוריים, כגון בתי-ספר ואולפני קליטה, יש לראותם במקום גבוה בסדר העדיפויות של המשרד. ריכוז של תלמידים בבתי-ספר או ריכוז של עולים באולפנים מהווה בהחלט מטר, חליה. לפגיעה של חבלה או תאונה מקרית. בכל מוסד כזה הטלפון הוא חיוני ביותר. לדעתי צריך לבדוק ולמצוא את המוסדות שבהם אין לפחות מכשיר טלפון אחד ויש להתקינו בהם בהקדם. יש מוסדות קהילתיים ואולפני קליטה רבים שאין בהם אף לא טלפון אחד.

עלי לציין כי בנושא התקנת הטלפונים בהתיישבות עושה המשרד מאמצים רבים, ובכל אחד יש לפחות טלפון אחד. אך אולי אין די בטלפון אחד. אהנו עדים לכך שהמשק החקלאי כישוים הוא דינאמי מאוד. כמעט מדי יום ביומו הם חייבים להתקשר עם גורמים חיצוניים, וזה אמור לגבי כל משק חקלאי וכל מושב. יש לעשות בעניין זה יותר ממה שנעשה עד כה. ישנם ישובים הממתינים לטלפון במשך שנים רבות, חלקם אף נמצאים במרכז הארץ, כגון כפר יעבץ, פורת ועזריאל. התחלות ראשוניות מורגשות בשטח אצל הטלפונים טרם הותקנו ויש לעשות הכול כדי שבנגב, בגליל וברמה יותקנו טלפונים כמעט לכל מתיישב.

אשר לחלוקת הדואר בריכוזים השונים — כפי ש-הודיע על כך השר היום — ייתכן שתהיה זו שיטה טובה באשר לקיצור הדרך בקבלת מכתבים. אולם רצוי שלא להחיל זאת על כל האזורים בארץ ושיהיה בעניין זה נסיון. אם הנסיון לא יעלה יפה יש להימנע מהפעלת ה-שיטה.

שירותי בנק הדואר הם בהחלט טובים, חשובים וחיוניים. יש לשכללם. אינני ממליץ לפני שר התקשורת להרחיב את השירותים הפינאנסיים באמצעות בנק הדואר ולגרום לכך שהוא למעשה יחליף את הבנקים המסחריים, אלא יש להביא לכלל יעילות של בנק הדואר ולהסתפק במה שהוא עושה היום.

סביר, עד שנה או שנתיים מאקסימום, ניתן יהיה ל-התקין בו טלפון. משרד התקשורת צריך להיות מודע ושותף לכל תכניות הפיתוח ותכניות ההשקעה כמו חברת החשמל. אם המשרד ידע בעוד מועד מה עומד לפניו תהיה היערכותו קלה יחסית ואולי אף יוזלו במידה מסוימת השקעות התשתית עלי-ידי תיכנון מוקדם ועל-ידי תיאום עם הגורמים הנוגעים בדבר. אך את זאת ניתן לעשות רק אם הלחץ הנוכחי יקטן. עד אז אני ממליץ שתהיה מודעות יתר לתכניות פיתוח כדי לאמוד את היקף הדרישות ובעיות העתיד בתחומי ההשקעות והפיתוח.

אני מסכים עם דברי השר שאמר שאנו עדיין בין המדינות המתקדמות; עד כל מאה תושבים יש אצלנו 28 מכשירים. הדבר נכון לגבי מדינות מספר בעולם ששם איננו יכולים להגיד שכמות המכשירים אצלנו מגיעה לכמות שיש שם על כל מאה תושבים. אולם עלינו לר-אות את הדינאמיקה החברתית הקיימת בארץ שבה אנו נמצאים. לא נוכל אמנם להשוות את עצמנו למדינות כמו שבדיה וארצות-הברית ששם על כל מאה נפש יש כ-60-70 מכשירים אבל עלינו לשאוף להגיע לפחות להדבקת הפיגורים מ-5, 7 ו-10 שנים לשנתיים בלבד.

דובר רבות על הקמת חברה ממשלתית או חברה פרטית או חבורות בת או חברות משנה לביצוע חלק מהעבודות של משרד התקשורת. רבות סופר על מעבר לשיטות עבודה חדשות הקשורות לפרמיות למיניהן. כל הרעיונות האלה הם בהחלט טובים אם הם יכולים לקדם ולו במקצת את הפיגורים. המגמה צריכה להיות ביצוע רב יותר, לעבור מ-50 אלף התקנות ל-70-80 אלף הת-קנות בשנה, כדי להקל על הממתינים. היה לי הכבוד להיות חבר בוועדה ציבורית שהוקמה על-ידי שר התח-בורה לשעבר, מר עמית, בראשותם של כבוד השופט ה-עליון מר ברנזון וגברת תבורי. אנו הגשנו המלצות בדבר סדרי עדיפויות אך התברר לנו שהמצב קשה וחמור. יש הממתינים גם 10 שנים ו-8 שנים ו-7 שנים וגם שנתיים ויש גם בקשות יומיומיות. ופתרונות בחלק מהאזורים כמעט שאין.

אינני מטיל אשמה במישהו. להערכתך, התשתית כפי שהיא בנויה היום והלחצים השונים הגורמים לפתרונות זמניים הם בעוכרינו. ככל שנשתחרר מהר יותר ממתן תשובות זמניות לבעיות בוערות וניגש לתיכנון יסודי של המערכות, שיכלולן והפעלתן התקינה כך ייטב לנו לפני שחלילה תקרה מפולת במערכת כולה. העומס כיום על התשתית הוא רב. יש צורך בהקמת מירכזות, בהר-בתן, בהגדלתן, בשיפורן, במיוחד בייעולן.

ה. מסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת

היום על שולחן הכנסת, לדיון מוקדם: הצעת חוק ה-תיכנון והבנייה (תיקון), מטעם חברי הכנסת חיים קורפו.

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: חוק הביטוח ה-לאומי (תיקון מס' 34); וחוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 21) שהוחזרו מוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר פ. שינמן:

עתה נשמע הודעה על המסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת.

סגן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הוגחו

1. סקירת שר התקשורת על פעולות משרדו (דיון (המשך)

הו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת יצחק יצחקי, ואחריו — לחבר-הכנסת משה עמאר, ועוד אחריו — לחבר-הכנסת שלמה גרוס.

יצחק יצחקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מברך את השר ומאחל לו שיגשים את תכניתו כפי שהוצגה היום.

ברצוני להתייחס בדברי לשני נושאים שהם אולי מינוריים-משניים אבל די מרכזיים בתחום העבודה ב- במשרד התקשורת. הראשון שבהם, שקשה לי להגידו ואולי אגדירו במלה לא נכונה, הוא שוחד. אין מנוס מלבטא דווקא את המלה הזאת. דוגמה, באה אלי לפני שבועיים קבוצה של חברים המייצגת חברה גדולה בתל-אביב. מחזור ההוצאות שלהם בדברי דואר בשנה הוא מיליון לירות. זאת חברה גדולה. ההוצאה השבועית בעד דברי דואר מסתכמת ב-20 אלף לירות. מספרת לי נציגת החברה את הסיפור הזה: כדי לשלוח דברי דואר היא שולחת שליח מיוחד עם דברי הדואר לתחנת דואר הקרובה למשרדם. שם מדביקים את הבר לים ומשלמים כסף אך כעבור ארבעה ימים דברי הדואר עדיין מונחים בתוך ארגזים בצד. מאחר שזאת חברה גדולה המייצגת תערוכות בין-לאומיות יש כמובן צורך שהדואר הזה יגיע לפחות יומיים-שלושה לפני פתיחת התערוכה. כאשר מתברר שהדואר מונח ארבעה ימים ב- תוך ארגזים בצד והם כמובן ניגשו למנהל הסניף ושאלו, מה זה, הכיצד ייתכן כדבר הזה? הרי אנו שילמנו כסף, הדבקתם בולים, הכול מוחתם והדואר לא נשלח, התשובה היתה כזאת: מה אפשר לעשות, זה רק ארבעה ימים. בעל החברה שכר מכונת, לקח את דברי הדואר ונסע עד לדואר המרכזי בדרום תל-אביב. אדוני היושב-ראש, ועתה הסיפור העצוב הבא: כאשר הוא רצה לשלוח את דברי הדואר נמסר לו מפי כמה חברים שאם הוא לא ישל- של לכיסיהם של העובדים למעלה כמה מאות לירות הם לא יסכימו בשום אופן לשלוח את דברי הדואר. חבל שהשר אינו נוכח כרגע כאן. אני אמציא את הכתובת המדוייקת של חברה זו, ואני מכיר עוד כמה אנשים שמתלוננים על אותה בעיה.

שלמה אליהו (התנועה הדמוקרטית):
למה הם לא פנו למשרתה?

משה שמיר :

או בוודאי לא יסכימו.

יצחק יצחקי (הליכוד):

זאת היתה התשובה.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה):
זה לא אומר שהתשובה היא נכונה.

יצחק יצחקי (הליכוד):

באתי להתריע מעל דוכן הכנסת על התופעה הקיימת שאותה יש לשרש. הרי זאת לא תופעה שצמחה אמש או בתקופתו של השר עמית. זאת תופעה שנמשכת שנים.

אליקים (גוסטב) בריאן (הליכוד):

אני חושב שמקרה כזה יכול לכל היותר להיות מקרה חריג. אני חושב שציבור העובדים בדואר הוא ציבור נאמן וישר.

יצחק יצחקי (הליכוד):

חבר-הכנסת בריאן, אתה כאיש שעבד 14 שנה ב- דואר אינך רוצה לירות לבר ששתית ממנה אז תרשה לי להגיד מה שאני חושב.

ירוחם משל (המערך):

איך אתה יכול להאשים מעל בימת הכנסת בצורה כוללת ציבור מסור?

יצחק יצחקי (הליכוד):

לא סיימתי את דברי, הבאתי דוגמה אחת.

ירוחם משל (המערך):

דוגמה אנונימית.

יצחק יצחקי (הליכוד):

אמרתי שאני אעביר את המסמכים לכבוד השר. לא דיברתי בצורה כוללת. הבאתי דוגמה שאני מכיר אותה. דוגמה שנייה אביא ממישור הטלפונים, חבר-הכנסת משל, בדיוק אותו סיפור. זה מקרה שאני טילפנתי בו: זוג קשישים עולים מחוץ-לארץ שהיו זכאים לקבל טל- פון על-פי כל הקריטריונים. במשך שנה תמימה מיררו את חייהם ורק כעבור שנה הגיע הרגע הנספך שהטלפון היה בביתם. צר לי לומר לך, חבר-הכנסת משל, זה היה אחרי שהם שילמו 500 לירות טבין ותקילין לאיש הטלפון- נים, עד אז לא הותקן להם הטלפון. גם את פרטי המקרה הזה אני אעביר לכבוד השר.

שמזאל מולידיאנו (התנועה לשינוי ויזמה):
זה לא עניין לשר אלא למשרתה.

אורי אבנרי (מתנה שלי):

האם לא כדאי קודם להתלונן ואחר כך למסור על כך בכנסת?

ירוחם משל (המערך):

לא להתלונן במשרתה ולחכות עד לדיון פה? למה לא להודיע למשרתה במקום זה?

(חבר-הכנסת משה שמיר קורא קריאת ביניים.)

שר-התקשורת י. מודעי :

זה איננו המקום כי זאת הוצאת דיבת העובדים רעה. אסור לעשות זאת.

משה שמיר :

כאשר יש צורך בדבר חיוני לא מוציאים אותו בלי שוחד. איפה נזעק על כך אם לא פה?

אליקים (גוסטב) בריאן (הליכוד):

זה חריג, זו לא השיגרה.

(חבר-הכנסת משה שמיר קורא קריאת ביניים.)

דיברנו הרבה על הנושא הזה והיום אני בא שוב לגולל בפניכם את בעיותי של המגזר הערבי בתחום שירותי הדואר והתקשורת. חלק מהכפרים הערביים חיים עדיין בתנאים של ימי הביניים, ללא מים, ללא חשמל ובניתוק מן העולם. אין דרכים סלולות ואין אמצעי תחבורה שיובילו את התושבים אל הערים בישראל. אין בכפרים האלה משרדי דואר או טלפונים ולכן התושבים עומדים בפני בעיות וקשיים. מכאן שקיים צורך חיוני לדון בעניינים האלה בצורה קארינאלית במליאת הכנסת כדי לשים קץ למצב טראגי זה, לתקנו ולהבטיח את השירותים לכל התושבים ללא יוצא מן הכלל.

האזרחים הערבים נתקלים בקשיים ובסירוב כאשר הם נכנסים למשרד דואר כלשהו בערים המרכזיות ומבקשים לשגר מברק בשפה הערבית או לשלוח מכתב רשום ממוען בערבית, וזאת בגלל חוסר בפקידים הבקאים ב"שפה זו. לא פעם קורה שהפקיד האחראי מסרב לקבל את המברק. מכאן שקיים צורך דחוף במינוי פקידים ערבים או פקידים הבקאים בשפה הערבית במשרדי הדואר כדי שיוכלו לטפל בבקשות האזרחים הערבים ולמלאן.

אמרתי כבר קודם שאין מכשירי טלפון בכפרים ערביים רבים וכפרים אלה מנותקים מן העולם. וכאן רצוני לשאול: מה יקרה לתושבי הכפרים הערביים האלה ב"מקרים של תאונות או של פיקוק נפש או כאשר תתפשט מחלה מידבקת? נוכח הטעמים והסיבות שהצבעתי עליהם קיים צורך דחוף בחיבור כל הכפרים לרשת טלפונים ובתחנת טלפונים ציבוריים, שיועמדו לרשות האזרחים בהם. קיים מחסור חמור בקווי טלפונים. אלפי אזרחים שהגישו בקשות להתחנת טלפונים בבתיהם או בבתי עסיקהם מזה שלוש עד שמונה שנים לא נענו עד כה, דבר הפוגע בהם ומסב להם נזקים. קיים צורך דחוף ב"הרחבת רשת הטלפונים כדי למלא את אחת בקשות האזרחים לטלפונים. קיימים קשיים מתמידים בהשגת קשר טלפוני בשל קווי הטלפונים הגרועים במרכזות, כדוגמת קווי הטלפון של אזור נצרת וטבריה, דבר המקשה על קיום שיחות. חיוני הוא איפוא לתקן קווים אלה ולשפרם. קיימת התמרמרות בקרב האזרחים על התקלות והקיל"קולים הבלתי פוסקים בקווי הטלפונים. האזרחים גם רוטנים על ההשהיות והעיכובים בתיקון הקילקולים והתקלות ועל שלא מתקנים להם טלפונים בבתיהם ובמשרדיהם. המועצה המקומית של כפר רמה, למשל, פועלת היום ללא טלפון משום שמשרד הדואר לא העתיק עד עכשיו את הטלפון לבניין החדש של המועצה אף על פי שעברו חודשים מאז העתיקה המועצה את מקומה ועל אף הבקשות וההפצרות הבלתי פוסקות.

לבסוף, הממשלה נתבעת להגדיל את התקציבים ל"מגזר הערבי כדי שאפשר יהיה לקיים את השוויון בכל תחומי השירותים.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר הכנסת דניאל רוזוליו, ואחריו — לחבר הכנסת שלמה יעקב גרוס, שיהיה אחרון המש"תתפים בדיון בישיבה זו.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :
בישיבה זו או בדיון זה ?

היו"ר פ. שינמן :
בישיבה זו.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

אני בסך הכול הבאתי שתי דוגמאות. במשרד התקשורת יש 14,500 עובדים ולא דיברתי על כולם. דיברתי על כמה עובדים, על שני מקרים שאותם אעביר לכבוד השר. צריך לשרש את המקרים האלה.

אמל נפאלדין (הליכוד) :
זה נושא למשטרה.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

אני מסכים שהשר יעביר זאת למשטרה ואני אעביר לו את כל החומר שברשותי.

לא הטלתי חס וחלילה דופי בכל עובדי משרד התקשורת אלא הבאתי בעיה קיימת. אין לברוח ממנה. יש לשרש תופעה כזאת. הגיע הזמן שגם מעל דוכן הכנסת נספר על תופעה שלילית זו אפילו אם יש רק שניים או שלושה מקרים.

הנושא הבא הוא נושא של נימוסים ויחסי אנוש של פקידים הנותנים שירותים לאזרח. הייתי מבקש מכבוד השר שאולי יטבע את המונח "שב"ת" : שלום, בבקשה, תודה. אלה הן שלוש מלים פשוטות. על עובד דואר ללמוד לומר שלום, תודה, בבקשה, סליחה. אני חושב שזה לא כל כך מסובך ללמד את העובדים להשתמש במלים פשוטות כאלה. הייתי מבקש מכבוד השר שיקח לתשומת לבו — —

שר התקשורת י. מודעי :

יש לך שני מקרים שלא אמרו שב"ת ?

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזומה) :
יש לך שני מקרים שכן אמרו ?

יצחק יצחקי (הליכוד) :

אתה שומע את התשובה של שר התקשורת הקודם.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזומה) :
את זה אמרתי ברצינות.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

זה לא רק בדואר אלא אצל כל הטלפוניסטיות בארץ.

ירוחם משל (המערך) :

זה המקום לדבר על כך.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

אני רוצה לתקן את דברי. אם פגעתי חס וחלילה ב"עובדים לא זאת היתה כוונתי. כוונתי היתה לדבר על תופעה שיש לשרשה עוד בטרם תצמח. אבל מאחר שיש תופעה קיימת אני אעביר את החומר לכבוד השר.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר הכנסת חנא מוויס, ואחריו — לחבר הכנסת משה עמאר.

חנא מוויס (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
(תרגום הדברים מערבית)

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, אנו חיים במדינת ישראל אך אנו סובלים מאפליה מחפירה בכל תחומי החיים ובכל השטחים בהשוואה למגזר היהודי. מנקודת מוצא זו אנו פועלים לביטול ההבדלים ולקיום שוויון וצדק חברתי ועושים למען האחווה היהודית-הערבית ול"העמקת הידידות והרעות בין שני העמים.

מסגרת מערך העבודה וניצול ההון במשרד התקשורת, ושאלם הם לא יתוקנו או לא ייכנסו למהלך של שינוי עלולה אולי הקמתה של חברה לייקר מאוד את העבודה ולא לשפר במידה מספקת את הדברים הטעונים שיפור.

צריך לומר כאן שניצול כוח האדם במשרד התקשורת איננו מספק. התפוקה של מספר כוח של עובדים איננה מספקת. חברי הכנסת, אני התנגדתי תכלית ההתנגדות לכך שהכנסת או ועדה מטעמה תתערב באירגון העובדים במשרד התקשורת כי אין זה מעניינה של הכנסת, זה עניין לאירגון העובדים, להסתדרות, לדילוג שבין הנהלת המשרד המעסיק ונציגות העובדים. אבל אני מרגיש שיש לעצמי לקרוא מעל במה זו לציבור העובדים, שהוא בדרך כלל ציבור עובדים נאמן, אני חושב שחובה עלינו, על כולנו, מעל במת הכנסת לקרוא למשרד התקשורת, להנהלתו, לשר, לציבור העובדים, לעשות מאמץ רציני כדי להעלות את התפוקה בהתאם למספר העובדים. אני יודע שזה מחייב שינוי בנהלים של עבודה, יכול להיות שזה מחייב לאפשר מסירת עבודות לקבלנים. עד עכשיו אינני מבין מדוע יש שורה של עבודות שלא ניתן למסור אותן החוצה כמו שעושה זאת חברת החשמל.

שר התקשורת י. מודעי:

העובדים מאיימים בשביתה.

דניאל רוזוליו (המערך):

אדוני השר, אני יודע שקל מאוד לגלגל כל אשמה על ציבור העובדים. אינני מתיימר לומר שאין בעיות בניהול משא-ומתן עם עובדים אלה. אבל אין לי ספק שבהידברות —

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה):

אם אתה תשכנע את ההסתדרות והשר יעשה את שלו אני מבטיח לך —

דניאל רוזוליו (המערך):

תסכים אתי שמותר לי לומר את הדברים, ואני אומר שאני קורא לציבור העובדים ואני קורא להנהלת המשרד להידברות בלתי פוסקת כדי למצוא דרכים, לא רק כדי להעלות את תפוקת העבודה, אלא כדי למצוא דרכים שאם יש צורך בכך תוכל העבודה להתבצע גם על-ידי גורמי חוץ. הקמתה של חברה כשלעצמה לא תפתור את הבעיות. להיפך, אני מזהיר מהקמת חברה לפני שחלק מהדברים יגיעו לפתרון. אני חושש שההליכים להקמת החברה כפי שהם נעשים במסגרת המשרד אינם מתיר אמים די הצורך; אינני בטוח שהם מתואמים עם משרד האוצר. אני חושש שלא, ואם כך הנוק בטיפול בנושא זה יכול להיות גדול יותר מאשר התועלת.

אדוני היושב-ראש, בסופן של הערותי אני רוצה לגעת בקצרה עוד בנושא אחד, שהוא כאילו נושא קטן ובדרך כלל אין מדברים עליו. אנחנו כולנו צריכים להיות מודאגים מהפיגור בעוצמת השידורי הראדיו שלנו לעומת השידורים של הארצות השכנות. עכשיו לא רק שידורי הראדיו אלא גם שידורי הטלוויזיה שלנו מכורסים על-ידי תחנות זרות. אינני בטוח, אלא אם כן הדבר השתנה לאחרונה ויש לי סוד לחשוב שהוא לא השתנה, שיש תיאום מספיק בין רשות השידור ובין דואר ישראל במחשבה משותפת לפיתוח הטלוויזיה והראדיו. אינני יכול להאשים את הממשלה הנוכחית במצב הקיים, אני יכול לבקר את הממשלה הנוכחית על שלא שיפרה את המצב. ברשות השידור יש מחשבות לתיכנון ארוך טווח

דניאל רוזוליו (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במסגרת הדיון על משרד התקשורת אני רוצה להביא בפני הבית בעיות מספר, שנדמה לי שהכנסת צריכה לתת את דעתה עליהן. אתחיל בנושא שאני קורא לו "עקביות המדיניות של פיזור האוכלוסיה". חברי הכנסת, אנחנו מצהירים השכם והערב שיש צורך שיהיו וואזורים יכלו להתיישב ב"וואזורים המרוחקים, בגליל, בנגב ובאזורים אחרים. אין ספק שבמסגרת המציאות הקיימת יש צורך לדאוג לכך שעלות החיים באזורים האלה תהיה סבירה ושהיא לא תהיה יקרה עד כדי כך שהדבר יהווה גורם הדוחה את שם מלהגיע אליהם. עלי לומר שבנושא שלפנינו, נושא הטלפונים, יש לעניין זה משמעות רצינית ביותר. רוב שיחות הטלפון שמנהל אדם החי בקריית-שמונה, בשלומי, במעלות, או בצפת כדי לקיים את עסקיו או את קשריו המשפחתיים הן שיחות הנכללות בקאטגוריה של שיחות בין-עירוניות תעריף ג'. עובדה זו גורמת עומס רציני ביותר על תקציבו של המשתמש בטלפון. אני יודע ש"משרד התקשורת בדק בשעתו, עוד בימי כהונתו של חברי-הכנסת עמית כשר התקשורת, את האפשרות לקבוע תעריף אחיד לשיחות טלפון במדינת ישראל. תעריף אחיד משמעותו הורדת העומס של תשלומים בעד השימוש בטלפונים לאנשי קריית-שמונה ומעלות, והעלאה מסויימת בעומס על אנשים החיים במרכז הארץ, שרוב שיחותיהם לניהול עסקיהם וקשריהם החברתיים והמשפחתיים הן שיחות מקומיות. אנחנו יודעים שעקרה בית או עמית לעבודה, חבר למועדון, ידיד, נערה בת 18 או נער, יכולים להרים את שפופרת הטלפון בחל-אביב ולדבר עם מישהו הנמצא במרחק 7-8 קילומטר בפעימה אחת של מונה במשך חצי שעה, שלושת-רבעי שעה ויו"ת. אנחנו יודעים כמה זה עולה למדינה. ומאידך גיסא אנחנו גם יודעים שכל סידור של עניין עסקי או משפחתי, ולו הפעוט ביותר, יעלה הון תועפות לאיש מעלות. אני פונה לשר התקשורת ומבקש ממנו לחזור ולהתמודד עם השאלה הזאת משום שהבדיקות שנעשו, ושכתוצאה מהן ההמלצה הייתה לא להנהיג תעריף אחיד, לא העלו פתרון כיצד ליצור בכל זאת מידה מסויימת של שוויון כלפי האזורים שאנחנו רואים בהם אזורים מועדפים. לעניין זה יש לצרף את הפיגור הגדול בתשתית מערכת הטלפונים באזורים המרוחקים, ואני מביא הנה ב"עיקר את בעיית הגליל. אנחנו יודעים שכדי להביא תושבים לגליל דרוש לא דיור בלבד אלא קודם כול צריכה להיות עבודה. דיברנו על כך במסגרת דיונים במשרדים אחרים ובנושאים אחרים. אבל אין ספק שלא ייתכן ש"יוקם מפעל אשר התשתית להקמתו היא יקרה ביותר, הקמתו יקרה ביותר, וגם העברתו מאזור אחר עולה ב"כסף, ואילו תשתית הטלפון והטלסק אינה מדביקה את פיתוח העסק. כיצד נגרום לכך שפעילויות משקיות רציניות יעברו לגליל ויביאו עמן את פיתוח האזור ותושבים נוספים? אני רוצה לשאול את השר איזה אחוז מהוה התקציב המוקצה לפיתוח מערכת הטלפונים בצפון ה"ארץ, בגליל, בכלל התקציב של משרד התקשורת, וזאת כאשר אנחנו יודעים שבגליל ובצפון הארץ מרוכזת אוכלוסיה לא קטנה.

אדוני היושב-ראש, ועדת משנה של ועדת הכספים למדה, לפי עניות דעתי בצורה יסודית למדי, את שאלות הקשר הטלפוני. ועדה זו המליצה שהקשר הטלפוני ירכז בידי חברה אבל היא גם המליצה שהמעבר לחברה כזאת יהא הדרגתי משום שיש דברים מספר שיש לתקנם ב"ה

נחים כאבן שאין לה הופכין, יש ביוזבו גדול בכלים. אבל אין כוח עבודה, אין מוסר עבודה, אין בעל בית. יש הרבה בעלי בית אך אין מי שיכתוב חלוקת עבודה. כל יושב-ראש ועד עובדים הוא המחלק את העבודה, הוא הנותן הוראות. אומרים ש-30% מהעובדים במשרד התקשורת הם מיותמים. אינני יודע, לא בדקתי זאת. אבל אם נכון הדבר הווה אומר שיש אבטלה סמויה במשרד התקשורת. אם יש 15 אלף עובדים, ו-5,000 אינם עובדים, זה משפיע על כל מערכת העבודה.

יש לחצים בלתי פוסקים של עובדים במשרד התקשורת. אומרים ש-2,000 עובדים עברו קורס מזורז בן 6 שבועות, הוכרו כטכנאים ומקבלים משכורת כטכנאים שסיימו 5 שנות לימוד. אין עיני צרה, שיקבלו משכורת גדולה יותר, אבל בכל זאת 2,000 עובדים עברו קורס מזורז והפכו, אפשר לומר, בן לילה או בן יום לטכנאים. מדוע איפוא אין תפוקה גדולה יותר? מדוע אין מתקנים מספר גדול יותר של טלפונים? אם הם טכנאים ומקבלים שכר כטכנאים או כהנדסאים — אינני יודע איזה תואר יש להם — שתפוקתם תהיה גדולה יותר. טכנאים של משרד התקשורת יוצאים בבוקר לעבודה, להתקין טלפון או לתקן קילקול, עובדים שעות מספר, ואחר כך הולכים למה שקרוי קליינטורה פרטית. משרדים ובנקים יודעים שאם הם צריכים לתקן טלפון הם צריכים להזמין טכנאי מהדואר אבל לשלם לו "מהצד". הדבר גורם לדמוראליזציה. אינני יודע מדוע סובלים דבר זה, מדוע אין משה עים אנשים אלה שעושים עסקים פרטיים על חשבון שעות עבודתם במשרד התקשורת. אומרים שמשרד התקשורת הוא "בית-הרושת להסבת עובדים"; קרוב ל-50% מהעובדים בו משובצים כטכנאים. כפי שאמרת, הבעיה היא קודם כל בעיית המשמעת ומוסר העבודה. השני תות והעיצומים משבשים את כל התכניות הטובות.

אדוני השר, לפני שאתה מתקשר עם חברה זרה אני מציע לך להתייעץ עם ועדי העובדים ולוודא שהם מסכימים לכך. אם הם אינם מסכימים לא תוכל לבצע את הדבר, לצערך, זהו המצב. הם בעלי הבית האמיתיים. הם יכולים להתרומם את החברה הזרה, הם יכולים לעשות כל מה שהם רוצים.

אני פונה לעובדי משרד התקשורת, שעושים עבודה טובה ויודעים את המלאכה, גם אלה שאינם עוברים קורס סים אך יש להם ידיים טובות, שיעלו את התפוקה. שירותי משרד התקשורת הם שירותים שכל אורח נזקק להם, הם אלה שירותי הדואר ואם אלה שירותי הטלפון, לכן חובה מוטלת על עובדי משרד התקשורת לכל סוגיהם, הדוורים והטכנאים, להוציא מתחת ידם תפוקה יותר גדולה, לעשות עבודה יותר טובה, כי זה האינטרס שלי, הם, זה מקור הפרנסה שלהם. אין זה טוב שהציבור תמיד ממורמר ויש לו טענות נגד משרד התקשורת. בסופו של דבר עובדי המשרד מקבלים משכורת יפה. הם צריכים לשרת את הציבור. אין עיני צרה בכך שהם מקבלים יותר. ירוויחו יותר, תהיה להם פרנסה טובה יותר, אבל ישרתו את הציבור טוב יותר. זה התפקיד המוטל על עובדי משרד התקשורת.

היו"ר פ. שינמן :

אנו מסכימים את הדיון בסקירת שר התקשורת על פעולות משרדו. המשך הדיון יהיה באחת הישיבות הקרובות.

ובמשרד התקשורת יש מחשבות לחיכוך ארוך טווח אבל התיאום בין שני הגורמים האלה בוודאי איננו מספיק. אני סבור שבגלל ההתמקדות בנושא הטלפונים לא עושים די לפיתוח תכנית ארוכת טווח בשירותי הרדיו והטל-וויזיה, בעיקר נוכח השינויים הצפויים בנושאים אלה בעשור הקרוב.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שלמה יעקב גרוס, אחרון המשתתפים בדיון זה הערב.

שלמה יעקב גרוס (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמענו מפי השר נאום יפה, סודי ומקיף על מערכת התקשורת ושירותי הדואר, על עידן הטכנולוגיה החדש בתחום התקשורת ועל האפשרויות החדשות שנפתחו לפנינו בהדבקה הפיזית הגדולה שבהתקנת טלפונים.

אני שותף לדעתו של השר שיש לנו מערכת תקשורת סבירה למדי ואיננו עומדים בתחתית הסולם בהשוואה לארצות העולם כולו. השירותים שלנו טובים יותר מאשר בארגנטינה, בראזיל, ואפילו ספרד. יש לנו מערכת טובה ומודרנית. הכול נכון, יפה וטוב. אולם, אדוני השר, אני רוצה לשמש כפה לאזרח הפשוט.

ומה אומר האזרח הפשוט, זה שאינו יודע על טכנולוגיה מתקדמת? האזרח הפשוט אומר: אין אצלנו, אפילו באזור תל-אביב רבתי, חלוקת דואר סדירה, יש מקומות, אפילו באזור תל-אביב, שבהם אין מחלקים דואר אלא פעם ביומיים. בעולם הגדול הדור מגיע בדיוק של שעות. יודעים באיזה שעות הוא מגיע. אצלנו אין יודעים אם מחלקים את הדואר לפני הצהריים או אחרי הצהריים ואם בכלל מחלקים היום או לא. אין חלוקת דואר סדירה. כבר אמר חבר-הכנסת בדאן שלפעמים מכאן, מבניין הכנסת, צריך לחייג חמש עד עשר פעמים כדי להשיג קו לתל-אביב או למקום אחר בארץ. הדבר מרגיז מאוד. הקשר הבין-לאומי פועל טוב יותר מהקשר הפנים-ארצי. באשר לטלפונים ציבוריים, אני מפפק אם 50% מהם פועלים כתקנם. אינני אומר שרק המשרד אשם בכך. אני יודע שיש ילדים, יש בריזנים, יש פושעים המקלקלים את הטלפונים הציבוריים. אבל מה יאמר האזרח או התייר כאשר הוא ניגש לטלפון ציבורי אחד, שני ושלישי וכולם מקולקלים? כבר דובר על 200 אלף אזרחים הממתנים להתקנת טלפון. ביניהם יש מפעלים, חולים וקנים. כאשר מתקלקל טלפון צריך להמתין 8 עד 10 ימים עד שבאים לתקנו. כך חושב ואומר האזרח.

עכשיו מדברים על הפיכת שירותי הטלפון לחברה. משום מה לא עמד על כך השר בפרוטרוט. בעתונות פורסם שרוצים להתקשר עם חברה קאנאדית כדי שהיא תנהל את שירותי הטלפון. השר לא דיבר על כך.

אדוני השר, גם אם תהיה לנו מערכת מתקדמת מבחינה טכנולוגית אנו חייבים קודם כול לעשות סדר בפינים. היום אין משמעת, אין מוסר עבודה, אין יד מכוונת, אין יד חזקה. במשרד התקשורת אין מי שמנהל את העניינים ביד חזקה. ועדי העובדים הם השולטים. כל יושב-ראש ועד עובדים פועל כראות עיניו. אתה יכול להביא לעקרית ביד דמים, בשר ומצרכים מוזן אחתהם אך אם אין היא יכולה לערוך שולחן ולהגישם לשולחן אין למצרכים אלה כל ערך. יש לנו כלים יקרים מאוד, יש כלים המ-

חוברת ל"ו, ישיבה רמ"ז

— שאלות ותשובות ; חוק מסים עקיפים (מס ששולם ביתר או בחסר) (תיקון);
חוק לתיקון פקודת המכס (מס' 9) —

ז. שאלות ותשובות

2. אם כן, האם יש בדעתך להמשיך ולכהן בכל
התפקידים האלה ?

שר-הפנים י. בורג :
לשאלה 1 : לא.

לשאלה 2 : ראי תשובתי לשאלה 1.

היו"ר פ. שינמן :

שאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו.

שורשנה ארבל-אלמוזלינו (המערך):
האם אפשר לדעת עד מתי ימשיך כבוד השר לכהן
בתפקיד הנוכחי ?

מאיר פעיל (מחנה שלי):
גם כאשר המערך יהיה בשלטון.

שר-הפנים י. בורג :

אני מתקשה לענות על שאלה זו באשר אינני נביא.
ברם אני יודע שהייתי בתפקידים מסויימים כשהשואלת
הנכבדה היתה בקואליציה ואני מכהן בתפקידים מסויי-
מים כשהיא באופוזיציה.

היו"ר פ. שינמן :

חברי הכנסת, נעבור לסעיף הבא בסדר-היום : שאיל-
תות ותשובות. אני מזמין את שר הפנים להשיב על שאיל-
תה אחת.

4063. ריבוי התפקידים של שר הפנים

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר הפנים
ביום ב' בתמוז תשל"ט (27 ביוני 1979):

נוכח העובדה שהינך מכהן כיושב-ראש הוועדה לני-
הול המשא-ומתן עם מצרים על האוטונומיה — דבר
המחייב אותך להשתתף בישיבות קבועות ולהקדיש זמן
לליבון הבעיות וקיום שיחות עם גורמים שונים — וב-
התחשב בבעיות הסבוכות של משרד הפנים בקשר לר-
שויות המוניציפאליות, הגרעון המצטבר שלהן וצימצום
השירותים מצדן וכן באלימות הגוברת המחייבת פעולה
נמרצת של המשטרה שאתה מופקד עליה, רצוני לשאול
את כבוד השר :

1. האם נוכח הבעיות שמשרד הפנים חייב לטפל
בהן, אין התפקיד הנוסף שהוטל עליך פוגע בתפקידך
כשר הפנים ?

ת. חוק מסים עקיפים (מס ששולם ביתר או בחסר) (תיקון).

תשל"ט—1979 *

(קריאה ראשונה)

היו"ר פ. שינמן :

אנו עוברים לחוק מסים עקיפים (מס ששולם ביתר
או בחסר) (תיקון), תשל"ט—1979, קריאה ראשונה. סגן
שר האוצר יביא את הצעת החוק.

סגן שר האוצר י. פלומין :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצורך בתיקון ה-
חוק המונח לפניכם נובע מאי בהירות מסויימת בניסוחו
של החוק הקיים. חוק מסים עקיפים (מס ששולם ביתר
או בחסר) קובע כי ניתן להחזיר מס עקיף ששולם ביתר
אם מוגשת בקשה לכך תוך התקופה הקובעת, ו"אם נוכח
המנהל כי הטובין נמכרו במחיר העולה על המקובל בשוק
לא יוחזר היתר אלא אם ההפרש הוחזר לקונה". הכוונה
של קביעה זו היא להימנע מהחזר תשלומי היתר של
מסי עקיפין אם הם גולגלו על הלקוח או הצרכן הסופי
של המוצר. הסיבה לכך היא ברורה : אם מי ששילם
מס יתר מגלגל אותו על הקונה אין הוא ניוק ; אם הוא

חובע ומקבל החזר נוצרת רווחיות יתר בלתי מוצדקת
מכל בחינה שהיא. לפיכך אם הוא מוכיח כי מס היתר
הוחזר לקונה מסכים המחוקק להחזיר את ההפרש לתובע.
על-מנת למנוע כל ספק בדבר פירוש זה של החוק אנו
מציעים את התיקון בו כדי להבהיר את הדברים, מה
גם שלדעתנו זו היתה כוונתו המקורית של החוק. אבקש
את אישור הבית להעברת הצעת החוק לוועדת הכספים
לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר פ. שינמן :

לא נרשמו חברים לדיון על הצעת חוק זו על כן
אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעבירה לוועדה.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק מסים עקיפים
(מס ששולם ביתר או בחסר) (תיקון), תשל"ט—
1979, לוועדת הכספים נתקבלה.

ט. חוק לתיקון פקודת המכס (מס' 9), תשל"ט—1979 **

(קריאה ראשונה)

היו"ר פ. שינמן :

אנו עוברים להצעת חוק לתיקון פקודת המכס (מס'
9), תשל"ט—1979, קריאה ראשונה. סגן שר האוצר יביא
את הצעת התיקון.

סגן שר האוצר י. פלומין :
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דמי המכס שה-
יבואן חייב בהם מחושבים לפי ערך הטובין בנמל היבוא.
סעיף 130 לפקודת המכס קובע : "ערכם של טובין מיוב-
אים לעניין דיני המכס הוא המחיר שאפשר להשיג בעדם
בשעת פדייתם, במכירה בשוק הפתוח, כשהמוכר והקונה
אינם תלויים זה בזה (להלן המחיר המקובל)". שלטון

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1406).

** רשומות (הצעות חוק, חוב' 1406).

היו"ר פ. שינמן :
גם להצעת חוק זו לא נרשמו חברים לדיון. אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעבירה לוועדה.

ה הצ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים —

נגד — רוב
ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת המכס (מס' 9), תשל"ט—1979, לוועדת הכספים לא נתקבלה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
זה כדי ללמד את הליכוד לקח, שיהיה נוכח באולם.

שלמה הלל (המערך):
אולי יש עוד נושאים להצביע עליהם?

י. חוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 6), תשל"ט—1979 * (קריאה ראשונה)

הליכוד וחבר כנסת אחד מ"לעם" ועשו מסיבת עיתונאים שבה הסבירו מדוע הם מחתמים על מסמך מסויים בעניין הרמטכ"ל. ואז שלושה חברי כנסת, חברי-הכנסת שריד, וירשובסקי ואני, מחינו בפני היושב-ראש והוא הורה לי קצין הכנסת להפעיל את משמר הכנסת והמשמר הוציא אותם מהחדר. הוא עשה מעשה טוב. אני נכנסתי לחדר העתונות כדי להטף להם מוסר איך קצין במדים עושה דברים כאלה.

אעבור עתה להצעת החוק. עקרונית יכול להיות ש"יבוא מי שיגיד: לפי אותו הגיון, הקובע שבצה"ל אין עדיין איגוד מקצועי של אנשי הקבע, לא צריך להיות איגוד מקצועי גם במשטרה, והעניינים המקצועיים ותנאי השירות וכיוצא באלה עניינים של השוטר בישראל צריכים להיקבע כמו שנקבעים תנאי השירות של איש הי"קב או חייל הקבע בצה"ל או של אנשי שירותי הבטחון האחרים. אבל לצערי הרב קרה משהו במשטרת ישראל ולכן אני נמצא במצב שאינני יכול לתמוך בחוק הזה היום. ואת מה שקרה, לדעתי, אتاחר כך: תפקידו של השוטר בישראל הוא קשה. אני מודע לכך שיש הרבה אלפים כמותו בישראל אך אני יודע שבשנים האחרונות — זה לא התחיל בשנה האחרונה, לא בשנתיים האחרונות, זה התחיל קודם — מעמדו של השוטר במשכורתו, בתנאי השירות שלו, בעבודתו הקשה, הגיע לשפל מדרגה כזה ש"וכינו" — וזאת אינה זכייה גדולה — לחזות במדינתנו בהפגנות של נשי שוטרים כי לשוטרים לכאורה אסור להפגין. ראינו פטציות של נשי שוטרים, ראינו נשים של שוטרים מופיעות בטלוויזיה במקום בעליהן כי להן אי אפשר להגיד שזה אסור. וכל כך למה? משום שהממסד — הפיקוד הבכיר של המשטרה, שרי המשטרה למיניהם בעבר ושר הפנים הנוכחי — לא השקיל טפל באנשים הללו, טפל היטב, למען ירגישו נחת בשירותם.

מאיר עצמית (התנועה לשינוי ויזמה):
הפתרון הוא לעשות חוק?

נות המכס בישראל נהגו במשך שנים לכלול את הוצאות הסבלות, הסוורות ואגרות הרציף בערך הטובין לעניין המכס, בהנחה שזאת אמנם היתה כוונת המחוקק בהגדרת "המחיר המקובל". לאחרונה פסק בית-המשפט העליון כי אגרות סבלות אינן נכללות בערך הטובין לצורך המכס והוא היה בדעה כי מלשון החוק אין הדבר גובע בהכרח. להערכתנו, וזה גם המקובל ברוב הארצות החתומות על אמנת המכס הבינ-לאומית, תשלומים ואגרות אלה הם תמורה בעד הוצאות הסבלות והסוורות הנגרמות במסגרת השירות הניתן ליבואן, ויש בהחלט לראות אותם כתוספת להוצאות האריות, ההובלה והביטוח אשר לגבי כלילתם בשווי הטובין לצורך חישוב המכס אין כל ויכוח. הצעת התיקון בחוק קובעת עמדה זו בצורה חד משמעית כך שהוצאות הסבלות, הסוורות ואגרות הרציף הן חלק מערך הטובין לצורך חישוב המכס.

אדוני היושב-ראש, אבקש את אישור הבית להעברת הצעת החוק לוועדת הכספים להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר פ. שינמן :
אנו עוברים לדיון על הצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 6), תשל"ט—1979. רשות הדיבור לחבר-הכנסת מאיר פעיל, ואחריו — לחברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, במצב הנוכחי של הצעת חוק זו המונחת לפנינו אני אציע להחזיר אותה לממשלה. אני רוצה להסביר את נימוקי בדחילו ורחימו, כי בסופו של דבר אני עצמי שירתתי הרבה שנים בצבא-ההגנה לישראל, במוסד שיש בו היירארכיה ויש בו משמעת. גם היום הזה כמה חברי כנסת ואני בתוכם מחינו נמרצות בפני יושב-ראש הכנסת על כך שקבוצת חיילים במדים, סגן ועוד שני חיילים, נכנסו לכנסת ויחד עם סיעת "לעם" עשו מסיבת עיתונאים. אני מדגיש: קצינים וחיילים ב"מדים עשו מסיבת עיתונאים. אנחנו מחינו נגד זה. לשמחתנו הרבה יושב-ראש הכנסת לא איפשר להם להמשיך ובסופו של דבר משמר הכנסת הוציא אותם. הדבר רק ממחיש את ההתלבטות האישית שלי בנושא הנידון הנוגע למשטרת ישראל.

ראש-הממשלה מ. בגין :
מתי זה היה?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

היום, לפני חצי שעה, כבוד ראש הממשלה.

שרה דורון (הליכוד):

לאנשי "שלום עכשיו" מותר לבוא לכנסת?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

מדובר בקציני מילואים במדים, בשירות פעיל. הם ישבו במועדון העתונות של הכנסת יחד עם דוברת סיעת

הופיעו בטלוויזיה, שוטרים החלו להתארגן, שוטרים עמדו לדין משמעתי והורדו בדרגה — כפי שאני יודע — וה' גיעו ליחסים לא סימפאטיים עם פיקוד המשטרה.

כבוד השר, אני אצביע נגד החוק במתכנתו הנוכחית, ואם הוא יעבור אגיש הסתייגות שתהיה ברוח זו: השר יוכל לאפשר הקמת אירגון שוטרים, חברות בו ונקיטת כל פעולה הבאה לקדם הקמת אירגון כאמור, אירגון מקצועי בכלל זה. כלומר, ההתארגנות של השוטרים תותר על-פי חוק.

אני רוצה לומר לשבחם של אלה שהתארגנו באיגוד המקצועי של השוטרים וגזרו על עצמם מראש לא ליוזם שביתות, ואני מעריך זאת.

לא הייתי רוצה שהכנסת תסתבך בחקיקה נגד ציבור השוטרים ולא הייתי מציע למפקד הכללי של המשטרה ולכבוד השר לעשות זאת. אני מעריך כי אם באמצע הדיון, היום, יופיע השר ויאמר שהוא מציע לעצור את הדיון ולא להמשיך בחקיקה יש סיכוי סביר להגיע לדרך של חיים עם אלה המתכוונים לקיים איגוד מקצועי ב' משטרה, וכשנפתח את המושב של אוקטובר-דצמבר 1979 יוכל שר הפנים לדווח לכנסת: משהו אצלנו שופר, אין לי כבר צורך להגיש חוק זה. המצב תקין, יחסי ה' עבודה הם בסדר, המשמעת תקינה, אין איומים ושביתות, נשי השוטרים אינן מופיעות על תקן של נשי וינדור העליונות, אין הפגנות, אין מהומות, המשימות הושגו על-ידי עצם הדיון שהיה בכנסת והכול בא על מקומו בשלום.

זו הצעתי. אם תתעקשו ותרצו להביא חוק זה למיצוי ארים את ידי נגד ואביא אחר כך את ההסתייגות שלי. כי כאשר עוסקים בעקרון הרי גם לשוטרי יש זכות עקרונית להתאגדות מקצועית.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת שושנה ארבל-אלמוזליי, נו, ואחריה — לחברת-הכנסת אורי אבנרי.

שושנה ארבל-אלמוזליי (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בניגוד להצעתו של חברת-הכנסת מאיר פעיל אני מציעה להעביר את הצעת החוק לוועדת הפנים.

לצערי הרב, הגשת הצעת החוק לתיקון פקודת ה' משטרה על-ידי שר הפנים נעשתה באיחור וכתוצאה מכך מתקיים הדיון על החוק לאחר פסק דין של בית המשפט העליון, שמעמדה את בית-המוחקקים במצב בלתי סביר ולא נוח כשהוא נאלץ בתוקף הנסיבות לחוקק חוק שתקפו יהיה רטרואקטיבי. שהרי כוונת שר המשטרה היא לבטל את הפסיקה של בית-המשפט המתיר לשוטרים להתארגן באיגוד מקצועי.

האיחור בהגשת הצעת החוק הוא תוצאה של מחדל המאפיין במידה רבה את פעולתו של המשרד. השר ד"ר בורג עסוק טרוד באוטונומיה, הוטל עליו תפקיד אח' ראי: להיות הנציג הבכיר של ישראל במשא-ומתן דיפלומטי מאטי מייגע וממושך. אינני מטילה חס וחלילה דופי ב' כישוריו למלא תפקיד זה אך במקום שהשר יקדיש את זמנו לטיפול בענייני שני המשרדים שנמסרו לידיה הוא — השר — ומנהל משרדו עוסקים במאטריה שמטבע הדב' רים היה צריך לעסוק בה שר החוץ. כתוצאה מאנומאליה זו, שהיא פרי שיקולים קואליציוניים, נשאר משרד הפ' נים ללא קברניט ומשרד המשטרה נשאר ללא אבא וה' תוצאות מכך מורגשות בכל השטחים.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אני נגד החוק, תיכף תשמע. באופן עקרוני, ומחמת המצוקה, וכדי לא להמשיך בשיטה הזאת של שליחת הנשים להפגין, החלו השוטרים להתארגן באירגון מק' צועי, לא יותר.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויוזמה):
זה הפתרון?

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אני רוצה לגמור.

לפי הערכתי, אלמלא היו מחליטים להתארגן לא היתה המשטרה נחפזת כל כך לשנות את לוח המשכורות ואת מצב תנאי השירות כפי שהיא הציעה בחודשים ה' אחרונים בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. לפי הער' כתי, עצם העיסוק בהתארגנות כבר נשא פירות. איני יודע מה יעיל יותר. אני יודע שבעולם יש מדינות שבהן יש משטרות טובות מאוד שהתאגדות המקצועית בהן אסורה, ויש בעולם משטרות טובות מאוד שבה התאגדות המקצועית של שוטרים מותרת. אני יודע שלא מזמן היתה בצרפת שביתה של שוטרים. מה שלא נגיד, משטרת צרפת — ואני אומר זאת בעדינות — היא לא בהכרח יותר גרועה והמשמעת בה אינה פחותה מאשר במשטרת ישראל, ונדמה לי שזה אנדר-רסטיימנט.

ראשי-המשלה מ. בגין:

המשטרה הצרפתית מכבירה מאוד את ידה.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אני יודע שהיא נחשבת למשטרה אלימה, אני מקבל את זה, אבל הייתי רוצה להיות עדין הפעם.

זאת אומרת, אין לנו הוכחות בעליל שאפשר להביא אותן ולומר: במדינות שבהן השוטרים התאגדו באיגוד מקצועי רמת המשטרה ירודה, המשמעת פגומה, הפשע משתולל רחמנא ליעלן.

אני מדגיש זאת במכוון כי נדמה לי שניטיב לעשות אם נטפל בנושא זה — וכך אני מציע — בכפפות של משי. על-פי השקפת עולמי החברתית אינני פוסל מבחינה עקרונית ששוטרים יתאגדו באיגוד מקצועי. ובסוגריים אעיר כי בחשבון אחרון אולי טוב שגם קציני צבא הקבע יתאגדו. אבל אני מוכן להסכים כי צריך להיזהר ולעשות את הדברים בישוב הדעת, לכן אני מציע לכבוד השר ולמפקד המשטרה היושב אתנו את הסידור הבא, אשר לפני שנה ומחצה הצעתי אותו לשר התחבורה דאז, עת דגה הכנסת בחוק הספגות. אני מציע: הבה לא ניחפו לחוק חוקים. בלאו הכי, מה מתכוון חוק זה לעשות? הוא לא קובע שהתאגדות אסורה אלא שהשר רשאי להחליט שהתאגדות אסורה. אני מציע לכבוד השר: אל נא בחפזון. ייתכן מאוד שבעזרת לוח המשכורות החדש אשר עליו הוחלט ובמשא ומגע אנושי אפשר יהיה להביא בעיה זו של הקמת איגוד מקצועי לשוטרים בהש' קט ובבטחה אל מי מנחות בלי טיפול תחיקתי. נדמה לי שהיה טוב אם כבוד שר הפנים היה מסכים לא להביא את החוק לכלל הצבעה והיה אומר: הבאתי אותו לדיון בקריאה ראשונה, לא אביא אותו להצבעה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, לא אעביר אותו לדיון בוועדת הפנים, אלא אחזיק אותו נצור וקפוא חצי שנה, שנה, ובמקביל נחפש דרך של חיים עם השוטרים המנסים עכשיו להת' ארגן, במגמה לצאת מן העסק הזה בלי חקיקה. לפי דעתי, כשהיה חקיקה המצב יהיה יותר גרוע, שהרי כבר הגענו למצב שבמדינת ישראל הפגינו נשים של שוטרים ואף

בפקודת הקבע". והוא מוסיף ואומר: "אחרי ככלות הכול אין מחלוקת של ממש בין בעלי הדין שאותו אירגון שוטרים שהעותרים מבקשים להקים ושהמשיבים מבקשים לאסור הוא, בלשון בני אדם, איגוד מקצועי של שוטרים". יש להצטרף שכמה חברי כנסת מהקואליציה דווקא, אדוני השר, מוכנים היו לתת יד לכל התארגנות והודרו להי-עשות אפטרופסים של איגוד השוטרים, להופיע באסי-פותיהם ולהבטיח את תמיכתם באירגון.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
האם בכל דבר המערך הוא מימין לליכוד?

שר-הפנים י. בורג:
דווקא משמאל במקרה זה.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
גם לגבי רמת הגולן, גם לגבי המשטרה, בכל עניין.

שושנה ארבל-אלמזולי (המערך):
לא בכל עניין. כל עניין נבחן לגופו. אנו לא רק אופוזיציה לשמה, אנו אופוזיציה אחראית.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
אתם לא אופוזיציה בכלל.

שושנה ארבל-אלמזולי (המערך):
אנו עושים אבחנה בצורה ברורה ביותר. אתה חושב שרק אתה אופוזיציה? באמת, אני לא צריכה לקבל ממך ציונים.

תמר אשל (המערך):
אין צורך לקבל ציון לשבח או לגנאי מחבר-הכנסת אורי אבנרי בעניין של אופוזיציה.

שושנה ארבל-אלמזולי (המערך):
אופוזיציה איננה אמירת לא לכל דבר. לא כזה נב-חנת אופוזיציה ולא זה הוא קנה המידה שלנו.

מאיר פעיל (מחנה שלי):
הבעיה אצלך, חברת-הכנסת ארבל, לא אם את מ-שמאל או מימין אלא השמרנות של מחשבתך, שמרנות שאינך יכולה להיפטר ממנה.

שושנה ארבל-אלמזולי (המערך):
חברי הכנסת האלה יכולים היו ללמוד מן ההסתדרות מה פירושה של אחריות ממלכתית. הוועדה המרכזת של ההסתדרות, המותקפת לא אחת על-ידי שרים שונים כאילו מדאבה נגד מדיניות הממשלה למען הגנת העובדים מובנה על-ידי שיקולים פוליטיים, הוכיחה אח-ריות ציבורית וראייה ממלכתית בסירובה לתמוך בהקמת איגוד מקצועי לשוטרים ובאי הכרתה באיגוד ה-שוטרים שהוקם. ברצוני להביא לידיעת חברי הכנסת את ההחלטות שנתקבלו בוועדה המרכזת בישיבה שבה היא דנה בנושא הנידון: "א" ההסתדרות תתבע הקמת ועדה ציבורית שתכלול נציגי הממשלה, ההסתדרות, נציגי ציבור ונציגי השוטרים, שיהיו את הגוף שיקבע תנאי עבודתם ורווחתם של השוטרים ויזום פעולות תרבות וחברה בקרב השוטרים ומשפחותיהם". ישנם סעיפים נור-ספים אבל הם אינם נוגעים לנו ישירות ומשום כך לא אצטט אותם עכשיו.

אדוני היושב-ראש, אני מציעה שוועדת הפנים, ש-אליה תועבר הצעת החוק לאחר אישורה בקריאה ראשונה,

הצעת החוק הוגשה באיחור והיא יוצרת סבך קונ-סטיטוציוני כי כוונתה היא שפקודות הקבע שהוציא ה-מפקח הכללי לפני תחילת חוק זה ייראו כפקודות שהוצאו כדי, וזה על אף פסק הדין של בית-המשפט העליון ש-קבע כי המפקח הכללי לא היה מוסמך לאסור התארגנות בפקודת קבע מאחר שזאת איננה תקנה שהותקנה באישור השר.

אדוני היושב-ראש, מחל זה של שר הפנים איננו מקרי. זוהי חוליה נוספת בשרשרת המחללים, השגיאיות והתקלות המאפיינת את הממשלה בכל תחומי העשייה והמגלה זילזול בתחיקה, בסמכויות הכנסת ובסמכויות הרוע המשפטית.

כבוד היושב-ראש, זה מקרה ראשון שבו נדרשת ה-כנסת לחוקק חוק האוסר התארגנות של עובדים והקמת איגוד מקצועי. איננו תומכת, כפי שאמרתי, בהקמת איגוד מקצועי של שוטרים. אך יחד עם זאת עדיף היה מכל הבחינות למנוע את הקמתו של איגוד מקצועי זה מתוך הסכמה או הסדר ולא להשתמש בחוק שתחולתו רטרואק-טיבית ולא ליצור בכך תקדים של איסור הקמת איגוד מקצועי באמצעות חוק. יש להצטרף שהדבר לא נעשה בעוד מועד, וזאת על אף פניות החוזרות והנשנות של ההסתדרות וההיבריות עם שר הפנים ועם המשטרה לפני מספר חודשים רב.

אין לדעת מקום וזה בלתי רצוי מכל הבחינות — הבטחוניות, הלאומית והחברתית — לאפשר פעולה של איגוד מקצועי של המשרתים במשטרה כי המשטרה היא זרוע בטחונית המפקדת לא רק על אכיפת חוק וסדר ומלחמה נגד עבריינות ופשע אלא מוטלים עליה תפקידים הנוגעים בבטחון פנים וגם באבטחת בטחונה של המדינה מאויבי חוץ. המשטרה במהותה איננה שונה מצבא הקבע. זוהי מסגרת המושתתת על היירארכיה פיקודית, ביצוע הוראות לפי פקודה וקיום משמעת. חברת-הכנסת פעיל, לאיגוד מקצועי יש דינאמיקה משלו. איגוד מקצועי פירו-שו לא רק מאבק מקצועי להטבת שכר העבודה — כאשר להשגת מטרה זו נוקט האיגוד המקצועי אמצעים, שבכ-ללם שביטה — אלא מטבע הדברים הוא הפך לפאטרנר שווה זכויות למעסיק בקביעת סדרי העבודה, תנאי הע-בודה של העובדים ככלל ושל העובד כפרט. איגוד מק-צועי של שוטרים שיאמץ לעצמו שני מאפיינים אלה — מאבק מקצועי לשיפור רמת השכר מחד גיסא והבטחת תנאי עבודה מאידך גיסא — חייב להביא לסיכסוכים בין הפיקוד במשטרה על דרגותיו השונות לבין השוטרים. לא פעם יהיה בכך כדי ליצור ניגודים במתן הוראות ופקו-דות ולהפרת משמעת, וכן לעירעור סמכותה ויכולת תיפ-קודה של המשטרה.

אדוני היושב-ראש, ההחלטה של האיגוד להפגין לפני הכנסת אם תאשר את החוק מרמזת בצורה ברורה לאן יידרדור הדברים אם יוכר איגוד מקצועי לשוטרים. ברצוני להעיר להשומת לבם של אותם חברי הכנסת התומכים בהקמת אירגון לשוטרים, מתוך כוונה והנחה שאירגון איננו איגוד מקצועי, כי טעות בידם. בפקודת הקבע, בסעיף 3, נאמר: "אירגון שוטרים פירושו כל התארגנות או נציגות, בין קבועה ובין ארצית, שבין מטרתיה או פעולותיה העיקריות נמנה הטיפול בתנאי שירות של ה-שוטרים. "תנאי שירות" — לרבות יחסי עבודה, תנאי עבודה, תנאי פרשה, שכר וכיוצא באלה, אותם נושאים בהם מטפל ועוסק האיגוד המקצועי". בסעיף 3 בפסק הדין צויין, ואמר כבוד השופט חיים כהן: "אירגון שה-עותרים רוצים להקים, אירגון שוטרים, הוא כהגדרתו

בטחונם של הפרט והחברה ומתמודדים עם עולם הפשע המאורגן והבלתי מאורגן בהצלחה לא מועטה. על כך יבואו על הברכה.

חיו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אורי אבנרי, ואחריו — לחבר-הכנסת משה עמאר.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אם אמנם מייצגת הנואמת שקדמה לי את המערך הרי שאין מנוס מן ה- מסקנה שהמערך מנסה לאגוף את הליכוד מימין, לא רק ברמת הגולן ובפיתחת-רפיה אלא בכל השטחים וגם בשטח האיגוד המקצועי. יש הרגשה שהמערך אינו או- פוזיציה כי אם מין "ממשלה במילואים", ממשלה שהיתה בשלטון אתמול, שנדמה לה שתהיה בשלטון מחר, ושלכן גישתה היא יותר שלטונית ויותר שרירותית מגישת ה- שלטון הנוכחי.

אני מאמין שזכות ההתאגדות היא זכות יסודית של האדם, אני מאמין שהשוטר הוא אדם ושהוא, ככל אדם בחברה הדמוקרטית, יש לו הזכות להתאגדות חפשית. לא האמנתי שב ישראל של סוף המאה ה-20 אנתנו נעמוד כאן ונילחם את מלחמות סוף המאה ה-19 על זכות ה- התאגדות, על הזכות לאיגוד מקצועי, על הזכות למאבק מקצועי סביר, נחזור עכשיו למילון של תקופת "ז'רמי- נאל", של תקופת ראשית האיגוד המקצועי באירופה וב- אמריקה. הרי זה מגוחך. אני ואבוי להסתדרות אם היא הלוחמת נגד האיגוד המקצועי. עובדה זו — אם עובדה היא — מאשרת את החששות הכבדים ביותר לגבי אפיה של ההסתדרות והמדינה, ולא מהיום.

אדוני היושב-ראש, תפקיד השוטר הוא תפקיד כפוי טובה. אנתנו דורשים מן השוטר שיגן עלינו, על חיינו ועל רכושנו, שיילחם בפשע ובבריאות, שיפגע פשעים ושיתפוס פושעים, ויעשה את כל אלה ביעילות ובמהירות. באותו זמן אנתנו דורשים מהשוטר להימנע מכל שימוש באלימות, במכות, בעינויים ובדרכי לחץ. וזאת תביעה מוחלטת ללא פשרה. אין זה תפקיד קל. זה תפקיד קשה מאוד ולכן אנתנו זקוקים לשוטר בעל רמה, לשוטר בעל מנטליות של אזהר דמוקרטי במדים. איננו יכולים להסתפק בדמות של קלס משטרי כפי שהוא קיים במ- דינות מסוימות.

אני בעד חוק וסדר. אני חסיד קיצוני של חוק וסדר אבל אני באותה מידה חסיד קיצוני של זכויות האדם. חוק וסדר, רבותי חרי הכנסת, בחברה דמוקרטית אינם יכולים להיות בסתירה לזכויות האדם. אחרת ייווצר פאראדוקס. אנתנו רוצים חוק דמוקרטי, סדר דמוקרטי, ואיננו יכולים להגן על חוק וסדר דמוקרטיים אלא בי- אמצעים דמוקרטיים, אלא במשטרה דמוקרטית. ומכאן הפסילה המוחלטת של הרעיון כאילו המשטרה דומה לצבא. את האנאלוגיה הכובדת, המטעה, המסוכנת הזאת, המובאת כאשר רוצים לאסור איגוד מקצועי של שוטרים, יש לבחון היטב. צבא הוא גוף אלים שנוגד למען האלי- מות כדי להגן על המדינה מפני פעולות אלימות בדרכים אלימות. חייל קיים בשביל להרוג. מלמדים אותו להרוג ובקושי רב מאוד, אם בכלל, מתחילים לחייל את התורה שיש מצבים שבהם אסור להרוג, אסור להרוג שבויים. בישראל זה מאבק שלא הסתיים, הוא נמצא בעיצומו. מצבו לא בכי טוב. אך השוטר אינו קיים בשביל להרוג, הוא אינו חייב להפעיל אלימות. השוטר הוא המגן על

תדון בהצעות ההסתדרות מתוך מגמה לעגן אותן בתוך החוק הזה.

ברצוני להזכיר לכנסת גם את הצעת החוק שהוגשה והונחה על שולחן הכנסת, חוק לתיקון פקודת המשטרה ופקודת בתי-הסוהר, תשל"ט-1978, האומרת: "משכורתם של השוטרים ותשלומים אחרים שישולמו להם בתקופת שירותם ייקבעו על-ידי ועדה מוועדות הכנסת שהוסמכה לכך על-ידי הכנסת. החלטות לפי סעיף זה יפורסמו ב- רשומות". הסעיף השני בהצעת החוק מתייחס לתיקון דומה בפקודת בתי-הסוהר. אמנם הצעת חוק זו טרם ניי- דונה בכנסת אך אני מציעה שוועדת הפנים תתייחס גם אליה ותדון בה כאשר תדון בהצעת החוק שהביא שר הפנים, וכן אל הצעתה של ההסתדרות שהזכרתי קודם לכן. רצוי מאוד שוועדת הפנים תיתן את דעתה על הצעות אלה.

למה אומרת אני את זאת? — כי אפילו אם אני תומכת בהעברת הצעת החוק לוועדה אני יודעת שזה לא יפתור את הבעיה. אדוני השר, אין די בכך שאנו אוס- רים את הקמתו של איגוד מקצועי לשוטרים או אירגון לשוטרים. אנו חייבים לספל גם בבעיות מטרידות המעי- קות על השוטרים במשך כל התקופה הזאת. משום כך אני סבורה שיחד עם הצעת החוק האוסרת הקמת איגוד מקצועי יש לתת גושפנקה תחקיתית לאותן ההצעות ש- דיברתי עליהן כדי לאפשר הקמת מסגרת קונסטיטוציונית שתדון ותספול בכל הסוגיות העומדות עדיין לנגד עינינו. אני ממליצה לפני הכנסת לאמץ את ההלטת ההסתדרות, לאשר אותה ולתת לה גושפנקה תחקיתית. על-ידי כך תבאנה על פתרונן אותן הבעיות המעסיקות ומטרידות את השוטרים בלי להתדבק להקמת איגוד מקצועי, ובעיות אינן חסרות.

אני רוצה לציין בסיפוק שאמנם באיתור רב הושגה התקדמות משמעותית בעניין שכר השוטרים. שכרם הוסי- ווה והוצמד לשכר עובדי צבא הקבע, וזה לפי החלטה שנתקבלה עוד בממשלה הקודמת ושיישומה נדחה לזמן רב. אני מברכת את הממשלה הנוכחית ואת כבוד השר על פעולתו בכיוון זה ועל סיומה המוצלח. אך גם אחרי ההשוואה נותרו בעיות שלא מצא עדיין את פתרונן. העדר טיפול נאות במשפחת השוטר, בבעיות הדיור שלו, בבעיות התינוק והטיפול בילדיו, בדאגה לרווחתו; העדר פעולה קהילתית ענפה ומתמדת — אלה עדיין קיימים. פתרון חיובי של בעיות אלה על-ידי טיפול במסגרת קבועה כפי שמוצע על-ידי ההסתדרות יש בכוחו לעודד שוטרים להמשיך בעבודתם במשטרה ולהוות כוח משיכה לרבים, ביניהם משוחררי צה"ל ובעלי מקצועות נדרשים, להתגייס למשטרה ולהצטרף אל שורותיה.

כבוד היושב-ראש, יש צורך בהקמת אומבוסדמן, נציב תלונות לשוטרים. העדר מסגרת כזאת, עצמאית ובלתי תלויה, שבה השוטר אשר לדעתו קופח או נפגע שלא בצדק יכול להגיש קובלנה כפי שזה נהוג בצה"ל זה כמה שנים ושבראשה עומד רב-אלוף במילואים חיים לסקוב הממלא את התפקיד הזה על הצד הטוב ביותר, גורם במשטרה לא אחת למרידות ולתיסכול שאינם מחו- ייבי המציאות. אני פונה לשר הפנים להקים מסגרת כזאת לאלתר ולהקנות לה סמכויות הדומות לאלה הקיי- מות בעניינה בצבא.

בסיום דברי ברצוני לציין בהערכה, דווקא בימים שבהם נמתחת ביקורת חריפה על המשטרה, את עבודתם הנאמנה של אלפי שוטרים ושוטרות הממלאים את תפ- קידם במסירות ונאמנות, תורמים תרומה נכבדה לאבטחת

חברת-הכנסת ארבל-אלמוזלינו אמרה מה שאמרה ו-תיארה את המצב העגום של השוטרים. לשמע דבריה עלתה בלבי השאלה: האם היא מדברת על מקרי סעד? היא דיברה על השוטרים כאילו היו מקרי סעד, קטינים הזקוקים לטיפול נאות של קצינים שהם "אבא" והי "אמא", שהם הדרגות הבכירות, שהם מואילים בטובם לטפל בשוטרים המסכנים האלה. ריבוננו של עולם, איזו מין תמונה היא זאת? האם זאת המשטרה שאנחנו רוצים בה? זה השוטר שאנחנו רוצים בו?

אין מקום לשביתות במשטרה, לזה אני מסכים. יש מקום לאיגוד מקצועי של המשטרה ונדמה לי שהוא קיים ברוב הארצות המתוקנות. יואיל גא שר הפנים כי דברי תשובתו בוויכוח זה להביא לנו רשימה של כל הארצות האירופיות והארצות הצפון-אמריקניות שבהן יש איגוד מקצועי של המשטרה ושל הארצות שבהן אין איגוד מקצועי של המשטרה. נדמה לי שרשימה זו תוכיח שברוב רובן של הארצות המתוקנות, שישראל רוצה להצטרף אל מחנה, קיים, בצורה זו או אחרת, איגוד מקצועי של המשטרה בלי זכות שביתה, אם כי יש שתיים-שלוש ארצות שבהן יש בחוק זכות שביתה במשטרה. אני לא רוצה להרחיק לכת בדברים האלה.

בהודמנות זו רוצה אני להשמיע מחדש רעיון שהעליתי אותו לא פעם בכנסות קודמות: המשטרה היא גוף חשוב מכדי שיתייחסו אליו כאל איזה שהוא איגוד ממשלתי אחר. אני חושב וסבור שלגבי הצבא יש צורך במערכת ביקורת מיוחדת של הכנסת. הצעתי היא שכמו בגרמניה המערבית רק אצלנו הכנסת תמנה מבקר צבא. אני מציע אותה הצעה לגבי המשטרה. אני חושב שהמשטרה היא חשובה מדי, מה שקורה בה הוא חשוב מדי, התלונות עליה הן חמורות מדי, התקוות שתולים בה הן גדולות מדי ואי אפשר שנשתמט מן האחריות של פיקוח של ממש עליה. אני אציע בהודמנות קרובה הצעת חוק שהכנסת תמנה מבקר משטרה שהוא, בתפקיד קבע מטעם הכנסת, יהיה מעורב בכל הנעשה במשטרה וזוהי יהיה חלק ממערכת התיקון של ממשלת המשטרה.

אבל קודם כול יש להתיר הקמת איגוד מקצועי במשטרה. אני מציע להחזיר לממשלה את הצעת החוק הזאת.

היור"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת משה עמאר, ואחריו — לחברת-הכנסת שלמה הלל.

משה עמאר (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש מציאות שלא היתה נוצרת ומתפתחת אלמלא גורמים ונסיבות שהיוו בסיס ודחף לכך. השוטרים חפצו באיירגון. על שום מה? לא משום שקמו לפתע כמה אנשים ואמרו לעצמם: הבה נתארגן; אלא השוטרים חיפשו באירגון כלי ואמצעי לפתרון בעיותיהם ובעיות המשטרה, לפתרון הבעיות הן קשות שבהן שרויה המשטרה.

שר הפנים הוא גם שר המשטרה והוא לאחרונה גם עוסק באוטונומיה. כבר נאמר מעל במה זו ונאמר בוועדות שעקב עיסוקיו הרבים של השר לוקים ענייני המשטרה. אדוני כבוד השר, העמסת על עצמך תפקידים מרובים, תפקידים שהם, כל אחד בפני עצמו, קשים. משום עומס התפקידים שקיבלת על עצמך יש מהם שלוקים. ענייני המשטרה לוקים בשל כך. וזאת נאמר על ידי לפני כן, המאה 20.

הסדר הדמוקרטי לכן הוא חייב להיות בעל הכרה דמוקרטית. הוא חייב להשתתף לאירגון שהוא גם דמוקרטי וגם היירארכי. לכאורה יש פה סתירה מסויימת, היירארכי כיה דמוקראטי, ואת הסתירה הזאת יש במשטר דמוקרטי ליישב. אופן הקיום של משטרה דמוקראטית, בעלת מנטאליות דמוקראטית ובעלת מבנה דמוקראטי כאשר המשטרה היא היירארכית מטבע מהותה, זו הבעיה הגדולה אשר שר שעליו מוטל התפקיד של ניהול המשטר במשטר דמוקראטי חייב להתמודד איתה.

הצעת החוק הזאת אינה מתמודדת עם הבעיה הזאת אלא היא מטביעה דפוס צבאי מובהק על המשטרה. בשריכל זה בלבד יש להתנגד גם לולא היו סיבות אחרות ש-מקורן בתבונה ובשכלל ישר. איננו רוצים במשטרה צבאית, אנחנו רוצים במשטרה אזרחית, משטרה דמוקראטית. אנחנו רוצים שהיחסים בתוך המשטרה יהיו יחסים תקינים, לא רק יחס של חייל וקצין, שלפני האחרון יש לעמוד דום ושם אינך מצדיע אתה הולך לבית-הסוהר. אנחנו רוצים שקצין המשטרה יפעל בדרכים של הפגנת דוגמה אישית, שיכנוע, של יחסי אנוש נאותים; ואם הוא אינו מסוגל לכך מטבב שלא יהיה קצין משטרה אלא יחפש לעצמו מקצוע פחות קשה.

אדוני היושב-ראש, לאחרונה יש סימנים מדאיגים של הידרדרות במשטרה. זה אולי תהליך שנמשך כמה שנים. יש ברוטאליזאציה במשטרה, יש יותר ויותר סימנים המעידים על כך שהשימוש בשיטות אלימות נגד עצירים נגד אזרחים סתם אינו עוד בגדר של חריגים כי אם, במקומות מסויימים במדינה זוהי השיטה. כאשר התלונות על כך שוב אינן של בודדים כי אם הפכו ל-תופעה כמעט כללית, זה דבר האומר דרשני; כאשר שופט של בית-המשפט העליון משמיע על הברוטאליזאציה של המשטרה את הדברים שהשמיע לאחרונה השופט חיים כהן בפסק דין חייבת המשטרה כולה להודיע וחייבת הכנסת להודיע, אני טוען נגד הכנסת שהיא אינה ערה די צרכה למצב הזה כפי שהוא מתגלה בדברי שופטים. אי סבור שההידרדרות הזאת במדינה, הברוטאליזאציה הזאת של המשטרה, היא סימפטום של הבעיה שאנחנו מדברים עליה היום.

אם אין תנאים טובים במשטרה, אם אין יחסי אנוש טובים במשטרה, כי אז המשטרה פולטת כוח אדם טוב ונאלצת למשוך, אם בכלל, כוח אדם גרוע. הרמה הכ-לית של המשטרה יורדת. אנחנו יודעים שיש במשטרה הרבה אנשים טובים. איני משמיע חלילה טענות קולקטיביות. יש אנשים טובים רבים במשטרה, יש קצינים מצויינים שאנחנו נתקלים בהם בתוקף תפקידם ובתוקף תפקידנו. אבל המגמה היא של ירידת הרמה במשטרה. זה לא רק עניין של תנאים חמריים אבל זה גם עניין של תנאים חמריים. בחברה שלנו, המריטורית, התנאים החמריים קובעים במידה רבה גם לגבי הכבוד למקצוע ולגבי מעמדו של המקצוע בחברה בכלל, הסטאטוס ה-חברתי של המקצוע. אך לא רק התנאים החמריים קובעים. קובע גם יחס הציבור לרשור לקצין וקובעים יחסי האנוש במשטרה. לשם תיקון כל הבעיות האלה ולשם שיפור מעמדו של השוטר, וקצין המשטרה בכלל זה, מבחינה חמרית, מבחינה אנושית, מבחינה חברתית, דרוש איגוד מקצועי במשטרה. מעולם לא ראיתי אירגון או מפעל אשר בו עלתה רמת העובד שלא בדרך של איגוד מקצועי. הרי זה הוכח, זה בכלל לא עומד לוויכוח בסוף המאה ה-20.

משה עמאר (המערך):

חבר-הכנסת סבידור הציג שאלה נכבדה ואני חושב שהיא ראויה לתשובה. אני אגמור לציין את שמות הארצות שבהן קיימים איגודים: נורבגיה, אנגליה וסניף בסקוטלנד. ואומר כבוד השופט כהן: "... וקיום איגודים כאלה אינו משבש את פעולות המשטרה אלא לעתים אף מגביר את יעילותה. אין אני בטוח שהנסיון אשר קיים בעניין זה בארצות אחרות יכול לשמש דוגמה בשבילנו נוכח התנאים הקיימים אצלנו הן בענייני הבטחון הפנימי והן בשטח יחסי העבודה. ייתכן שהפתרון הרצוי הוא זה שבו בחר המחוקק באנגליה".

אני בא להציע — וזאת גם תשובה לאותה שאלה ששאל חבר-הכנסת סבידור — לנוכח העובדה שיש תפקידים מיוחדים המוטלים על משטרה כמשטרת ישראל בתקופתנו, והם מיוחדים לנו ולמשטרה הזאת, שאנו לא נלך בדרכן של ארצות אירופה הקונטיננטאליות אלא נקבל על עצמנו את המתכונת האנגלית. המתכונת האנגלית נקבעת בסעיף 144 (1) לחוק המשטרה האנגלי משנת 1964, שזה חוק המתקן את חוק המשטרה מ-1919. בסעיף זה נאמר: "התפקיד של הפדרציה הוא כל עניין הנוגע לרווחתו ויעילותו של השוטף חוץ מענייני משמעת והתקדמות של שוטרים יחידים". האיגוד הוא לפי התקנות שהתקין השר האחראי. מדוע לא נקבל את המתכונת הזאת ונצמצם את האיגוד לענייני רווחה? יקום איגוד כזה שיעסוק בענייני רווחה של השוטרים, ובעוד שנים מספר, כאשר ירחיב, כאשר האפשרויות תהיינה גדולות יותר, אפשר יהיה להרחיב את האיגוד הזה לנשאים נוספים. אבל כיום אני מבין, ואני מקבל זאת, שצריך לצמצם את תחומי האיגוד הזה לנושאים אלה של רווחה. נוסף לכך אני מסכים שהתקנות של אותו איגוד יהיו אלה שיתקין שר הפנים על-פי סמכות בחוק, באישור ועדת הפנים של הכנסת. כאן אנו קובעים מסמך רות קבע לגבי אירגון כזה שיתקיים וישמור על הרוח של המשטרה, שישמור על יכולתה מבחינה פנימית, על כוחה הפנימי, נגד התפוררות ונגד זילזול באנשים ובכוחות המשטרה כשלעתים יש מקרים שמגיעים עד להתעללות.

אם ההצעה הזאת תתקבל כך הרי היא דומה דמיון רב להצעה שהציעה ההסתדרות בנושא זה, וחברת-הכנסת אלמוזלינו הסבירה זאת לפני כן. ההצעה של ההסתדרות דומה להצעה הזאת. אבל ההצעה שלי על-פי מתכונת קבועה בחוק ובתקנות מאפשרת את קיום האגודה, מאפשרת פעילות פנימית, ואני חושב שאם לא נעשה זאת הנזק עלול להיות גדול מדי, וחבל.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת שלמה הלל, ואחריו — לחברת-הכנסת שולמית אלוני, ואחריה — לחברת הכנסת חמר אשל.

שלמה הלל (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הקושי בדיון היום הוא בכך שאנו לא דנים בשאלה אם צריך לאפשר את הקמתו של אירגון שוטרים אם לא, אלא בשאלה אם אנו צריכים להפסיק את קיומו של אירגון שכבר קדם עור וגידים ובצורה זו או אחרת ובמידה זו או אחרת הפך למציאות. עם כל הידידות וההערכה לשר הפנים אני מצטער צער רב על כך שאנו דנים בשלב כה מאוחר בחוק זה, בתקנה זו, כי לי אין כל ספק שהיה הרבה

נאמר על-ידי חברי הכנסת האחרים, נאמר בוועדות ואנו שוב חוזרים ומציינים זאת. יש הכרח למצוא פתרון לנכונות זה. הוצע לך פתרון ולא הסכמת.

החוק המוצע נוגד את המציאות הזאת, של בעיות המשטרה. הוא מבקש לעצור התפתחות הכרחית בדרך של כפייה. התוצאה, שאין בלתה, היא או שהחוק לא יוכל להיות מבוצע מחמת גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה או שהמשטרה תיפגע, תיגרם עויבה משורותיה, רבים אשר קבעו לעצמם את השירות במשטרה כייעוד וכדרך חיים יתאכזבו, ייסוגו ויחפשו להם דרך אחרת, עיסוק ועבודה אחרים.

יש להבדיל כאן בין הצבא לבין המשטרה. השירות במשטרה הוא מקצוע ככל המקצועות, מקצוע לחיים; השירות בצבא הוא שירות שאדם מסיים, שירות במשטרה מחייב מומחיות, מחייב למידה. יכולה להיגרם גם עויבה וגם אי הצטרפות. מי יפסיד? — המדינה. מי יזכה בהפסד זה? — יהא זה החוק המוצע על-ידי שר הפנים.

בכוח החוק הזה לא נשנה ולא נעצור את המציאות המתפתחת. אביא לדוגמה מן החוק הזה, אשר רוצה לאשר את תקנות של פקודות הקבע שהוציא המפקח הכללי, את סעיף 3 שבו נאמר: "פקודות קבע שהוציא המפקח הכללי לפני תחילתו של חוק זה רואים אותן שהוצאו כדין". מה הן הפקודות? — באחת מפקודות הקבע נאמר: "שוטר לא יתייצב ולא יטען בעניין תנאי שירות של שוטרים או בעניין הנוגע לאירגון המשטרה, ניהולה או הפעלתה אלא אם יוסמך לכך על-ידי המפקח הכללי או מטעמו". "לא יתייצב" — אנחנו רוצים כאן על-ידי חוק זה למנוע כל אפשרות של איזו שהיא פעולה של שוטרים בענייניהם.

נכון, נאמר כאן שהמשטרה שלנו היא משטרה של עליה מוטלים תפקידים נוספים ומיוחדים שאינם קיימים באותה העוצמה במדינות אחרות. על כן יש למצוא את דרך הביניים: לא איגוד מקצועי כולל, "טרייד יוניון", אלא דרך ביניים. דרך הביניים הזאת קיימת במתכונת הקבועה זה שנים רבות באנגליה. הוכיח אותה כבוד השופט יצחק כהן בפסק דינו שניתן בנושא הזה. לצורך הרישום אציין את מספר פסק הדין — בג"ץ 789/78 — שבו אמר: "העותרים הביאו בפנינו דוגמאות רבות מן ארצות דמוקרטיות באירופה שבהן קיימים איגודים מקצועיים של שוטרים...". ואמנם קיימים איגודים כאלה בגרמניה, בלגיה, צרפת, לוקסמבורג, מונאקו, הולנד, דנמרק, פינלנד — — —

מנחם סבידור (הליכוד):

יש שם משטרה באותו מבנה ובאותה מתכונת ארצית, כפיפות לצבא בזמן חירום בכלל זה? מה מצטטים לנו?

חמר אשל (המערך):

באנגליה זה איגוד מקצועי לאזרחים העובדים במשטרה.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

המשטרה בגרמניה לוחמת בטרור כמו פה? המשטרה הגרמנית והמשטרה הבריטית לוחמות בטרור כמונו?

אורי אבנרי (מחנה שלי):
האם ההבדל — — —

הי"ר פ. שינמן:
חבר-הכנסת אבנרי, אתה כבר דיברת מעל הדוכן.

שלמה הלל (המערך):
אגיע לדברים נוספים שאמרת.

התלבטתי אם לעלות היום לדוכן ולדבר אבל ראיתי חובה לעצמי להביע את עמדותי בנושא זה. נתקלתי לראשונה והחיליתי לטפל במצבם של השוטרים, בתנאיהם ובמעמדם לפני עשר שנים, כאשר נכנסתי לתפקידי כשר המשטרה. נכנסתי ולא הייתי שבע רצון מהמציאות שראיתי. אני אומר במלוא האחריות הציבורית, גם באונייהם של השוטרים, שהגעתי למסקנה שיש שלוש אפ-שרויות היפוטטיות פתוחות בפני אנשי המשטרה: האחת, לומר שדינם כדין כל איגוד מקצועי ואז הם יהיו בהסתדרות ואז חבר-הכנסת משל מדבר בשמם, והחבר קיסר מדבר בשמם והם אירגון מקצועי ככל אירגון אחר. אני חשבתי שזה לא יענה על בעיותיהם של השוטרים. יש להם בעיות שונות מאשר באיגודנים אחרים וחשבתי שזה אינו לטובת העניין. אפשרות שנייה שהיתה קיימת היתה לומר שהשוטרים הם "עם לבדד ישכון". הם אינם חברים בהסתדרות אבל הם גם אינם קשורים לשום מערכת אחרת, הכול פתוח ובכל עניין ועל כל פרוטה ועל כל הישג הם צריכים לנהל את מלחמתם בעצמם. אנו עדים לנסיון התארגנות של השוטרים היום. הם התארגנו לאגודה עותמאנית. הם לא הציעו שהם יהיו חלק אינטגרלי של ההסתדרות אלא אגודה עותמאנית, בבחינת "עם לבדד ישכון". אני משוכנע לחלוטין שזה יפגע גם ב"יכלתם להבטיח את ענייניהם היומניים. קבוצה כזאת, עם כל הכבוד וההערכה, לא תוכל להתמודד עם המציאות בארץ מבלי שהיא תישען על ההסתדרות או על מערכת אחרת. לכן הגעתי בזמני למסקנה אפשרות שלישית, למחשבה שהפתרון הטוב ביותר מבחינת תנאיהם ותנאי שכרם הוא להשוות את השוטרים לצבא הקבע. אל יאמר מישהו שהצבא שונה במטרותיו. מבחינה מסוימת — ואני מדבר על צבא הקבע ולא החובה — ההיירארכיה המתבקשת, המציאות וצורת החיים הביאוני למסקנה כי יש דמיון יותר גדול בין בעיות השוטרים לובשי המדים החייבים לחיות במסגרת של היירארכיה ומשמעת ובין צבא הקבע מאשר בין השוטרים ועובדים כלשהם בכל מערכת אחרת. הגענו למסקנה שאנחנו יכולים וחייבים להבטיח את השווה תנאיהם ושכרם של השוטרים לאלה של צבא הקבע.

לצערי העמוק הדברים אמנם נעשו אבל לא בקצב מספיק ולא במידה מספקת. אני מצטער על דברים שלא נעשו בימי, ואני ודאי מצטער על דברים שהתעכבו עם חילופי השלטון. דברים ותנאים שנכנסו עתה לתקפם צריכים היו להיכנס לתקפם לפני שנתים וגם לפני ארבע שנים. גם אז הייתי מבקר את עצמנו על קצב עשייתנו בעניין זה ולכן אין לי כל קושי לומר זאת גם היום. לצערי העמוק הקצב האיטי בטיפול בעניינים אלה הוא שגרם לבעיה זו של נסיון התארגנות השוטרים שאנו חייבים להתמודד עמה היום.

אני רוצה לומר לכל החברים שיש להם פתרון קטן מים, חשופים כי אפשר יהיה להקים אירגון אבל שהוא לא יהיה כמו כל האירגונים. אין אפשרות או הצדקה להקים אירגון מקצועי שיהיה בעל מום מבחינת יכולתו

יותר נכון והרבה יותר נעים לבחון את העניין לפני קום האירגון ולא להזדקק עתה לחוק שיבטל את קיומו, לאחר שכבר נולד. אני יודע ששר הפנים הוא נגד הפלות אבל במקרה זה מדובר כמאשר צריך היה להשקיע את כל המהירות לא רק שהיא מוזיקה לעניין אלא גם מכבידה על כולנו.

בנימין הלוי (התנועה הדמוקרטית):
אבל אם זה מסכן את בריאות האם?

שלמה הלל (המערך):
יכול להיות. אבל אני רוצה שתדע, חבר-הכנסת הלוי, אני חושב שאחד הדברים החמורים מצד האחראי — אם הוא רופא ואם הוא שר — הוא לאפשר את התפתחותו של עובר כאשר צריך היה להשקיע את כל המאמצים כדי שעניין זה לא יגיע לממדים שאליו הגיע.

מנחם סבידור (הליכוד):
חבר-הכנסת הלוי שאל אותך על האם.

שלמה הלל (המערך):
האשימו את שר הפנים שהוא עוסק באוטונומיה. עיני דווקא אינה צרה בזה.

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה):
הבנתי שמדובר באוטונומיה.

שלמה הלל (המערך):
שמעתי שאיגוד השוטרים עוסק בהקמת אגודה עותמאנית. כאשר שר הפנים עוסק באוטונומיה, השוטרים עוסקים ב"עותמאניה", וכאשר זה מגיע לממדים כי אלה זה מעורר צער.

נשמעה כאן בדיון טענה כי העמדה שהביעה היום חברת-הכנסת ארבל-אלמולוני היא עמדה שאינה נאה לאופוזיציה. חבר-הכנסת אבנרי ביקר את העמדה הזאת. אני עדיין מקווה בלבי שבנושא זה של משטרה, בכל התחומים שבו, לא נתחלק בין אופוזיציה ובין קואליציה. יתר על כן, אני כאיש אופוזיציה היום רואה חשיבות גדולה מאוד בכך שהמשטרה תמלא את חובותיה מבלי שנפתח פתח לפוליטיזציה, שבסופו של דבר עלולה לגרום להרס כל חברה וכל משטר. איש אינו מעלה על דעתו כי אפשר להגיע להתארגנות כפי שאנו כבר רואים היום את היקפה, את ממדיה ואת הפאתוס המלווה אותה, בלי להבין שנגיע לפוליטיזציה שתפגע באשיות החברה שלנו.

אורי אבנרי (מחנה שלי):
באיון ארץ הביאו איגוד שוטרים — — —

שלמה הלל (המערך):
ההשוואות האוטומאטיות בין דברים שהם מקובלים בעולם, שבו נוהגים לפעול לא רק במסגרת החוק אלא מקפידים על דברים מקובלים כקומוץ, סנס, המחייב את כולם, ובין מציאות תוססת ומתסיסה כמו אצלנו, השאלה אוטומאטית כזאת אינה לעניין, ואני מתפלל על חבר כנסת רציני שחושב שאפשר להשוות את הדברים בלי לבחון אותם. אני רוצה לחזור ולומר שאין בעולם מדינה שבה המשטרה מקיפה את כל הפעילויות יחדיו כפי שזה קיים אצלנו. זה אינו דומה למשטרה עירונית, זה אינו דומה למשטרה מקומית. זו משטרה המקיפה את כל רצועות הפעולה שלנו ויש לזה משמעות מרחיקת לכת.

זכות ההתארגנות היא זכות בסיסית אולם באשר לצבא ולמשטרה אין זכות זאת ניתנת אוטומאטית, וב־צדק, מאחר שאיש לא הזכיר זאת נראה לי שיהיה זה במקום אם אזכיר את האמנה 151 של אירגון העבודה הבין־לאומי בדבר הקניית זכויות להתארגן ונוהלים ל־קביעת תנאי עבודה בשירות הציבורי, שאומצה ב־1948 ביוני 1978. בסעיף 1, תת־סעיף 3, נאמר במפורש: "המיי־דה שבה הערביות הקבועות באמנה זו יחולו על הכוחות המזוינים ועל המשטרה תיקבע בחוקים או בתקנות ה־אצייס". לפי האמנה הבין־לאומית של אירגון העבודה הבין־לאומי אין זו זכות, המתקבלת באופן אוטומאטי במשטרה כפי שהיא ניתנת לעובדים אחרים בשירות הציבורי, זה באשר לעולם כולו. בישראל המצב שונה וחמור עוד יותר. אצלנו המשטרה ממונה על בטחון פנים, על פעולות פיגוע וחבלה עוינות, ותפעולה התקין מב־טיח חיי אדם. איגוד מקצועי, כפי שהוא נדרש על־ידי חלק מן השוטרים בטענה של דמיון למשטרות אחרות בעולם, איננו עולה בשום פנים בקנה אחד עם אפיה ותפקידה של המשטרה בישראל.

פסק הדין של בית־המשפט העליון נדרש לשאלה עקרונית זו: האם ייתכן איגוד של שוטרים? והשופטים קבעו כי אכן אין מקום לאיגוד מקצועי על כל מאפייניו במשטרת ישראל דווקא בגלל תפקידה המיוחדים, ושי־איגוד מקצועי כזה יכול לפגוע בכללי המשמעת החיוניים לתיפקוד המשטרה, אולם בית־המשפט העליון הביע את ביקרתו — ודומני שפה נעשה אי צדק בכך שהביקורת הטכנית של בית־המשפט העליון על צורת מניעת ההתארגנות פורשה כאילו בית־המשפט נתן אישור לעצם ההתארגנות על הדרך שבה ביקש המפכ"ל לאסור את ההתארגנות בפקודת קבע ולא בתקנה או בחוק.

הבה נבדוק את האפשרויות הפתוחות לפנינו. נתאר לרגע שיהיה איגוד מקצועי, איגוד מקצועי — כפי שמ־בקשו אומרים — ללא זכות שביתה. זאת אומרת, איגוד מקצועי ללא הנשק הבסיסי של איגוד מקצועי, ללא סאנקציות. מה יוכל זה לעשות? איך ייבחרו נציגיו של האיגוד? האומנם רוצים אנו להכניס פוליטיאציה בשירות המשטרה? הרי זה יהיה גוף חסר שיניים, חסר אפשרויות פעולה, אשר יביא לכל אותם גילויים שליליים בלי אותם דברים שהם לחם חוקם של איגודים מקצועיים. לצערי הרב ראינו בישראל שירות אחר, הוא שירות הכ־באות, העוסק בשירותי חירום והצלה, ובו אושר ואופשר איגוד מקצועי. פעולתו של שירות זה הרבה פחות סבוכה ופחות קובעת בחיינו מאשר פעולת המשטרה. והנה אנו עדים לשירות מפורר שאינו מתפקד ובעצם פעילותו הכושלת הוא מסכן חיי אדם, ואיני מדבר על הסאנקציות שבהן הוא נוקט. אין זה פלא שוועדת זנבר המליצה להפוך את שירות הכבאות לשירות נוסח המשטרה ולמ־נוע את זכות ההתארגנות בו.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

קודם צריך להקים שירות כבאות ארצי, בזה מתחיל העניין. הצענו ולא קיבלתם זאת.

תמר אשל (המערך):

חבר־הכנסת אורי אבנרי, אמרתי לך פעם שאינני חייבת לתת לך זכות להשתלט על הדיון פה. לדידי אינך קיים כאן. דיברת די.

לנהל מאבק מקצועי. הדבר יפגע קודם כול בשוטרים עצמם. אם הם צריכים להיות מאורגנים כאירגון מקצועי צריכים לתת להם את כל האמצעים העומדים לרשותו של כל אירגון מקצועי אחר, אחרת אתה הופך אותם ל־אירגון בעל מום. חבר־הכנסת אבנרי אמר שהוא בעד זה שהמשטרה תהיה אירגון דמוקראטי. מה משמעותה של דמוקראטיה כאשר אתה נוטל ממנה את הדבר שהוא הבסיסי בכל דמוקראטיה, את היכולת לבחור, את היכולת להיבחר? מה פירוש הדבר שאתה מקים מערכת היירארי־כית שהיא כאילו פסבדו־דמוקראטי? האומנם אנו רוצים לתת לאירגון הזה את האפשרות לבחור ולהיבחר ולקבוע מי ינהיג אותו? המשטרה אינה יכולה להיות אירגון דמוקראטי ואם היא תהיה כזאת היא לא תוכל למלא את יעדיה. אירגון דמוקראטי שנוטלים ממנו את הדבר הב־סיסי של דמוקראטיה הוא פסבדו־דמוקראטי ופוגע ב־דמוקראטיה. יתר על כן, אני מצטער שלא הגענו עדיין להשוואה מלאה של תנאי השוטרים עם תנאי המשרתים בצבא הקבע, הן בשכר והן בשורה שלמה של בעיות הנוגעות לשוטרים ולמשפחותיהם. אבל אין ספק בלבי שהתארגנותם של השוטרים היום באירגון מקצועי תחייב את הפרדת המחלטת ואת ביטול הצמדת תנאיהם לאלה של צבא הקבע. אחרת, בצדק יאמרו אנשי צבא הקבע, שגם להם מגיעה ההתארגנות. אינך יכול מצד אחד לומר שאתה מצמיד את תנאי שכרם ותנאי פרישתם והפנסיה של השוטרים למה שמקובל בצבא הקבע אבל להם, ל־שוטרים, יש אפשרות של התארגנות נוספת. אני חושב שבדבר זה יפגעו גם בדמות המשטרה וגם במטרות שה־שוטרים מציבים לעצמם.

ברצוני לומר כבר עתה באוזני שר הפנים: כאשר נדון בהצעת החוק בוועדת הפנים של הכנסת, הוועדה תעמוד על כך שאותם דברים שגרמו לכל אותה עצמת נפש, הדברים שלא נעשו בזמן או אלה שלא נעשו די מהר, חייבים לבוא על פתרונם. כאשר נדון בכך בוועדת הפנים של הכנסת לא נסתפק רק בקבלת האיסורים שב־חוק אלא נצטרך לחפש דרך ולהבטיח כי אמנם יהיה מעקב ציבורי ופארלאמנטארי הרבה יותר מרמז והרבה יותר מבוסס, הרבה יותר מעוגן בחוק ממה שקיים עד היום.

דומני שאנחנו עומדים עכשיו בשעה ה־12, אם לא מעבר לזה, של הצורך במניעת מהלך שלילי של ההכרח בעלייה על דרך שיש בה כדי להבטיח רוחה לשוטרים ושיש בה גאולה לחברה שלנו.

הי"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחברת־הכנסת שולמית אלוני. איננה באולם. רשות הדיבור לחברת־הכנסת תמר אשל, ואחריה — לחברת־הכנסת מרדכי וירשובסקי.

תמר אשל (המערך):

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, אני מצטערת שע־בר זמן כל כך רב עד שחוק זה הגיע לכנסת. בדברים כגון אלה שפה אחת קודם כדי שעניינים לא יס־תכבו ולא יצורפו אליהם משמעויות שאין בהן צורך. המשטרה בישראל היא זרוע בטחונית שיש לה איפ־יונים ייחודיים לישראל, ובשום פנים אין להשוותה ל־משטרות הקיימות בארצות עולם אחרות. המשטרה בישראל יש הרבה מן המשותף עם הצבא: יש לה מבנה היירארכי, יסודה במשמעת, במרות, במדים ובפקודות, היא חייבת לפעול במהירות, ביעילות ובאחריות, והיא אינה חלופית בהחלטקה.

משנות את דעתי העקרונית שיש לתמוך בה ואף לקבוע כמה מהוראותיה בצורה ברורה יותר וחד משמעית יותר. אני רואה צורך לציין שלא רק ששר הפנים חיכה כי חדשים מאז פירסום פסק הדין עד להגשת הצעת החוק אלא שנעשתה טעות בכך שפעלו בנושא במסגרת פקודת קבע. כאשר הבעיה נתעוררה או כאשר ראו שהיא עומדת להתעורר מייד צריך היה לפעול הצעת חוק לכנסת כי צריך היה לפעול בדרך של הבאת הצעת חוק לכנסת כי עובדה היא שאין ברירה אחרת והיום הובאה לפנינו הצעת החוק. אני חושב שאחרי מתן פסק הדין היתה המסקנה ברורה מבחינת דעתם של השופטים ולא מבחינת הצורך או אי הצורך בקיומו של מוסד זה. לא אצטט את פסק הדין אבל כל מי שקורא אותו בעיון מבין את ההתייחסות שגילו השופטים למוסד זה. מבחינה משפטית ברור שפקודת קבע איננה יכולה לבוא במקום הוראה מפורשת בחוק בדבר צימצום זכויות מסוימות של שוטרים בהיותם אורחי המדינה. והמדובר בזכות שבדין צריך היה לצמצם אותה אבל צריך לעשות זאת על-ידי חוק. אילו היו הולכים בדרך זו לא היינו צריכים לעמוד היום כאן ולהרוג עובר שכבר יצא לאוויר העולם.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התומכים בהצעת החוק אמרו את מרבית הדברים שיש לומר לגבי הצורך בחוק זה, ולא ארבה להוסיף על דבריהם. אני רוצה להדגיש רק שני דברים: הדבר האחד, כיום ששידורו בראדיו הודעה שתוגש הצעת חוק רואיין אחד מהשוטרים שטיפלו בהקמתו של האירגון והוא אמר שאם הכנסת תדון בהצעת החוק יפגינו לפניו אלפי שוטרים. תודה לאל, הם הבינו שזו איננה הדרך ואין היום הפגנה של שוטרים ליד בניין הכנסת. אבל עצם המחשבה ששוטרים יכולים להפגין אומרת דרשני. אנו צריכים להבין במה מדובר. יש לנו אירגון הנקרא משטרת ישראל, שלטון או לרע היא בנויה על-פי מבנה מיוחד. היא איננה משרד ממשלתי רגיל. יש בה משמעת, היירארכיה ופקודות. זהו המבנה של המשטרה. נכון שלשוטר אין אותן זכויות שיש לכל אורח אבל גם לעובד מדינה אין כל הזכויות שלו וזכויות אחרות שלו. כאשר אדם פונה למשטרה הוא צריך להבין מראש שהוא מגביל את זכויותיו עם כניסתו לשירות זה. לכן אני תומך במה שאמרו קודמי שיש צורך להבטיח בחוק את זכויות היסוד של השוטרים בינושאי השכר והתנאים על-פי המקובל בצבא הקבע. לא רק בנושא השכר אלא גם בנושא התנאים. ואני אעשה בוועדה הכול כדי שזכות זו תובטח בחוק, ואם לא בחוק זה הרי אבקש — ואני בטוח שרוב חברי בוועדה והכנסת ממליאתה יסכימו — שנעמוד על כך שהדברים יוסדרו באופן חד משמעי. הוא הדין לגבי נושאים אחרים כמו נציב קבילות השוטרים.

אולם מעבר לכך אני רואה נושא נוסף. כאן, בבניין הכנסת, בשעה שאנו מקיימים את הדין הזה, יושב בי מקום אחד פיקוד המשטרה ובמקום שני יושבים השוטרים הרוצים להתארגן, ויש ביניהם מתח ויש ביניהם תהומות. כל אחד נאבק על דעתו. מה תהיה התוצאה אם הדבר הזה יתחיל לקבע ויהיה אירגון על-פי חוק, ויקבע שיש אירגון של שוטרים ויש אירגון של פיקוד המשטרה? יכול להיות מצב שהיום יהיה איגוד שוטרים ומחר יהיה איגוד קציני המשטרה ומחרתים איגוד עובדי המעבדות ואיגוד הקרימינולוגים ואיגוד עובדי המוסך.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אפשר לשאול אותך שאלה? טרור פנימי יותר רציני מהטרור הערבי — — —

הי"ר פ. שינמן:

אבקש לא להפריע.

תמר אשל (המערך):

לא היית כאן בראשית דברי, חברי הכנסת פעיל, ואל תפריע לי.

השוואת שכר השוטרים בכל הדרגות לשכר המשרתים בצה"ל נכנס לתקפו ב-1 באפריל 1978. כתוצאה מכך שופר השכר בצורה משמעותית. חברי הכנסת, אולי אינכם יודעים שסעיף השכר בתקציב המשטרה השנה הוכפל. עדיין אין השוואה עם צה"ל בתנאי העבודה אך חייבים לזכור שתנאי עבודה אינם ניתנים להעסקה עיוורת כי התנאים והמטלות שונים וגם משך השירות במשטרה הוא ארוך יותר מאשר בצה"ל. לפי עניות דעתי תצא המשטרה ניוקאה אם היא תיכנס למגל הסכמי השכר המקובלים. היום היא יוצאת נשכרת מכל ההישגים שהושגו בהסכמי השכר. כפי שהם מבוססים בצה"ל ובצירוף התנאים המיוחדים.

העברת הצעת חוק זו צריכה להיות מלווה בכמה צעדים שיבטיחו את שיפור מצבם של השוטרים. אני פונה איפוא לשר הפנים — ואין זו הפעם הראשונה שאני מפנה בקשה זו אליך, אדוני שר הפנים — שיעשה באופן דחוף למען מינוי נציב קבילות, במקביל לנציב הקבילות הקיים בצה"ל, שתהייה לו שיניים, שיוכל להזמין עדים ושיוכל לעבוד; אני פונה אל שר הפנים שיעשה ללא דיחוי להעברת חוק לגבי מינוי נציב קבילות במשטרה. כן יש לקבוע זכות ערעור לשוטר. לדעתי זוהי זכות אלמנטרית. יש לבטל את האזהרה הקיימת שהשוטר ייענש אם תלונתו תימצא בלתי מבוססת. יש לערב את ועדת הפנים בנושא השכר ותנאי עבודתם של השוטרים בצורה מעוגנת בחוק כדי שתישמר המעורבות של הציבור בנושא זה. לגבי בעיות הרווחה של השוטר ומשפחתו נעשה רבות במסגרת המשטרה בשנים האחרונות. טוב להוסיף ממד ציבורי לנושא זה אך הנושא איננו נושא להתאגדות מקצועית אשר היא כשלעצמה עלולה לתרום לפירורה ולעירעורה של המשטרה ולפגיעה במסגרת המשמעתית, ההירארכית והתיפקודית שלה.

אני פונה לשר בורג: בדיון שנערך בכנסת לאחר פירסום דין-וחשבון ועדת שמרון טענתו בפניך שעם כל הערכות לכישוריו ולכשרונותיו אני סבורה שבעיית ה-מלחמה בפשע, הרה-אירגון של המשטרה וההתמודדות עם המלחמה בטרור ובעיות בטחון הפנים מצדיקה עיסוק מלא באלה ללא קשר עם הנושאים הכבדים של השלטון המקומי שהוא כשלעצמו כספינה שנטרפה בלב ים. היום עם אחריותך לנושא האוטונומיה תביעתי כפולה ומכרי פל: ראוי נושא המשטרה ובתי-הסוהר שיקבל אותה תשומת לב, אותה תמיכה ואותו עידוד שהוא ראוי להם על-ידי שר ומשרד נפרד.

הי"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחברי הכנסת מרדכי וירשובסקי, ואחריו — לחברי הכנסת אהוד אולמרט.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, השרשרת הארוכה של הטעויות והסחבת שהיו בטיפול בהצעת חוק זו אינן

דיברנו עליהן, צריך יהיה גם לתקן את הסעיף הזה כך שהכנסת תגיד באופן חד משמעי אם היא רוצה בהקמת איגוד או אם היא אינה רוצה בכך.

אני רוצה גם לפנות אל השוטרים. אני נמנה עם אלה המבקרים לא פעם את המשטרה והם אינם מאושרים ממה שאני אומר, לפעמים אני אומר דברים שכואבים לי כי אני הייתי רוצה משטרה יעילה, הומאנית וטובה במדינת ישראל. המשטרה היא גוף שחובה שהוא יהיה טוב כדי שיהיה לנו שלטון חוק וארחות חיים טובים במדינת ישראל. אני פונה לשוטרים לא לראות בדבר הזה פגיעה בהם ובמעמדם אלא להיפך. אני רוצה להגיד להם שזה לא דווקא לטובתם שיהיה להם חוק כזה שהם יהיו איגוד והם יוכלו להתאגד ולשבות, אף שהיום הם מב-טחים שלא ישבתו. הרי הדינאמיקה והתהליך הם כאלה שקודם מתארגנים, אחר כך מפגינים ובסוף שובתים.

חבר-הכנסת הלל אמר בצדק שאם אנחנו נותנים מכשיר פגום, אם אנחנו נותנים אשליה של דמוקראטיה, אנחנו לא רק מרמים את עצמנו אלא גם יוצרים נורמה גרועה. ובכן אני אומר שאנחנו צריכים לדעת מראש שלשטר אסור לשבות, לשטר אסור להתארגן, לשטר יש בחברה שלנו מעמד ויש לו תפקיד להגן עליה ולשמור על אר-חות חייה ולכן הוא צריך לשרת בתנאים אחרים ושונים משל משרתי ציבור אחרים. משום כך צריך להבטיח לו גם את הזכויות שלו בצורה ברורה וחד משמעית. אבל אני מציע להם לראות את מאבקם ואת נצחונם ואת ההבטחה שבעתיד יהיה טוב בזה שיהיה להם איגוד כאשליה. אני חושב שזאת אשליה. אני גם חושב שהציי-בור לא יאהב את השטר יותר ולא יכבד אותו יותר אם הוא יהיה מאורגן. ההיפך הוא הנכון. אני חושב שאלה שנלחמו על הדבר הזה השיגו משהו. הם עוררו את בעיית השטר, הם דחפו לרפורמה בדברים מסויי-מים, בתנאי השטר ומשכורתו, ואולי גם הביאו לכך ש-יהיה נציב קבילות השוטרים. אבל עד כאן ולא יותר. אני חושב שיבולע מאוד לחברתנו אם תהיה לנו משטרה שהיא בראשית הדרך לאנארכיה פנימית, בראשית הדרך להתמודדות בתוך המערכת בין מפקד לפיקוד, בין צמרת המשטרה לשוטרים שימלאו את התפקיד בשדה. הם חיי-בים להיות גוף אחד שיש לו מטרה אחת של שירות הציבור כך שהציבור יעריך אותו בלי איגוד.

הי"צ פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אהוד אולמרט — ואחריו לחבר-הכנסת צירלי ביטון.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, חברי כנסת נכבדים. משטרת ישראל נתונה במשבר עמוק. נדמה לי שברקע לכל הדיון הזה וליחס שלנו להתארגנות של השוטרים צריך להכיר בעובדה הבסיסית שמשטרת ישראל, נוכח הבעיות שהיא צריכה להתמודד אתן, נמצאת במשבר רציני. המשבר הזה בא לידי ביטוי בהרגשה של רבים מאתנו כאן בבית ומחוץ לבית שיש פער עצום בין חומ-רת הבעיות שהמשטרה מפקדת עליהן ובין יכולתה להתי-מודד עמן, אם זה בתחום של פשיעה כבדה ואם זה בתחום של אכיפת החוק בנושאים שונים, אם בתחום של עבירות התנועה או בתחום של העבירות הרגילות שאינן מוגדרות במסגרת מה שאנחנו קוראים פשיעה כבדה או פשע מאורגן, אותן עבירות של יום-יום, גניבה ופגיעות גופניות, מעשי אונס ופגיעה ברכוש, שמצטברות

אהוד אולמרט (הליכוד):
ואיגוד אקדמאים במשטרה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזומה):
ואיגוד האקדמאים במשטרה. אין לדבר סוף. אנו יכולים להגיע להסדרות במדים.

מנחם סבידור (הליכוד):
ואחר כך תהייה בחירות על-פי מפלגות.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזומה):
בוודאי, והשוטר של סבידור והשוטר של וירשובסקי לא יסכימו לפעולה משותפת.

אהוד אולמרט (הליכוד):
ומה יהיה על השוטר שלי ?

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזומה):
השוטר שלך יציית לכולם. הוא יהיה ממושמע. הוא כזה.

חברי הכנסת, אני מדבר בנימה של היתול אבל ה-בעיה היא חמורה ונוקבת. ואני רוצה לומר: משטרה איננה צבא אבל היא קרובה מאוד לצבא. הדבר בא לידי ביטוי גם בשמה: "חיל המשטרה". התפקידים שהיא ממלאת מחייבים לראות אותה אולי לא בדיוק כמו צבא אבל בוודאי לא כמו עובדי מדינה אחרים.

אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שעלינו להיות אמיצים, עלינו לומר את הדברים בחוק. מה נאמר בה-צעה שהגיש שר הפנים ? נאמר בה: "ראה השר כי הדבר דרוש לשם פעולתו התקינה של המשטרה רשאי הוא, באישור ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, להת-קין תקנות בניין איגודו המשטרה, ניהולה והמשטר והמשמעת בה — — —". בהצעה זו אנו משאירים את שר הפנים עצמאי ובלתי מוגן כאשר הוא צריך להת-ליט אם יש צורך באיגודו כזה אם לאו. אנו משאירים אותו בלתי מוגן בבואו להחליט אם לשם פעולתו הת-קינה של המשטרה יש צורך לאסור על הקמת איגודו כזה אם לאו. אם אנו, בבית הזה, משוכנעים שלשם פעולתו התקינה של המשטרה אסור להפעיל איגוד כזה, הבה נאמר זאת בחוק ולא נשאיר זאת להחלטתו של השר הנתון להחצים וגם להתלפה כי הרי מחתר יבוא שר שיהיה בעד איגוד כזה. אני חושב שאיננו צריכים להש-איר את הנוסח של סעיף 94 כפי שהוא, כלומר שהסמ-כות היא בידי השר. אינני רוצה להחליש את כוחו של השר אבל אני רוצה לתת לו את הגיבוי של הבית הזה אם הבית חושב שאיגוד שוטרים זה רע. אם הוא חושב שזה טוב הוא לא צריך בכלל את הסעיף הזה אבל אם הוא חושב שזה רע לא צריך להגיד: השר יתקין אם ראה צורך בכך. אנחנו כאן רואים צורך בכך. אם נשאיר את הנוסח הזה נחזור על אותה טעות שעשו המשטרה ושר הפנים בכך שנתנו לעניינים להתגלגל ולא חוקקו חוק לפני חודשים מספר כאשר העניין הזה התעורר. לגבי הסעיפים האחרים בפקודה, המדברים על התראיינות, הפגנות ותהלוכות של שוטרים וכו', אולי צריך לאפשר זאת בתקנות מיוחדות, בהוראות מיוחדות. זה לא איכפת לי. אבל הנושא המרכזי הזה, איגוד שוטרים כן או לא, הוא נושא לחוק ראשי ולא להחלטה של שר אפילו באי-שור ועדת הפנים של הכנסת. לכן אני חושב שכאשר זה יבוא לוועדה, יחד עם ההרשעה שהחוק יבטיח לשוט-רים את ההקבלה לצבא הקבע ואת הזכויות והאחרות ש-

אם איגוד שוטרים יכול היה לשרת כמה מן המטרות של שיפור מצב המשטרה, אבל להעלות בהקשר של המשטרה את הטענה האווילית שאם אין לשוטרים זכות התאגדות נשללת מהם אחת מזכויות היסוד של החברה, זכות הקיימת לכל עובד בכל מקום עבודה אחר, פירושה להתעלם מן העובדה הבסיסית שהמשטרה איננה מקום עבודה אחר. ומי שמתייחס כך למשטרה או שאינו יודע מה היא צריכה לעשות או שבמסווה נאומים אלה ושמן זית זך זה של חופש ההתאגדות רוצה מישוה ליצור אווירה של אנארכיה. בצדק תיאר חברי, חברי-הכנסת וירשובסקי, מה יכולה להיות המשמעות של התאגדות שוטרים כתהליך. כמובן, עכשיו אומרים השוטרים: נצי סוק בדברים מוגבלים. כך זה יתחיל, אבל במה זה ייגמר מי יודע? זה עלול לגרום להתפרקות של כל יכולת המשטרה לפעול.

אני שולל את הפתרון כפתרון ואני שולל את סדרי העדיפות של השוטרים שחשבו שהדרך היחידה שבה הם יכולים להתמודד עם התחושה הזאת של משבר — משבר באמינות המשטרה, משבר הדימוי שלה בציבור, משבר ההישגים שלה — היא בתחום הספציפי הזה שהוא מסימני ההיכר של כל תחומי חיינו, התחום של עוד קצת זכויות, עוד קצת משכורת.

אגב, צריך לציין זאת: רבותי, דווקא בתחום של תנאי העבודה והשכר יש מה להוסיף לשוטרים וכמידת היכולת אנו בוועדות הכנסת נסיעה למשטרה, לשר הי פנים, בימות שהן רלבנטיות. אבל אי אפשר להתעלם מהעובדה שדווקא בתחומים האלה חלה ממש מהפכה בי שנים האחרונות, וזאת גם בזכות פעול של השר הקודם וגם בזכות פעול של השר הנוכחי ושיניהם ראויים לי ברכה. שניהם נאבקו על הנושא הזה ומשכורות אנשי המשטרה הושלו ומשכורות אנשי הצבא בכל הדרגים. זה הישג עצום שקרה בשנים האחרונות. דווקא היום, להשיג תמש בטענה הזאת של שכר כדגל, ובה להסביר את הצורך בהקמת איגוד כזה, הרי זה לא עומד ביחס למה שקיים בפועל בתחום זה. באותו נושא יהיו כל שוטר סיניגורים, כפי שיש לחילי צה"ל, כפי שיש לאנשי ה" שיפוט, בחוך הכנסת ובמקומות אחרים. אבל מכאן ועד להקמת איגוד מקצועי שהוא איגוד מקצועי לכל דבר, בגוף שכל כולו קשור בהיירארכיה, שכל כולו בנוי על שרשרת של פיקוד ועל הצורך בשמירת המבנה, הדרך רחוקה. כל זה עומד בסתירה להגיון ואין אורח במי דינה שיוכל להשלים עם זה.

עם זאת אני רוצה להעיר שתי הערות: יש תופעה אחת שעד היום אינני מבין אותה ואינני משלים אתה, תופעה שהמשטרה מתעקשת עליה בניגוד לכל הגיון, וזאת התופעה שהמשטרה חוקרת את עצמה בכל מיני מקרים המתרחשים לפעמים כמו בכל גוף אחר. הגוף היחיד שחוקר את עצמו הוא משטרת ישראל ואני בהחלט חושב שגם לצורך יצירת אווירה אחרת כלפי המשטרה היא היתה עושה בחכמה אילו היתה מוותרת על עמדה נוקשה זו, שהיא כל כך נאבקה עליה בעת הדיון בוועדת שמרון וגם לאחריו, ונותנת עניין זה לסמך כות של גוף שהוא מחוץ למשטרה.

ולסיים דבר נוסף: אני חושב ששיפור מעמדה ושיפור תזמית של המשטרה הם תנאי הכרחי ליכולת לתפקד בהצלחה. אבל אינני מאמין שהדברים הללו יכולים להתבצע על-ידי אמצעים מלאכותיים. לא נעשה את זה לא על-ידי תקנה כזאת ולא על-ידי תקנה הפוכה. חדר מיתה של המשטרה היא פונקציה של ההישגים שלה;

יחד לתופעות שהציבור הישראלי סובל מהן מבלי שהוא חש שיש לו הגנה די הצורך מצד המשטרה שבעצם צריכה היתה להתמודד עמהן.

המשבר שבו נתונה המשטרה משתקף גם בדימוי של השוטר, הן הציבורי והן העצמי, ביחסו אל עצמו, אל מה שהוא עושה ואל מה שהוא מייצג. אין זה סוד — וצריך לומר את הדברים, לומר אותם בכאב ולחשוב איך להתמודד אתם — אין זה סוד שהציבור הישראלי אינו מתייחס לשוטר הישראלי באותה מידה של כבוד, של התחשבות ושל הערכה כפי שהיינו רוצים, כפי שזה חיוני של השוטר יוכל לתפקד כהלכה. אין ספק שיש בעיה של מעמד המשטרה בציבור ושל מעמד השוטר כסוכן ראשי לאכיפת החוק בתודעת הציבור. אנחנו רוצים את זאת בכל מופש של אורח עם שוטרים בהשוואה למפגש של אורח עם חיילים, וגם בתחום הזה חלה ירידה. אבל יש דבר שהוא אינו פחות חמור, והוא תחושת ההזדהות של השוטר עם תפקידו ועם שליחותו. אדוני השר, אין זה סוד שרבים מאוד מן השוטרים בעצם אינם גאים לא במדינה, לא בשליחותם ולא בתפקידם. זה מצער אבל זו עובדה ואנחנו צריכים להתייחס אליה ולשאול את עצמנו למה זה קורה.

איני בטוח, יכול להיות שאני טועה, אבל ייתכן שבשורש אי הנחת של אותם שוטרים צעירים שהתחילו את היוזמה הזאת של הקמת האיגוד לא עמדו דווקא שיקולים של שכר או של תנאי עבודה אלא איוו הרגשה של חוסר נחת ממעמדם, מהיכולת שלהם לפעול, מהדרך שבה המשטרה מתפקדת וממלאת את תפקידה ומהדברים שבהם היא עוסקת וצריכה לעסוק. אולם לדעתי הם מצאו תשובה שאינה נכונה ושאני מתאימה, וכזאת שאינה מסוגלת לתת להם את הפתרון לתחושת חוסר הנחת הזאת. לא מדויק מותח אני ביקורת על המשטרה, לא כתופעה כוללת אלא על דברים שונים. כשם שיש במשטרה תופעות שליליות כך יש הרבה מאוד תופעות חיוביות ביותר, ואני לעולם לא אתעייף מלציין במקום ובזמן המתאימים. שנעתי לא אחת מהרבה מאוד שוטר רים מאותם דרגים שיוזמו את הקמת האיגוד עכשיו דברי ביקורת קשים מאוד, לא על תנאים ולא על שכר, אלא על אותם דברים מהותיים שעליהם וועקים הרבה מאוד אנשים כאן בכנסת. אני מוכרת לומר שאילו השוטרים היו באים ווועקים לא על הקמת איגוד אלא על הנושאים הללו הם היו זוכים אצלי להרבה יותר הערכה וכבוד. אולי זה מסימני התקופה, מסימני המשבר שהחברה הישראלית נתונה בו בכלל, שאם לשוטרים יש כבר כוח ואומץ ללכת למרד, להתנגשות, לעימות, העימות הוא לא על דברים שאדם אומר שהם בעצם מהותיות לעבודת המשטרה אלא על תנאי שכר, על התארגנות, על הזכות להפגין ועל הזכות להתמודד עם הנהגת המשטרה על כל מיני דברים שבמשטרה הם חייבים להיות שוליים. שאלתי לא אחד מן האנשים הללו: רבותי, למה על דברים מהותיים שאדם יודעים שהם אינם בסדר לא יצאתם לזעום? למה נגדם לא התרעתם? ואחד מן האנשים אמר לי: הרי היו פוגעים בנו, היו מורידים אותי בדרגה. התשובה שלי היתה אחת: בשני המקרים היתה הורדה בדרגה אך לדעתי במקרה הראשון היא הרבה יותר מנכבדת.

אבל אני רוצה לומר יותר מזה. אדוני היושב-ראש, כל מיני גורמים מנסים לנצל את האירוע הזה כדי לפתח את המיתוס של זכות ההתארגנות. לדעתי זה טיעון מוזיק, מוליך שולל ואין לו מקום בוויכוח הזה. אפשר להתווכח

אולם כאן, דווקא כאן, יש כמה דברים שאותם הם מפחידים. במטרות האיגוד מופיע סעיף 1 האומר: "האיגוד ידאג להעלאת רמת החיים של השוטרים, להעלאת המוראל הפנימי ולחזקו ושיפור מעמדו של השוטרי ותדמיתו כלפי חוץ". בסעיף 2 של מטרות האיגוד כתוב: "האיגוד יטפל בבעיות שזר העבודה של השוטרים, תנאי עבודתם ויחסי עבודתם". כשמעמידים את סעיף 2 מול סעיף 1 מתחילה הדילמה. אני יכול להגיד בפה מלא שאני בעד איגוד שייצג את השוטרים ככתוב בסעיף 2 בתקנון האיגוד תחת הכותרת "מטרות האיגוד". אולם אינני יכול להגיד שאני תומך בסעיף 1, וזאת מפני שהוא מעורפל מדי ומסוכן מדי. המעמד של השוטרי המוראל הפנימי ולחזקו מעמדו ושיפור מעמדו של השוטרי כלפי חוץ" מפחידות אותי. הנה לפני כשבועיים מתח שופט בית-המשפט העליון חיים כהן ביקורת חריפה על תופעת ההכאות במשטרה. הוא כינה שוטרים המכנים עצמם פושעים שאינם טובים מהפושעים שבהם הם נלחמים. כמה ימים לאחר שהופיעה בעתון הכתבה על ביקורתו של השופט כהן הופיעה ידיעה על קצין בכיר במשטרה, ש"נשאר משום מה בעילום שם, שמתח ביקורת על ביקורתו של השופט כהן ואמר שזה פוגע בתדמיתו של המשטרה. כל זאת, רבותי חברי הכנסת, ללא איגוד מקצועי ובלי שאותו קצין עלום שם יכריז על תמיכתו או אי תמיכתו באיגוד השוטרים. אני שואל אתכם: מה או איך היו מגיבים ראשי האיגוד על ביקורת כזאת של בית-המשפט אם התחייבו בתקנון אגודתם לפעול לשיפור תדמיתו של השוטרי כלפי חוץ? האם לא היתה קמה צעקה גדולה ומרה? האם לא היו הם מחליטים על סאנקציות בעקבות דברי השופט? פה יכולים הנאיבים להגיד: לא, הרי בית-משפט אמר, ואפילו השוטרים כפופים לקביעותיו של בית-המשפט. אבל אם לא בית-משפט אלא עתונאי חוקר הסתובב, חקר תופעות של הכאות עצרים, שחיתות או כל חריגה אחרת מסמכות על-ידי המשטרה, מה יעשה או האיגוד? האם לא יכריז על עתונאי זה כעל מי שבא לפגוע במעמדו ובתדמיתו של השוטרי? האם על-ידי כך לא יוגבל אותו עתונאי במקורות אינפורמציה ובשיתוף פעולה עם המשטרה?

הרבה ביקורת נמתחה על עניין "המשטרה החוקרת את עצמה והשופטת את עצמה" גם מצד אנשי ציבור ועתונאים וגם מצד שופטים. כיצד יגיבו ראשי האיגוד אם בעקבות שליפה מהירה של שוטרי זרין נהרג אזרח בשגגה או שלא בשגגה והוחלט על הקמת ועדת חקירה? האם לא יראו זאת כפלישה לתחומם? האם לא יעקו שהעתונות מכפישה את שמה של המשטרה לשווא? ועוד דוגמה, רבותי חברי הכנסת, דוגמה מאוד מכאיבה אבל מאוד אקטואלית: בשבוע שעבר התפרצו כוחות משטרה לכפר מעיליא לאחר כיתורם בכוחות משטרה ואנשי משמר הגבול, היכו בצורה אכזרית נשים וילדים, ירו ללא אבחנה פצצות גז מדמיע והשתוללו בבתים תוך שבירת רהיטים וחפצים שונים. התנהגות אכזרית ופושעת זו היא, לדעתי, תוצאה של מדיניות מכוונת של הפחדה ודיכוי נגד האוכלוסיה הערבית המתחילה בהסתה של מנהיגים ואישי ציבור יהודים, הסתה הנותנת את החוקיות והצדק לשוטרי המשטרה להנהגת כפי שהוא מתנהג. בושא וחרפה היא למדינה הנוהגת כך כלפי מינוע שהוא חלק ממנה. אנשיים רבים באוכלוסיה היהודית שוכחים שהערבים הם תושבי ואזרחי המדינה. איך אפשר להצדיק מעשה פוגרם כזה? הרי האות ניתן כבר לפני שנה וחצי במגידל כרום, שם גם נהרג תושב ערבי.

גאוותו של השוטרי היא פונקציה של התחושה שלו שיש לו הנהגה נועזת ואמיצה הממלאה את יעדיו באופן הדרוש, ומצב זה אינו קיים כיום. אם הוא ישתנה, אדוני השר, תהיה תחושה אחרת לשוטרי ותהיה תחושה אחרת למפקד, והשוטרי יחשוב שמה שהוא עושה הוא כל כך חשוב עד שבעיה של עוד שעת עבודה או פחות שעת עבודה אינה הדבר הקריטי אלא מילוי המשימה הזאת. עמשימות שהמשטרה צריכה להתמודד אתן היום הן משימות לאומיות מהמעלה הראשונה. הייתי מאושר אילו הנהגת משטרת ישראל, בצד העמדה המוצדקת שלה לגבי עצם ההתארגנות, היתה גם רגישה לרחשים הללו של חוסר נחת, שרק חלקם נובעים מתחושה של קיפוח בתנאי העבודה ושבתמורתם הם משקפים את הרגשת ה"תסכול, האכזבה וחוסר הנחת של השוטרי הישראלי מ"מעמדה של המשטרה, מן הדרך שבה היא מתפקדת ומן הכושר שלה להיאבק בבעיות החמורות שהיא צריכה להיאבק בהן.

מעבר לזה, לגבי הצעת החוק, יש לי הערות מספר, אבל אעביר אותן בשעת הדיון שיתקיים בוועדת הפנים. אני בהחלט שותף ליוזמה של שר הפנים ותומך בכך שצריך להעביר חוק זה, וככל שיקדם כן ייטב.

הד"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת צ'רלי ביטון, ואחריו — לחבר-הכנסת יצחק יצחקי.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, החוק לתיקון פקודת המשטרה, תשל"ט—1979, בא למעשה לסתום פירצה שאותה לא הצליחה המשטרה לסתום על-ידי בית-המשפט. ראייה לכך היא קביעת השופטים שישבו בבג"ץ כי פקודת הקבע של מפכ"ל המשטרה שאסרה את התאריגנות השוטרים היא בטלה ומבוטלת.

האמת היא שעל-פני השטח ובראייה ראשונה יאמר כל אדם המאמין בזכות ההתארגנות של קבוצות עובדי דים: למה לא לתת לשוטרים להתאגד? בארצות אירופה המערבית, בצרפת, בגרמניה, בשבדיה, באנגליה, בהולנד, וארצות-הברית מאוגדים השוטרים באיגודים מקצועיים. למה אצלנו לא?

גם המצב הפאראדוקסאלי שבו בית-המשפט העליון קבע לפני כמה חודשים שיש לאנשי משטרה זכות להקים איגוד מקצועי בעוד שזמן מה לאחר מכן נקראת הכנסת לחוק חוק נגד איגודים הוא לא מצב שיש להתפאר בו. וזאת ביחוד לאור הסעיף "שמירת דינים" שבהצעת החוק שבו נאמר: "פקודות קבע שהוציא המפקח הכללי לפני תחילתו של חוק זה רואים אותן שהוצאו כדיו". זאת אומרת שאנחנו באים להכריז רטרואקטיבית על פעולה, שהוגדרה על-ידי בית-המשפט כלא חוקית, כעל פעולה חוקית.

אבל לא רק אלה הטיעונים העומדים או צריכים לעמוד לנגד עיניו של מי שמצדד בהקמת איגוד שוטרים ולו רק למטרות המשכורות והגמלות, כפי שציין בכוד השופט ויתקון. די לעיין בתקנון איגוד השוטרים כדי להסכים לפחות לחלק ממטרות האיגוד. שוב מדובר ב"אנשים שבעיות פועלים ושוכרים אכן נוגעות ללבם, ב"ייחוד נוכח השחיקה בשכר הריאלי והקצב המוגבר של האינפלציה. מדוע לא תהיה להם הזכות לדרוש בצורה מאורגנת את מה שמגיע ודרוש לכל פועל ושכיר במדינה?

היו"ר פ. שינמן:

חבר-הכנסת ביטון, או שאתה חוזר כך או שאתה מפסיק את נאומך. אני אפסיק את דברייך.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, אני לא אחזור בי מדברי. אני חושב שכינתי אותו בכינויים המתאימים לו ביותר.

היו"ר פ. שינמן:

הוא איננו כאן. אתה לא רשאי להתבטא כך נגד עובד מדינה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה זה שייך אם הוא ישנו או איננו?

היו"ר פ. שינמן:

הוא לא רשאי להתבטא כך נגד עובד מדינה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה ביטוי פארלאמנטארי.

שר-הפנים י. בורג:

חבר-הכנסת טובי, סלח לי, רק עכשיו נכנסת ולא שמעת מה הוא אמר.

אמנון לין (הליכוד):

לפני שבוע או שבועיים ביקש חבר-הכנסת וילנר למחוק מן הפרוטוקול את דבריו של חבר כנסת שכינה את משהו בשם "נאצי". אתה זוכר?

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה היה חבר כנסת.

אמנון לין (הליכוד):

חבר-הכנסת צירלי ביטון כינה כרגע עובד מדינה — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

גועז ופאשיסט, זה הכינוי הכי מתאים לו. אני לא מבין מה הרעש.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מי שחבר-הכנסת וילנר ביקש למחוק את הכינוי ש-
נאמר עליו באמת לא מגיע לו כינוי כזה.

היו"ר פ. שינמן:

חבר-הכנסת ביטון, אתה חייב לחזור כך.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אתמול התכנסו קציני משטרה בכירים במחוז הצפון למסיבת עיתונאים. ביניהם היה מפקד מחוז הצפון, מפקד הכוח שפיקד על כוחות המשטרה בכפר מעיליא, והם הת-
קפו בצורה חסרת תקדים גם את העתונות וגם אישי ציבור.

שר-הפנים י. בורג:

אין לו זכות לדבר כך על פקיד מדינה. אין לו זכות לומר על פקיד מדינה מה שהוא אמר.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מה הוא אמר?

שר-הפנים י. בורג:

חשאל אותו. מה אתה מיתמם? או ששמעת או שלא שמעת.

לאן רוצים הממונים להגיע ביחסי האיבה עם התושבים הערבים? גועז ופאשיסט כמו קניג הוא שמחליט לגבי גורלם של אנשים — — —

שר-הפנים י. בורג:

אדוני היושב-ראש, אני חושב שאין זה מתפקידו של חבר-הכנסת צירלי ביטון לתת פה תארים לפקיד מדינה.

היו"ר פ. שינמן:

בהחלט. חבר-הכנסת צירלי ביטון, אתה חייב לחזור כך מביטויים אלה.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני לא אחזור בי, אני אחזור על הכינוי הזה.

היו"ר פ. שינמן:

חבר-הכנסת ביטון, אתה חייב לחזור כך.

אמנון לין (הליכוד):

חבר-הכנסת ביטון, לפני שבועיים ביקש חבר-הכנסת וילנר מחבר כנסת מסויים לחזור בו מהביטוי "נאצי".
אנו החלטנו בוועדת הכנסת שמלים כאלה לא תישמענה כאן.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מציע לך שתקשיב לדברי ותשמע את תוכן שני המשפטים האלה שאמרת.

היו"ר פ. שינמן:

חבר-הכנסת ביטון, אל תתווכח עם חבר-הכנסת לין. אתה חייב לחזור כך.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, כשאני עומד מול ערבי שאינו מכיר אותי ואת דעותי אני מתבייש שאני משתייך לאותו עם שאליו משתייך קניג.

היו"ר פ. שינמן:

אתה חייב לחזור כך מן הביטויים האלה.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

וחזרה לנושא: אני מניח שעוד ידובר בהתנהגות הפושעת של המשטרה — — —

היו"ר פ. שינמן:

חבר-הכנסת ביטון, אתה חייב לחזור כך מן הבי-
טויים האלה.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אתמול התכנסו קציני משטרה — — —

היו"ר פ. שינמן:

חבר-הכנסת ביטון — — —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

מה יש כאן?

היו"ר פ. שינמן:

אתה חייב לחזור כך מן הביטויים האלה. הם בלתי פארלאמנטאריים.

שר-הפנים י. בורג:

אדוני היושב-ראש, הוא ממשיך לדבר. אני שואל אם הוא חוזר בו מן הביטויים האלה.

היו"ר פ. שינמן :

אני מחדש את ישיבת הכנסת. רשות הדיבור לחברי הכנסת אמנון לין, ואחריו — חברי הכנסת שלמה יעקב גרוס, ועוד אחריו — לחברי הכנסת ירוחם משל, ועוד אחריו — לחברי הכנסת בנימין הלוי.

אמנון לין (הליכוד):

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, אני מעריך שהדיון הזה, למרות כל ההדים ששמענו לאחרונה מהנאם הקודם, הוא אחד מן הדיונים החשובים שתהיה להם השלכה רבה מאוד בחיינו הציבוריים בארץ.

אני מייד אומר, שיש לי הערכה מלאה לשרי הפנים בורג. אני מעריך את מר בורג בתפקידו בשני המשרדים. הוא אחד השרים הראויים לכבוד ולהערכה רבה מצד כולנו. אולם בבואי כאן להביע את דעתי לגבי החוק המוצע אני חייב לנסות להעריך מדוע הגענו למצב כזה שאנחנו נדרשים לחוק חוק זה, ואני לא אתחמק מלהביע את דעתי עליו.

קודם כול כמה מוסכמות. אני משתייך לחברים רבים המשוכנעים שהשוטרים בישראל זכאים לתנאי עבודה הולמים ולמעמד שהם ראויים לו לא פחות מכל הפועלים העובדים בכל מקום עבודה אחר בארץ. דבר שני: אני משוכנע שאיש מבין המתווכחים כאן בכנסת על החוק הזה לא יחלוק על כך שהמשטרה והשירות בה אינם דומים לשום מקום עבודה אחר בארץ. אין דין שוטר המשרת במשטרה כדין פועל ברכבת, פועל בסדנה, פועל בשיירות. המשטרה יותר קרובה באופי של השירות שלה לשירות בצבא או בתיירות אחרות של שלוות הבטחון. לכן אנחנו חייבים לראות את התביעה הזאת של קבוצת שוטרים להתארגן, ומאידך גיסא את הצעת החוק הזה למנוע התארגנות, בקשר עם הכרתנו באופי המיוחד של פעולת המשטרה. השאלה העומדת עכשיו בפנינו היא: מדוע קמו השוטרים דווקא עכשיו? מדוע הם לא קמו קודם? מדוע קמו בעת האחרונה השוטרים והחלו זועקים וטוענים שזכותם להתארגן? מה היא הסיבה לכך?

אף שאני מנהל כאן דרישה עם השר — תודה לאל שיש פה עוד שלושה חברי כנסת — אני מעוניין שהדברים יישמעו וייכתבו בפרוטוקול. לפי הערכתי אף אחד מאתנו אינו רשאי להתעלם, גם בבואנו להתנגד להצעת החוק הזה, מכך שהשוטרים, למרות האופי המיוחד של השירות במשטרה שהוא שונה לחלוטין ממקומות עבודה אחרים, הם בכל זאת בני אדם. וכאשר הם בני אדם הם נתונים לא רק לדאגה לתנאי עבודה ולשכר אלא הם קודם כול נתונים ללחצים. הם נתונים ללחצים לא רק מבחוץ, בעקבות התפקידים שהם ממלאים והפגישות עם הציבור הרחב, אלא הם נמצאים לעתים קרובות בלחצים מבפנים. ואני רוצה לומר מדוע. בכל מקום עבודה שעובדים בו אנשים במשך שנים, במחלקה אחת, במקום עבודה אחד, נוצרות מתיחות. יש שנאות ויש קנאות ויש מנהלים שסגלו לעצמם סימפאטיות מסוימות ויחס מיוחד לגבי עובד זה או אחר. הוא הדין לגבי המשטרה. בי משטרה יש פיקוד ויש מפקדים. במשטרה יש היירארכיה של פיקוד, יש פקודה ויש ציות. אבל מעל לכל יש בני אדם, נוצרות מתיחות ונוצרים יחסים של התייחסות מצד המפקדים אל הפקודים וכו'. כאשר היה לנו שר משטרה היה לפחות ברור, לשוטר הראשון בשורה עד לאחרון בדרגת קצונה, שיש אפשרות לאכוף את האינסטנציה הפיקודית ולהגיע לאינסטנציה האורזית כדי להתלונן, כדי לפתוח את הלב, כדי לומר שמשחו לא

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

יש עוד אנשים בבית הזה שיודעים את האמת, ועוד יותר חשוב — — —

היו"ר פ. שינמן :

חברי הכנסת ביטון, אתה חייב לחזור בכך או שאני אפסיק אותך.

שרי הפנים י. בורג :

הוא חייב להפסיק. צריך לנהוג לפי התקנון. עוד לא קרה דבר כזה. לא ייתכן דבר כזה. אין דבר כזה. אדוני היושב ראש, אני מבקש — — —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — — ועוד יותר חשוב, יודעים לאן אמת עקובה מדם ועצובה זו עלולה להוביל אותנו.

היו"ר פ. שינמן :

חברי הכנסת ביטון, עליך להפסיק את דבריך. עליך להפסיק את דבריך. עליך להפסיק את דבריך.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני מקווה שגם הם כמוני ירימו קול צעקה גדולה על העוול הנפשע.

היו"ר פ. שינמן :

סיימת את דבריך. עליך לרדת.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

מה יש? האם עוד לא היה דבר כזה? כבר אמרו דברים יותר גרועים מאלה. מדוע את השר שרון לא הפסיק? לא הפסקתם אותו והוא דיבר והשתלט על כולכם. אתה לא יכול להגיד לו לחזור בו מדבריו. אם הוא לא רוצה אי אפשר להפסיק אותו. אתה מאקסימוס יכול למחוק את הדברים מן הפרוטוקול.

היו"ר פ. שינמן :

חברי הכנסת צירלי ביטון, סיימת את דבריך.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

עוד לא סיימתי, אני אסיים את דברי.

היו"ר פ. שינמן :

אתה סיימת את דבריך. רשות הדיבור לחברי הכנסת אמנון לין.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני אסיים בכך שאומר — — —

היו"ר פ. שינמן :

אתה סיימת, עליך לרדת מן הדוכן.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אתה לא רשאי להגיד לו לרדת מן הדוכן. אתה רשאי להפסיק את הישיבה.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני — — —

היו"ר פ. שינמן :

חברי הכנסת, אני מפסיק את הישיבה.

(הישיבה הופסקה בשעה 21:00 וחודשה בשעה 21:02)

שהבחירה היא אישית תנסינה כל המפלגות שלנו לזכות במאקסימום של הישגים בוועד הזה שייבחר במשטרה. ברגע שהמפלגות נכנסות למשטרה, גמרנו עם המשטרה. נצטרך להביא את הצבא לטפל במשטרה.

חברי הכנסת, מסיבות אלה, עם כל הצער שלי ש-אנחנו שגינו בביטול משרת שר המשטרה, עם כל הרציו-נות של המצב שניסיתי להצביע עליו על קצה המזלג כאן מעל דוכן הכנסת, יש צורך לשנות, יש צורך לנסות לשפר ואסור לשכוח שהשוטרים הם גם בני אדם. המשרה פירושה ציבור גדול של בני אדם שיש להם רגישויות מסויימות. עם כל זאת אסור לנו לאשר את התאגדות השוטרים. אני רואה בהצעת חוק זו הצעה נכונה ואני מציע להעבירה לוועדה.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שלמה יעקב גרוס. איננו באולם. רשות הדיבור לחבר-הכנסת ירוחם משל. איננו באולם. רשות הדיבור לחבר-הכנסת בנימין הלוי. איננו באולם. רשות הדיבור לחבר-הכנסת עמוס הדר.

עמם הדר (הורביץ) (המערך) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מעריך שלא אוכל להוסיף הרבה לדברים שכבר נאמרו אבל אינני רואה אפשרות לעצמי להיות משוחרר מלנקוט עמדה ברורה בנושא זה.

כאשר אני מאזין לחברים המדברים על הזכויות נדמה לי שהם לא חיים בארץ הזאת. זה נהוג בארצות מערב אירופה. אנחנו חיים בארץ אחרת, עם תנאים אחרים, עם משימות אחרות. נוסחאות שאולי יפות למדינות אחרות אינן רלבנטיות לגבינו. כאשר אני שומע את חברי הכנסת צ'רלי ביטון, עם מורוהו חבר-הכנסת תופיק טובי, התמורה, מה הם רוצים לקבל מתקיפת החוק, היא ברורה. אבל כאשר אחרים מדברים בעד זכות ההתארגנות בנסיבות שלנו נדמה לי שהם חיים בעולם אחר. זה נכון, אדוני השר, בתחום הזה, זה נכון בתחום הכלכלי, זה נכון בתחום החברתי: אנחנו חיים בגן עדן של שוטים ולא יודעים אנה אנחנו הולכים.

שר-הפנים י. ברג :

גם עדן של שוטים יכול להיות גיהנום בשביל אנשים נורמאליים.

עמם הדר (הורביץ) (המערך) :

אדוני, אני חש את עצמי נורמאלי ואני חרד מהגיהנום העתיד לרדת עלינו אם נתנהג כפי שאנחנו מתנהגים.

עליתי לדוכן כדי לומר שאם החברה שלנו תמשיך לנהוג כפי שהיא נוהגת בדברים שאולי נכונים לגבי אחרים אבל אנחנו איננו יכולים לשאת בהם, אנחנו עלולים לשלם מחיר יקר.

אדוני, אתה הית צריך להיות רגיש ולחוש לאן הדברים הולכים. אין זה מעניין אם בצדק או שלא בצדק אך הכול חשו לאן פונה ציבור השוטרים. והממשלה עמדה מנגד. יש לכם תכונה מזווה: לאחר בכל נושא בכמה ימים, עד שהעניין בווער, היה צריך להגיש את החוק הזה בזמן. אבל בדיעבד הוא מוגש עכשיו ואני אתמוך בו.

כאשר מסבירים את הזכות להתארגן כדי להגן על זכויות העובדים אני רואה כיצד נערכת שביחה עם הפגנה של כוחות המשטרה ואיך השובתים עולים על הכ-

בסדר, כדי לזעוק, ויש מי שישמע. אמרתי, כאשר השר היה עסוק בשיחה עם מישהו מחברי הכנסת כאן, שאני אחד מאלה אשר מוקירים מאוד לא רק את פעילותו של השר אלא את השר עצמו ואת יכולתו, והוא יודע את יחסי אלו. אין השר בורג אשם בכך שאנחנו החלטנו לבטל את משרת שר המשטרה. אבל העובדה היא שמתוך רצון לייעל את מנגנון הממשלה, הדבר הראשון שאמרנו היה: אין צורך בשר משטרה. כאשר חשבנו על ייעול, הדבר הראשון שאמרנו הוא לייעל את המנגנון הממשלתי עליידי כך שנבטל את משרת שר המשטרה. התעלמנו מכך שאנחנו מבטלים אינסטיטוט חשוב ביותר שהוא האינסטיטוט האזרחי שהוותו לו החיילים-השוטרים ב-שורה, במשטרה, יכולים להרגיש שיש להם אל מי לפנות. אדוני השר, אתה חייב להסכים אתי שזה לא יכול

להימשך לאורך ימים. השוטר אינו חייל בצבא מפני שחייל משרת בצבא שלוש שנים ואילו שוטר במשטרה נמצא כל חייו במשטרה וזה ההבדל בין משטרה לבין צבא למרות הדמיון והקירבה שבין שירות בצבא לבין שירות במשטרה. יש הבדל בכך שכאשר אדם שמרגיש אפילו שאיננו יכול להחזיק מעמד בגד העוינויות או במתיחותיו או ברגישויות הוא אומר: אני אחזיק מעמד שלוש שנים, זה לא מקום העבודה הקבוע שלי, אני אגמור את הצבא ואשתחרר. במשטרה זה בלתי אפשרי. במשטרה הוא משרת במקום עבודה. הוא רצה להיות חלק מהמשטרה הזאת. הוא רצה לתת את השירות שלו למען הציבור, למען המדינה, במסגרת המשטרה. לכן חייבת להיות מסגרת שהוא ידע שהוא יוכל להגיע אליה כאשר הוא לא מסתדר עם ההירארכיה הפיקודית של המשטרה. יבוא שר הפנים ויגיד לי: יש לנו פקיד טוב שעוסק בנושא זה. אני מוקיר מאוד את הפקיד שעוסק בכך אבל אין דומה מעמד של פקיד הטוב ביותר — אני חוזר ואומר פקיד טוב מאוד, אני מוקיר אותו מאוד — למעמד של שר שיכול להתייצב אל מול המפקד ולומר לו: אדוני המפקד, אתה טועה, אני חושב שבעניין השר טר הקטן הזה שגית. הפקיד לא יכול לעשות זאת באותה מידה שעושה זאת שר שמופקד על המשטרה. לכן אינני בא בטענות אל השר. לא השר בורג אשם בכך שאנחנו כולנו החלטנו לבטל את משרת שר המשטרה. אבל אנחנו חייבים לראות את הסיבות.

יכול מישהו לחשוב שבעקבות הדברים שלי אני בא להמליץ להתנגד להצעת החוק הזאת מתוך הנחה שאני אתמוך ברעיון של התארגנות, התאגדות שוטרים. לא ולא. אני שולל בתכלית את הרעיון של התאגדות שוטים. אני חושב שזה אחד הדברים המסוכנים ביותר ש-אנחנו יכולים לעשות כאן. גם כאשר הצבעתי על הסיבות שהגינו אותם להגיע להתארגנות הזאת אינני מקבל את ההצעה ואת הרעיון שאנחנו נאשר התאגדות שוטרים כי אני חושב שזה סוף המשטרה. למי שמדבר על התיאגדות ומביא דוגמאות מהעולם הרחב — ראיתי את הרישומות ואת התוככים — אומר: ישראל אינה דומה לעולם הרחב, יש לנו הרבה בדברים המייחדים אותנו, השונים לחלוטין מן הקורה במדינות השונות בעולם; יש לנו מצב שאין דומה לו בעולם; המשטרה שלנו ער-מדת בפני משימות שאין דומה להן בשום משטרה אחרת בעולם. לכן במשטרה שלנו חייבת להיות הירארכיה, פיקוד, ציות להוראות, פקודות ברורות, ומעל לכול: משמעת. ברור לי שאם אנחנו נאפשר לשוטרים להתאגד לא נוכל למנוע בחירות לוועד. ואז אף שהבחירות הן כביכול אישיות הרי הן תהיינה בחירות מפלגתיות, ואף

מדליקה אור אדום שיש גבול ל"טיפוס" הזה על אנשי ה-
מדים.

היחיד פ. שינגן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אמנון רובינשטיין, ואחריו —
לחבר-הכנסת דב שילנסקי, ואחריו — לחבר-הכנסת מנחם
סבירור, אחרון המשתתפים.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי יוזמה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא בלי היסוסים,
כפי שנוהגים לומר לפעמים שופטים, אני אתמוך בה-
צעת החוק שהביאה הממשלה. לא בלי היסוסים — משום
שמתנגשים כאן שני עקרונות ששניהם נכבדים בעיני.
העקרון הראשון הוא זכות ההתאגדות שלא הייתי מזולזל
בה גם כאשר מדובר באנשי משטרה; והעקרון השני
הוא שמירת אפיה המיוחד של המשטרה, למעשה של חיל
המשטרה, ומניעת יצירת תקדים מסוכן שניתן יהיה ל-
השתמש בו לרעה גם במקומות אחרים כמו בצה"ל, בי-
שירותי הבטחון ובמוסדות דומים אחרים. יתר על כן,
אני חושב, כפי שאמרנו חברי הכנסת שקדמו לי, כי המ-
ניעים שהניעו את יוזמי האיגוד הזה, שחלקם מוכרים לי
אישית, אינם מניעים רגילים של איגוד מקצועי. אין
מדובר כאן באיזשהו אירגון מרדני מיליטאנטי הרוצה
לקרוא תגר על ההירארכיה הממשלתית המקובלת. אני
חושב שמה שהניע חלק גדול מהאנשים שהקימו אותו
איגוד, שפנו לערכאות, שפנו לבית-המשפט העליון, זה
הכאב האמיתי שלהם למעמדה של המשטרה, למעמדו
של השוטף ולמעמדו של קצין המשטרה.

אני חושב, אדוני השר, שתהיה זאת טעות לי-
הסתפק בהבאת הצעת החוק הזאת לכנסת. אני חושב
שצריך ללוות אותה — גם משום שההזדמנות קוראת
לכך וגם משום שהנסיבות מזמינות זאת — בכמה תי-
קונים יסודיים בתוך המשטרה, ובזאת גם כדי לבוא לק-
ראת אותן קובלנות מוצדקות, לדעתי, של ציבור השוט-
פים. לדעתי צריך יהיה לקבוע באורח חד משמעי ומחייב
הקבלה והצמדה של תנאי השירות של אנשי המשטרה
וקציניה לתנאים של משרתי צבא הקבע בצה"ל. אני
חושב שיש דמיון רב בין התנאים האלה. אני חושב שה-
משטרה עומדת בעת האחרונה במשימות שאינן קלות
יותר מאשר משימות השירות בצבא הקבע. כאשר אני
חושב, למשל, על איש משטרת ירושלים שצריך לעתים
קרובות מאוד להחליף תפקיד אחד של מלחמה בטרור
בתפקיד שני של מלחמה באלימות או בהפגנות אלימות
ופראיות, וכל זאת תוך זמן קצר, ללא מנוחה משפחת
וללא שיזכה להערכה שלה הוא ראוי, אינני יכול לעשות
אבחנה בינו לאיש הקבע. והכנסת צריכה, בין על-ידי
החלטת של המליאה ובין על-ידי החלטה של ועדה, לכ-
רוך את שני הדברים יחד. כלומר, לקבל את החוק ובעת
ובעונה אחת להצמיד את ההשכרות ואת תנאי השירות
של אנשי המשטרה לאלה הנהוגים בצבא. יתר על כן,
לדעתי צריך לבוא לקראת השוטרים — בעצם לקראת
עצמנו, לקראת המדינה — בכמה שינויים בסיסיים ב-
משטרה עצמה. אם אנו מצמידים את תנאי השירות של
השוטרים לאלה של אנשי צבא הקבע אין שום סיבה
שלא נלך גם בעקבות הצבא בהקמת נציבות קבילות
שוטרים שבראשה יעמוד אורת עצמאי. נציב זה ימונה
כפי שממונה נציב קבילות החיילים וימסור דיווח שבון
שנתי לכנסת. כך יחוש השוטף שיש לו כתובת שאליה

נסת. רק זה חסר למדינה. אני חרד לכך חרדה רבה.
איננו ציבור כזה שידוע להשתמש באמצעים בגבולות
סבירים. כאשר אתה עוקב אחר מה שעושים חלק מה-
איגודים המקצועיים הרי זה אינו עומד בשום יחס לנושא
שהם מציגים. לא מדובר בהשבתה על מחיה, על לחם
או על שכר. משהו העליב משהו, משביתים מטוס.
על דברים שוליים אפשר לשחק הכול.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אז תאסור גם את ההתארגנות ב"אל על".

עמם הדר (הורביץ) (המערך):
תופיק טובי, אמרתי לך כבר —

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
עוד תגיע גם לזה.

עמם הדר (הורביץ) (המערך):

— אמרתי לך כבר: היחיד שלא איכפת לו
ש"אל על" תשבות ושהמדינה תשבות זה אתה. אני מבין
את הנענים שלך אבל אני לא יכול לאמץ אותם.

אינני מתייחס רק לשוטרים. אין זה סוד שאני
גורס שבשירותים חיוניים אסור לשבות. ולדידי יכול
מוכ"ל ההסתדרות מר משל להיות הפוסק האחרון בכל
תחום אבל איננו יכולים להרשות לעצמנו שקבוצה קטנה
בחברת החשמל תשבית את כל הארץ. איננו יכולים
להרשות לעצמנו לוקוסט כזה כשם שאיננו יכולים להר-
שות לעצמנו שהטייסים ינתקו את הארץ בהפסקים את
הקשר האווירי. איננו יכולים לשאת שביחה בנושאים
חיוניים, ואם כך בשירותים חיוניים קל וחומר שהמשטרה
איננה יכולה לשבות. אם יקיימו אסיפה בשעת העבודה עת
ולא יהיה 'מי שיפיק את מטען החבלה כי באותה עת
מקיימים אסיפת עובדים להסביר את המצב, זה בלתי מת-
קבל על הדעת.

צריך לתת לבעיה תשובה חיובית. והתשובה יכולה
להיות בדרך של הצמדת השוטרים למגזר כלשהו במשך,
אולי לצבא הקבע. ואין זה חייב להיות ביחס של אחד
מול אחד; יכולים לומר שהיחס יכול להיות של 70%,
80% או 100%, אבל צריך להיות מפתח קבוע שלפיו
פועלים. או לחילופין, מה שנעשה בשכר השופטים, שזה
נתון בסמכותה ועדת הכספים והיא השוברים את
ראשה על כך. כך השופטים לא מתאגדים והעניין נפתר
בדרך כלשהי. אינני רוצה לדחות את כל הטיעונים של
השוטרים. צריך לתת לבעיה זו תשובה והתשובה החי-
בית צריכה להינתן או על-ידי הצמדה למגזר כלשהו או
על-ידי ועדת כנסת כלשהי שתהיה מוסמכת לקבוע בענ-
יני שחר.

לבסוף אני רוצה לומר: יש פגמים במשטרה, יש
טענות. הרי הכול יודעים שלא הכול "דופק" כשורה, ואף-
על-פיכך, כמו בענייני הצבא כך גם בענייני המשטרה,
לאט לנו בנושאים האלה. לא הרבה כלים כאלה נשארו
לנו, בהסתערות הכוללת על הרמטכ"ל, על האלופים, על
המשטרה, כאשר הכול מסתערים על הכול. קצת והירות
בטיול בנושאים אלו. דיבר כאן מאיר פעיל בהתלהבות
אודות מסיבת העתונאים שקיימו כאן כמה אנשי מילי-
אים. אני מבין שזה נוגד את תקנון הכנסת שאנשים
במילואים מקיימים מסיבת עתונאים כאן. אבל מן הראוי
שמאיר פעיל וירושובסקי יהרהרו מה הביא את אנשי
המילואים לטעון כלפי חברי הכנסת ולנסות להסביר את
עמדתם. שמא הביקורת נגד הצבא, והיום נגד המשטרה,

ראש וביעילות. יש להקים מערכת הסברה לחינוך האזרח לסייע למשטרה במילוי תפקידיה הקשים.

יש למנוע הקמת איגוד מקצועי לשוטרים. איגוד כזה יהפוך את המשטרה לזירת התגוששות בין הוועדים ה"שונים שיקומו בה לבין הפיקוד הבכיר במשטרה והמש"רדים הממשלתיים שלהם. כפופה. יחד עם זאת יש להבטיח שגם להבא יהיו משכורות ותנאי עבודתו של השוטרי מקבילים לאלה הקיימים בצבא הקבע ולקבוצ את השינויים האחרים שניסיתי לפרסם.

הו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר הכנסת דב שילנסקי, ואחריו — לחבר הכנסת זאב כץ.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תפקידה של המש"טרה במדינת ישראל הוא גדול מאוד, הוא רציני מאוד, רובצת עליה אחריות כבדה מאוד. בניגוד לתפקיד המש"טרה במדינות רבות הרי המשטרה במדינת ישראל היא מעין צבא זוטא. מוטלים עליה כל מיני תפקידים שהם בעצם תפקידים של צבא, תפקידים של משמר הגבול, של מלחמה במסתננים. המציאות היא שבמקרים רבים של פעולות מסתננים במרכז הארץ היתה המשטרה הרא"שונה שבאה למקום. אפשר להתווכח אם היא באה בזמן או שהיא איחרה. אבל עובדה היא שהמשטרה היתה ה"ראשונה במקדי התרחשויות. במצבים כאלה, אם זה ב"מלון סבוי או בכביש החוף או במקומות אחרים, יצא לה להילחם ולתפקד כצבא. המשטרה היא זו שבאה ב"מקרים של מטעני חבלה. כפי שכבר אמרתי המשטרה אצלנו היא מעין צבא. וזאת בנוסף לכל התפקידים הא"חרים המוטלים על המשטרה בכל מדינה ומדינה.

האם מעלים אנו על דעתנו להקים איגוד מקצועי של חיילים במדינת ישראל? אני יודע, יש מדינות שם קיים איגוד מקצועי כזה, אבל מדינות אלה אינן שרויות במצב מלחמה כמנו. במדינות שקיים איגוד מקצועי של חיילים, אותו איגוד מקצועי לא היה פעיל ולא היה קיים כאשר אותה מדינה היתה במצב מלחמה. במצב של שלום שנמשך שנים על גבי שנים, כאשר המלחמה אינה נראית באופק, יכולות מדינות אלה להרשות לעצמן להקים איגוד מקצועי של חיילים ואיגוד מקצועי של שוטרים. לדעתי אין מדינת ישראל במצבה יכולה להרשות לעצמה את הלוקסוס הזה.

נתאר לעצמנו שאכן מברכים אנו על הקמת איגוד מקצועי של שוטרים בישראל. אם יש איגוד מקצועי צריך להיות ועד. והנה מתחילה מערכת בחירות. כולנו יודעים איך נראית מערכת בחירות במדינת ישראל, עם כל הלהט והוויכוחים. לפעמים גם חורגים קצת ועוברים להשמצות. לעתים קרובות יש שמצטיינים בהבטחות גדו"לות וגבוהות מאוד במצע שלהם. כל אחד שמבטיח רוצה לאחר מכן להגשים לפחות חלק ממה שהבטיח. הדרישות יכולות להיות מאוד לא סבירות. מדינת ישראל לא רק שהיא במצב של מלחמה אלא היא במצב של פשיעה גואה יותר ויותר. איך אנחנו יכולים להרשות לעצמנו את הלוקסוס הזה של איגורן שוטרים שבו כל עסקן שייבחר ישתדל להוכיח את עצמו ולהראות את עצמו כשלי חזק, לפחות, בנאומים חוצבי להבות כדי להיבחר בפעם שנייה? גם חברי הכנסת יודעים שמטבע הדברים, כאשר מישו נבחר פעם אחת הוא רוצה להיבחר פעם שנייה. מה נעשה אם הוועד יחליט על שביתה? הילולה לכל הגנ-

הוא יכול לפנות בלי שיהיה תלוי לשבט או לחסד ב"ממונים עליו. נדמה לי גם שאנו חייבים לשקול מחדש, אדוני שר הפנים, את כל הנושא של בתי-דין משמעתיים בתוך המשטרה ולהכניס בהם את התיקונים הנדרשים כדי להגביר את אמונו השוטרי בבתי-דין אלה. אפשר לע"שות זאת בין שהתביעה תועבר מהמשטרה עצמה ליועץ המשפטי ובין שהרכב בית-הדין יכלול לפחות אדם אחד שאיננו נמנה עם שורות המשטרה. אני מודע לכך שב"צה"ל חברי בית-הדין הצבאי הם כולם אנשי צבא אבל יש הבדל אחד יסודי בין המשטרה לצבא: הצבא נזקק במערכת השיפוטית שלו לאנשי מילואים ולמשפטים מקצועיים שמגייסים אותם לשירות צבאי ואילו המשטרה אינה יכולה לעשות זאת. משום כך נדמה לי, אדוני ה"יושב-ראש, שראוי היה שהכנסת לא תסתפק אך ורק בצעד זה — שהוא הכרחי לדאבוננו הרב — של איסור התאגדות של השוטרים אלא תלווה אותו בכמה צעדים קונסטרוקטיביים. הייתי מבקש מאוד שהדבר ייעשה עוד לפני הקריאה השנייה והקריאה השלישית של החוק.

בהודמנות זו נדמה לי שראוי לקבוע כמה קווים עקרוניים לרפורמה הנדרשת במשטרה. אני אומר זאת לא מתוך רצון לנגח את המשטרה, להיפך. בהודמנויות רבות מדע דוכן זה ובמקומות אחרים הבעתי את הערכתי לפעולת המשטרה, ואני מציע את הצעותי מתוך דאגה עמוקה למעמדה הציבורי ולליקויים שנתגלו בה. רציתי להציע את הקווים האלה בעניין הרפורמה במשטרה: יש לעשות הערכה מחודשת של תפקוד המשטרה ב"ערכת הכללית של שמירת הבטחון והחוק במדינה, הכ"ללת את הצבא, משמר הגבול, המשטרה, המשמר האזרחי ויחידות פיקוח עירוניות. במטרה להקל על המחסור ב"כוח אדם במשטרה ולרענן את שורותיה יש להפנות אליה מגויסים וכוח אדם מיומן מקרב הצבא. שוטרים ש"שירתו בשירות פעיל במשטרה יעשו שירות מילואים ב"משטרה על"פי הצורך. יש לאפשר העברת עובדים מ"מוסדות ציבוריים וממשלתיים למשטרה תוך שמירת זכ"תם לחזור למקום עבודתם הקודם עם מלוא הזכויות. יש לחק ולתגבר בכוח אדם, באמצעים אחרים ובסמכויות את הפיקוח העירוני בערים הגדולות ולבחון אפשרות של הקמת משטרה עירונית שתאכוף את כל החוקים המס"רים לביצוען של השירותים המקומיים. יש לקבוע אמות מידה ברורות וחד משמעיות לביצוע מעצרים. יש לצמ"צם את משך זמן המעצר של אורח ללא צו של שופט ול"הקפיד שבשום מקרה לא יחרוג זמן המעצר מעבר לזמן הנקוב בחוק. יש להקפיד על מימוש זכותו של אורח הנעצר להסתייע בעורך דין. כמו כן יש לקבוע בחוק את זכותו של אורח לתבוע פיצויים על שהות במעצר ללא שחייו ראיית סבירות נגדו. יש לשפר את תנאי ה"מעצר ולדאוג להפרדת קטנים ועצורים אלימים או בעלי הרשעות קודמות מיתר העצירים, במסגרת התנאים הק"יימים. יש לחקור מקרי אלימות של המשטרה או אי"חוקיות בהפעלת סמכויות על-ידי גורם חיצוני ולא על"ידי ועדת חקירה פנימית במשטרה. הגשת תביעות שול"רים בבתי-דין משמעתיים תיעשה על-ידי היועץ המש"פטי ולא על-ידי תובע פנימי של המשטרה. יש להקים בחוק מוסד נציב קבילות שוטרים. גוף זה יהיה עצמאי, בראשו ימוסד אורח והוא יפעל במתכונת דומה של נציב קבילות החיילים כפי שכבר אמרתי וביארת. יש לבדוק את מערכת הקשר בין המשטרה ובין האזרח, במטרה להעניק לאזרח את התרגשה שהמשטרה מגינה עליו. יש להנחות את השוטרים להתיתחם לפניות אזרחים בכובד

בבנק בצמודים, שיתאסף. האם אפשר להשוות את מצבו של חייל כזה למצבו של שוטר? עד ששוטר מגיע לדרגה מקבילה עליו לעבוד הרבה שנים ואז יש לו כבר אשה וילדים. האם אפשר להשוות את התנאים של זה לזה? מאחר שאני צריך לסיים דברי לא אמשך בדוגמאות אם כי יש רבות. אני רוצה לסכם ולפנות לאותם שוטרים מארגנים, שאני מאמין בכוונות הטובות שלהם, ולומר להם שבדרכם הם, בהקמת האירגון, יפגעו פגיעה חמורה במטרה ובמדינת ישראל. יחד עם זאת אני פונה לגורמים הממונים: אין אנחנו חייבים לדחות את כל הטענות של השוטרים שהן צודקות ביסודן. עלינו לעשות מאמצים כדי להעלות את דמות המטרה ולשפר שיפור ריאלי ומציאותי את תנאי השירות ותנאי החיים של השוטר בישראל.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לחבר הכנסת זאב כץ, ואחריו — לחבר הכנסת מנחם סבידור, אחרון המשתתפים בדיון.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה):
האם תהיה הצבעה הערב?

היו"ר פ. שינמן:
לא.

זאב כץ (המערך):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לא ששת חברי הכנסת והשר אשמים בכך שבשעה 21:45 הדיון הזה מתנהל כאילו בעצלתיים כשבאותו זמן יושבת גם ועדת הכנסת. אני מודה ליושב-ראש שנתן לי את רשות הדיבור לפנים משורת הדין אף כי לא הייתי באולם בשעה שהגיע תורי כי הייתי בישיבת ועדת הכנסת. אשם בכך הבג"ץ התלוי על הממשלה ותלוי כאילו על הכנסת ברגע זה.

אני מצטער לציין שאנחנו יום יום בדיונינו בכנסת נרדפים על-ידי בג"צים בדברים שברומו של עולם. בי-ענייני התיישבות, בענייני בטחון — בג"ץ; בענייני שירות לאומי — בג"ץ; בענייני בשר קפוא, להבדיל, — בג"ץ; ולהבדיל אלף אלפי הבדלות, גם בענייני השוטרים — בג"ץ. אנחנו רדופים בג"צים ועוד מעט לא תהיה זו מדינה שיש לה בתי-משפט אלא בתי-משפט שיש להם מדינה. אני רוצה לומר שרק בשל כך לא ויתרתי על רשות הדיבור. רציתי להתריע על המצב הלא בריא שאליו מובילה הממשלה את המדינה אשר נזקקת יום יום לבג"ץ כנגד הממשלה. אני האחרון שצאב בשערת לבית-הדין. אני בא בטענות לממשלה. היא עושה לעיתים קרובות את הדברים הלא נכונים ברגע הלא נכון, לעתים את הדברים הנכונים ברגע הלא נכון, וכמעט לא קורה ש-עושה דברים נכונים ברגע הנכון.

אם נכון הדבר שהמטרה בישראל אינה כמשטרות בארצות מפותחות אחרות כיוון שהיא משטרה ארצית, כיוון שהיא משטרה עמוסה בבעיות בטחון פנים בהיקף רחב, כיוון שיש לה מלחמה בטרור בעוצמה שאין למדינות אחרות בעולם, הרי אין הדבר מתחיל דווקא בענייני אירגון השוטרים. שינינו את בסיס השכר במשטרה, הש-ווינו אותו והצמדנו אותו לשכר אנשי צבא הקבע, וזאת בראש וראשונה לא בגלל המאבק המקצועי האינטרסנטי — ויהיה מוצדק מאוד — של נציגי השוטרים והמשטרה אלא בעיקרו של דבר בגלל רצוננו לראות במשטרה רוע

ביום והפורצים והאנסים בישראל. הוועד יחליט בצדק או שלא בצדק על שביתה או על הפגנה, ותהיה הילולה. שמעתי מאנשי האירגון, כאשר נשאלה שאלה האם יצאו להפגנות, שכן, הם יצאו להפגנה. המפכ"ל לא נתן אישור להפגנה. כולם קוראים עתונים, גם הגנבים, הרוצחים והאנסים, כולם יודעים שהמשטרה בהפגנה והכול יהיה הפקר. המפכ"ל יחליט שאסור לקיים שביתה, מי יפזר את השביתה הזאת? מה תהיה דמותה של המשטרה כ-עיני הציבור כאשר מחר היא תצטרך לפזר הפגנה אחרת? יגידו לה: טולי קורה מבין עיניך, גם את קיימת שביתה והפגנה לא חוקית. אנחנו צריכים לשאוף להרים את קרן המשטרה. נימוק נוסף הוא פוליטיזאציה. אני רואה סכנה שבאירגון זה תהיה גם פוליטיזאציה ולא משנה לי אם השולטים יהיו חברי מפלגתי או חברי מפלגה אחרת. בעיני זה פסול אפילו אם הוועד כולו יהיה מורכב מחברי מפלגתי.

נפגשתי עם ראשי המארגנים. הם עשו עלי רושם טוב. הם אמרו: קבל מלה שלנו. לאו דווקא במלים אלה אבל הם שיכנעו אותי שזאת כוונתם. אבל האם יש בט-חון שגם מחר הם אלה שיהיו בוועד? הרי יהיו בחירות. אין גם בטחון שעכשיו הם ייבחרו לוועד, וגם אם ייבחרו עכשיו אין בטחון שיכנעו קאדנציה נוספת, ויכולים לבוא אחרים שמגמתם אחרת. ביחד עם זה, יש הרבה הרבה צדק בכל הטענות שלהם ובכל הדרישות שלהם. אמרתי לבחורים האלה, ואני מרשה לעצמי להגיד את זה פה מעל במת הכנסת: אתם לוחמים בעד אירגון שלדעתי איננו טוב אבל בעד דרישות שבעיני הן צודקות. יש לי רושם שבאופן אישי אתם תשלמו את המחיר, כפי שמשלם כל מי שלוחם בעד אידיאל, והרושם שלי ש-ראשי המארגנים עושים מלאכתם מתוך אידיאל, מתוך אחריות. אולי הם מגוימים בחשיבות העניין אבל אני מאמין בכנותם. הם העלו את בעיית השוטר על המפה. אדוני השר, בראש וראשונה צריך לשאוף לשנות את תדמית השוטר ואת דמותו, את יחס הציבור אל השוטר. דיברתי על כך כמה פעמים ולא אנצל הזדמנות זו להיכנס לפרטים. אמרו לי אותם מארגנים שהם יעלו את דמות השוטר. לא. בדרכים אלה, באירגון, בהפגנות, בצעקות ובמריבות דמותו של השוטר תונמך עוד יותר. את דמות השוטר יכולה להרים רק הממשלה, בראשות השר הממונה, על-ידי משיכת כוחות מעולים לשורות המשטרה. כדי למשוך כוחות מעולים דרושים תנאים נאותים. אומרים: השווינו את התנאים של השוטרים לתנאי אנשי הצבא. לא אכנס לפרטים. על הנייר זה נכון; במציאות — לא. די אם ניקח את העובדה שאין השוואה בין שוטר המסתובב ברחובות תל-אביב ובין חיל הנמצא בשדה, בסיני או במקום אחר בקו הראשון. אל תראו בזה כוונה לפגוע בדמותו, במסירותו ובחשי-בותו של חייל שנמצא בשדה הרחק מהבית, אבל כשהוא יושב בבסיס, בימי רגיעה, הוא לא נמצא בסכנה כמו כל שוטר שמסתובב בתל-אביב ועומד שעה שעה לפני סכנה של פורצים, גנבים, מרדפים וכו'. אני רוצה לתת דוגמה נוספת ולהשוות משכורת של סג"מ עם בעל דרגה מקבילה במשטרה. אני מכיר הרבה בחורים צעירים ש-נעשו קצינים בגיל תשע עשרה, תשע עשרה וחצי. בגיל עשרים או קצת מעל לזה הם עוברים כבר לצבא הקבע ומקבלים משכורת. הם אוכלים בבסיס וכשהם בבית הם אוכלים אצל אמא'לה שהיא רואת להם לחולצה וללבוש וגם לוקחת מאבא'לה את המכונת כדי לתתה לבן ה-

חור מהשדה לחופשה. את הכסף שהוא מקבל חוסכים

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לאחרון המשתתפים בדיון, לחברה-כ"ס נתן מנחם סבידור.

מנחם סבידור (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, עמיתי חברי הכנסת, אני מצ"טער שהגענו לשעה מאוחרת והאולם ריק.

שרי-הפנים י. בורג :
השר יושב.

מנחם סבידור (הליכוד) :
תודה.

לא אחזור על רוב הטיעונים שהשמיעו קודמי. אפתח אולי בכך שלחיות שוטר בכל מדינה, וכל שכן במדינת ישראל, זוהי פריבילגיה. חבל שחבר-הכנסת אבנרי איננו פה כי הוא דיבר על זכויות האדם של השוטר. אני מדבר על הפריבילגיה של ההגנה על זכויות האדם לגבי הציבור כולו, סמכות הנמצאת בידי האנשים המופקדים על בטחון הפנים ועל שלמות החברה שהם יסוד היסודות של זכויות האדם. השוטר, יש לו הפריבילגיה הזאת, יש לו הסמכות הזאת. הוא גם נהנה מתנאי שחר פחות או יותר סבירים, אם כי בלתי מספקים אם נביא בחשבון לא את ההשוואה לצבא הקבע אלא את העובדה שהוא בכל זאת עובד שעות בלתי סדירות והוא חשוף לסיכונים שאינם סיכונים מלחמה בלבד.

עם זאת עלי לומר שיש הרגשה של הזנחה ומידה מסוימת של רישול מצד הציבור ונציגיו ומנהיגיו בטי"פוח מעמדו, תדמיתו ויוקרתו של השוטר כשומר החוק וכשומר על שלום הציבור. והדעת נותנת שאם אנו מייחדים היום דיון על סוגיה זו עלינו להוכיח גם לשר וגם לציבור כולו — במידה שדברי יגיעו לציבור באמצעות הפרוטוקול — עד כמה הכרחי שהשוטר יהיה בעל מעמד, בעל יוקרה ובעל סמכות, שיעורר כבוד ולפעמים גם מורא ופחד בעיני אלה העוסקים באלימות ובפעילות בלתי חוקית. אני מצטרף לכל אלה שקדמו לי ואומר : אדוני השר, צריך לגייס למשטרה כוחות מעולים, בעלי מוטיבאציה גבוהה, אנשים המעוררים כבוד, ואנשים שתהיה להם גאווה על מקצועם, על משלוח ידם, על השליחות הציבורית שממלא שוטר בישראל. ואם אני מדבר על כך הרי שעלינו גם לשלול את הטיעון של כמה מחברי הכ"סנת שרק על-ידי איגודים מקצועיים הגיעו לרמה גבוהה של שחר. בצבא הקבע הגיעו לרמה סבירה ולמעלה מזה לא משום שיש איגוד מקצועי אלא בשל התודעה הממוקדת והאהבה והאהדה שהציבור רוחש לצבאו. כלפי השוטר אין עדיין האהדה והתחושה העמוקה הזאת כפי שהיא קיימת כלפי איש צבא הקבע. ייתכן מאוד, אדוני השר, שאתה תוכל בפעולותיך לתרום להעמקת התודעה שעליה אני מדבר.

עכשיו אני רוצה לגעת בנושא של האיגוד. מספרים בדיחה או סיפור, בידיד הוא מצלצל הרבה יותר טוב אבל אני אשתדל לתרגמו. אנשים רבים עומדים בתור לפני הממונה על המחוז ויהודיה אחת נדחתה, היא רוצה להיכנס מחוץ לתור. אומרים לה : גברת, מדוע את נדחתה ? כולנו רוצים דרכונים לבעלים. היא אומרת : תנו לי להיכנס, אינני רוצה דרכון לבעלי. או מה את רוצה ? — אני רוצה "א פאסעלע פאר מיין מאנעלע", אני רוצה דרכונצ'יק בשביל הבעלצ'יק שלי. אותו דבר לגבי האנשים שעושים את הלובי בעניין הזה, שרוצים לארגן את האיגוד. הם אומרים : איננו רוצים איגוד מקצועי

מושווית בהערכתנו, בהערכת העם במדינה הזאת, לאותו מעמד ולאותה תדמית שמהם נהנה בציבור השירות בורע הבטחוני הראשית במדינה, השירות בצבא-ההגנה לישראל. יש שאיפה המשותפת לרוב חלקי הבית הזה, יש שאיפה המשותפת לרוב חלקי העם, למשך לשירות במשטרה כוחות מעולים, למשך לשירות במשטרה אני שים בעלי יכולת רבה ככל האפשר ובעלי מוטיבאציה לתרום לעצירת התהליכים השליליים הקורים בחברה הישראלית, ואולי אף לתקן כמה וכמה דברים הטעונים תיקון וניתנים לתיקון בעזרת כוח משטרתי מעולה. על כן התלכדנו רובנו כדי להשוות שחר השוטרים לשחר אנשי צבא הקבע, כדי לשנות תדמית ואף להיטיב דמות.

אם כן, אין משטרת ישראל דומה למשטרות בעולם. אולם כל מי שמוכיח לצורך מניעת זכות התארגנות שוטרים את ייחוד משטרת ישראל חייב גם לבדוק שמא שגו אלה שחשבו שכשם שאין משטרה מיוחדת עם שר משטרה מיוחדת במדינות הנקראות נאורות, כך אין להקים משרד משטרה עם שר משטרה אצלנו פן נידמה ככזו. או נצטלם למדינת משטרה רחמנא לצלן. חברי הכנסת, אולי העדר שר משטרה הביא להחרפת הבעיות ? את אכן יש לנו משטרה עם תפקידים מיוחדים, תרתי משמע, אולי נחוץ להיעצר ולחשוב : אולי בכל זאת נחוץ למשטרה שר שכולו יהיה שלה, שאיננו מפולג ומפוזר בין פנים ואוטונומיה מעבר לתעסוקות הרגילות של כל שר בעסקי מפלגה ופוליטיקה וכלל תפקידי ייצוג של שר בישראל ? האם אפשר באמת לומר, אדם בינו לבין עצמו ואדם לרעהו, שענייני בטחון הפנים נתונים היום במצב שבו אפשר לומר שלמדנו את לקח נהריה, את לקח כביש החוף ? האם נחוץ לחכות למקרה חמור נוסף כדי להסיק מסקנה אחת הכרחית : בטחון הפנים דורש את מלוא תשומת הלב של שר שלם בממשלה, של שר שמתמחה, שיתן גיבוי ודחף וביקורת לאנשי המשטרה ולמפקד"ל שלה, למפקד משמר הגבול, למפקד המשמר האזרחי, לאחראי על בתי-הסוהר ? האם כל מסכת הבעיות העומדות לפני האחראים על משטרת ישראל, כאשר איננה נתונה לשימת לבו המלאה של שר בממשלת ישראל, אינה תורמת לאי שקט בין אנשי המשטרה וקציניה ? אין הדעת סובלת שניתן יד לחקיקת חוק המוצע ללא תביעת תשובות מן הממשלה, כיצד היא, במצב הנתון של רבע שר משטרה, מתכוונת להתמודד עם הבעיות הממשיות מאוד של בטחון הפנים, של ענייני המשטרה הכלליים ושל העניינים הספציפיים מאוד של השוטרים. העדר שר הרואה את תפקידו לטפח, למי זור ולתת גיבוי למשטרת ישראל, העדר שר שלם בממשלת ישראל לנושא זה, נותן מקום לחשש שירדה התמיכה של ממשלת ישראל במשטרת ישראל וחדלה תשר מת הלב הראויה לעניינים החיוניים של ענייני הפנים ובטחון הפנים, ובתוך המכלול — של בעיית השוטרים.

לכן אין העניינים נפתרים על-ידי בג"ץ ועל-ידי איסור התארגנות השוטרים, שאני מסתייג ממנה. אני תובע מהממשלה את מלוא תשומת הלב על-ידי שר שיתן למשטרה לפעול ויעמוד מאחוריה כפי ששר הבטחון עומד ארצו שיעמוד מאחורי הרמטכ"ל שלו. לכן, רבותי חברי הכנסת, במסגרת הדיונים על הצעת החוק נתבע מהממשלה תשובות לשאלות המציקות החורגות הרבה מעבר לעניין התארגנות השוטרים.

חברת ל"ו, ישיבה רמ"ז, כ"א תמוז תשל"ט (16 יולי 1979)
— חוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 6) —

פיקוח פארלאמנטארי על הרמטכ"ל כך צריך להיות גם מה שקוראים באנגלית "צ'קס אנד באלאנסס", כלומר איזונים ובלמים, בענייני שיפוט ובענייני פיקוח. צריכה להיות איזון כתובת. אבל בזמן פקודה, כשניתנת הוראה, בעת שיגור שוטר לתפקיד, לא ייתכן שאיגוד מקצועי יתן עצות ויתערב בכך שמקפחים את השוטר, שהוא עיף או לא עיף, שעבד 8 או 12 שעות. לאן נגיע בדרך זו? אני מבקש לומר שההצהרות שהושמעו פה על-ידי כמה חברי כנסת, "אנחנו בעד סדר ומשטר במדינה", "אנחנו בעד סדר ציבורי ובעד זה שתהיה משטרה חזקה" אבל... "אנחנו בעד איגוד מקצועי", הן תרתי דסתרי. הם רוצים התפוררות של המשטרה, רוצים הפקרות, רוצים פורענות, ובאמצעות האיגוד המקצועי שעכשיו מדברים עליו הם רוצים לפורר אותה. ואנחנו יודעים מאיזה אג-פים באו ההמלצות לאמץ את הרעיון של הקמת איגוד מקצועי. לכן אני פונה מעל במה זו ליוזמים: רדו מ-היוזמה, אל תיגעו בנכס היקר שהוא ציפור הנפש של בטחון הפנים במדינת ישראל, של איכות חיים, של של-ווה הציבור, של לחימה באלימות ובשחיתות. אינני רוצה חס וחלילה שדברי הביקורת שהשמעתי על המשטרה בראשית דברי יתפרשו לא נכון. עם כל הביקורת שאני משמיע מדי פעם עלי לעמוד דום בפני המשטרה ולומר שבתנאים הקיימים בשוק העבודה, בתנאי השכר הקיימים, במגבלות של כוח האדם, אם בכל זאת המשטרה עדיין שומרת על רמה כזאת של בטחון הציבור ולחימה בפשע — כל הכבוד לה. ובל ניתן יד לפוליטיקאים ופוליטי-קאים מוסווים ולאנשים עם אמביציות שונות לפורר את המכשיר הזה לבטחון הפנים של מדינת ישראל.

הד"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, תם הדיון על הצעת החוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 6). ההצבעה התקיים באחת הישיבות הקרובות. הישיבה הבאה תתקיים אם ירצה השם, מחר בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה.

עם מלוא הסמכויות, עם זכות השביתה, אנחנו רוצים שזה יהיה תחת חסותו של שר הפנים.

חברת-הכנסת ארבל-אלמולינו, כשאת אומרת ש-עומדים להקים ועדה ושחבר-הכנסת משל כבר נמצא בפ-נים אני נחרד מעצם הרעיון שההסתדרות הולכת להיות שותפה כאן. צא ולמד מה היה ב"אל על". באחד החוזים מלפני עשרים שנה או שבע-עשרה שנה הכניסו סעיף קטן, סעיפון, וכתוב בו שמייגור ובשיגור נציגים מטעם "אל על" לחוץ-לארץ יהיה "תיאום" בין ההנהלה לבין הוועדה. תראה איך תירגמו את המלה "תיאום". מאז יש טימטום. אנשים בסרבליים עומדים בתור, מישוה עמד על כך שהם צריכים להיות הנציגים של "אל על" בלוס אנ-ג'לס ובשיקאגו. להנהלה אין סמכות למינויים. נטלו ממנה את הפרווגאטיבה של ההנהלה. וזה היה סעיפון בתוך החוזה שדיבר על תיאום. או לנו אם יהיה לנו איגוד שעכשיו מדברים על כך שהוא יהיה מוגבל לדבר אחד, וחבר-הכנסת משל כבר מוכן להקים לנו ועדה ושזה יהיה איגוד חצי פרופסיונלי. אני כבר רואה את המלחמה הפוליטית והמפלגתית, את השוחד הפוליטי מכל מיני מפלגות, ובכלל זה מפלגתי.

שושנה ארבל-אלמולינו (המערך):

חבר-הכנסת סבידור, ההסתדרות החליטה שהיא נגד איגוד מקצועי, היא בעד הקמת ועדה סטאטוטורית שתטפל בכל הנושאים. גם כבוד שר הפנים לא התנגד לכך.

מנחם סבידור (הליכוד):

כשזה מתחיל בוועדה משותפת בין הממשלה לבין הה-סתדרות על ענייני המשטרה אני מאוד מודאג ונחרד. אל יתקע שום איגוד מקצועי, כל שכן איגוד מקצועי שיש לו זהות פוליטית, את אפו לענייני המשטרה ואל יתערב איגוד כזה בשאלה כיצד תתנהל המשטרה. המשטרה חייבת להתנהל ולהתנהג על-פי גורמות של היירארכיה קשוחה, עם משמעת ברזל, עם מרות. וכמוכן, כשם שיש

הישיבה ננעלה בשעה 22:09.